

Pametna mesta

Foto: Jurij Pelc

Število mestnega prebivalstva na svetu narašča, zato bo upravljanje mest postalo največji razvojni izziv 21. stoletja. Ravno zaradi naraščanja števila prebivalcev se morajo mesta reorganizirati na način, da bodo še vedno ostala prostor, ki ponuja kakovostno življenje. Postati morajo trajnostna ter premisliti načine razvoja in širjenja. Tu vstopijo v enačbo t. i. pametna mesta, ki se izzivom urbanizacije zoperstavljajo z uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije. Izzivov, ki jih prinaša digitalizacija, se je lotila tudi naša občina.

»Ljudje so lačni kulture«

»Če hočeš kot svobodni igralec preživeti, moraš delati prav vse,« pravi letošnji nagrajenec deklince s piščalko Gašper Jarni, ki se je kot mnogi slovenski kulturni delavci na trgu leta preživljal kot svobodnjak. Igral je v več slovenskih filmih, je znan obraz s televizijskih zaslonov, igral na mnogih slovenskih odrih, od novembra 2018 pa je stalni član igralskega ansambla Mestnega gledališča ljubljanskega. Z njim smo spregovorili o delu gledališča, ki so pred virusom zaprla svoja vrata občinstvu, vlogah, ki ga navdušujejo, in položaju, ki ga danes zasedajo kulturni delavci.

Foto: Peter Giodani, MGL

Novi direktor SiDG
► stran 2

Pametna mesta
► stran 4

Intervju:
Gašper Jarni
► stran 6

Začenja se
gradnja novega
vrtca
► stran 8

Nevarnosti
družbenih omrežij
► stran 12

Mala akademija
turizma
► stran 14

Kultura
► stran 18

Iztekanje časa,
Boris Jesih
► stran 20

Nov režim
urejenega
ribolova
► stran 24

Fotograf, rojen v
gozdovih
► stran 26

Glasbeni trendi
► stran 28

Novi direktor SiDG je Robert Tomazin

5. februarja je nadzorni svet družbe Slovenski državni gozdovi, d. o. o., imenoval novo poslovodstvo. Glavni direktor bo odslej mag. Robert Tomazin, za člana poslovodstva sta bila izbrana Matjaž Juvančič kot strokovni direktor in Andrej Janša kot finančni.

Rok za prijavo na razpis za novo poslovodstvo je sicer potekel 30. septembra lani. Na razpis je prispelo 14 vlog, od tega je 11 kandidatov izpolnjevalo razpisne pogoje, sporočajo na SiDG in dodajajo, da se je postopek izbire zavlekel zaradi slabih epidemioloških razmer. Tomazin stopa na direktorsko mesto, za katero je leta 2017 že kandidiral, po Zlatku Ficku, ki je SiDG skupaj s finančno direktorico Darjo Derganc zapustil maja lani. Začasni direktor v tem času je bil dotedanji predsednik nadzornega sveta Samo Mihelin, ki pa sedeža nima več, saj je bil septembra izvoljen novi nadzorni svet.

"Moja vizija je tudi, da bi se v prihodnosti usposobili za odkup gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov in za organizacijo sečnje in spravila v zasebnih gozdovih. Vemo namreč,

Foto: SiDG

da so za Slovenijo značilne majhne in razdrobljene gozdne posesti, ki onemogočajo učinkovito gospodarjenje," o načrtih pravi Tomazin, ki ne izključuje možnosti, da bi SiDG rastel s kapitalskimi prevzemi in partnerskimi naložbami, če bo za to priložnost.

"Prepričan sem, da lahko SiDG še poveča prihodke, v nekaj letih na več kot 85 milijonov evrov."

Kot enega glavnih ciljev Tomazin navaja tesnejše sodelovanje deležnikov v gozdno-lesni verigi in vzpostavitve dolgoročnih poslovnih partner-

stev, kar bi odprlo možnost za trženje slovenskega žaganega lesa pod enotno blagovno znamko. Poleg sodelovanja z zasebnimi lastniki gozdov želijo tudi izboljšati sodelovanje z Zavodom za gozdove Slovenije s ciljem pravočasnega odkrivanja žarišč gradacije podlubnikov, ki predstavljajo največjo grožnjo državnim gozdovom, je zapisal Tomazin, ki si bo prizadeval tudi za prenos upravljanja lovišč s posebnim namenom iz Zavoda za gozdove na SiDG.

"Od prvega dne pa je moja posebna pozornost namenjena tudi hčerinski družbi Snežnik, d. o. o., Kočevska Reka, ki potrebuje poslovno prestrukturiranje," pravi Tomazin, ki podjetje pozna, saj je v njem služboval 15 let, dokler ni leta 2006 odstopil z direktorskega mesta. V javnosti je bilo zaznati tudi skrb, da se bo z novim poslovodstvom sedež podjetja premaknil iz Kočevja, a Tomazin zatrjuje, da si bo prizadeval za ohranitev sedeža na Kočevskem, zato bodo najprej preučili možnost odkupa ustreznih poslovnih prostorov. **Ž. N.**

RTM Kočevska v letu Hansa Ramorja

Z dvorišča kočevskega gradu je leta 1901 poletel balon na vroč zrak. Osemletni deček Hans Ramor je bil navdušen in v njem se je prebudila neizmerna želja po letenju. Ta želja je bila zelo močna, na žalost pa v tistem času skoraj neuresničljiva. Ramor se ni predal, v naslednjih letih je poskušal leteti in po neuspešnih poskusih potrpežljivo prenašal očetove kazni. Pravo priložnost je našel ob začetku prve svetovne vojne. Seveda jo je zgrabil z obema rokama, se naučil leteti, bil uspešen vojni pilot in pozneje tudi konstruktor letal.

Občina Kočevje in Pokrajinski muzej Kočevje sta v okviru projekta

Utrinek iz videa RTM kočevska 2021. • Foto: YouTube.com

RTM Kočevska ob zaključku Ramorjevega leta osnovnošolcem poleg podrobnosti o življenju in delu prvega kočevskega letalca in konstruktorja letal posredovala še ključno sporočilo: Ne glede na to, kako nemogoče se nekaj zdi, je vredno poskusiti. Šele ko prepletemo svoje močne želje, pripravljenost na učenje, iskanje priložnosti in delo, spoznamo, kaj je mogoče in kaj ne.

Za učenke, učence, učiteljice in učitelje vseh kočevskih osnovnih šol so pripravili zloženko in video zaključek Ramorjevega leta.

Tina Žele Kovačič

Najbolj skrben lastnik gozda

Zavod za gozdove Slovenije je prejšnji mesec izbral najbolj skrbne lastnike gozda v letu 2020. Z izborom, ki je letos potekal dvaindvajsetič, želijo izpostaviti posameznike, ki izstopajo s svojim zglednim gospodarjenjem, povezanostjo z gozdom ter strokovnim in varnim delom v gozdu. Za najbolj skrbnega lastnika gozda v Kočevju je bil letos izbran Jože Poje.

Jože Poje gospodari na 45 hektarjih površin, pretežni del posesti zajemajo gozdne površine. Največja parcela je v gozdnogospodarskih enotah Kolpa

ter Briga. Zavod za gozdove poudarja, da so vsa dela, ki jih opravi v gozdu, opravljena kakovostno, saj pri svojem delu pazi, da ne poškoduje okoliškega drevja, ter po končani sečnji sanira gozdne prometnice. Upošteva strokovna navodila gozdarjev in z njimi sodeluje pri strokovnih opravilih, se udeležuje izobraževanj, ki jih organizira Zavod za gozdove Slovenije, pri odpravi posledic ujm pa je ukrepal hitro in pravočasno, svoja opažanja pa redno deli z revirnimi gozdarji.

Poleg zglednega upravljanja z drevesi

Foto: Zavod za gozdove Slovenije

Poje skrbi tudi za ohranjanje habitatov v obliki ohranjanja dupel in plodonosnih drevesnih vrst ter upošteva potrebe divjadi po miru v gozdu. Za delo v gozdu je dobro opremljen z mehanizacijo in vedno uporablja zaščitno opremo, so še zapisali na Zavodu za gozdove. Poudarjajo, da z gozdom trajnostno gospodari, previdno odstranjuje predvsem poškodovana drevesa ali drevesa, ki kažejo upad vitalnosti, prav tako zgledno skrbi za pomlajevanje, še posebej na parcelah, ki so jih prizadele ujme ali lubadar. **Ž. N.**

Junaki 3. nadstropja

V Sloveniji za rakom letno zboli okoli 70 otrok. Otroški rak je eden najpogostejših vzrokov za smrt otrok v razvitem svetu, v Sloveniji zaradi raka umre 10 do 15 otrok na leto. Z namenom ozaveščanja zahrbtni bolezni najmlajših 15. februarja obeležujemo Mednarodni dan boja proti otroškemu raku, ob tej priložnosti pa je slovensko Društvo junakov 3. nadstropja pozvalo javnost, naj se jim priključi in si nadenejo zlato pentljo.

Društvo Junaki 3. nadstropja so starši otrok, zbolelih za rakom, ki se zdravijo na hemato-onkološkem oddelku pediatrične klinike, letos želijo glas razširiti tudi v šole po državi.

Mednarodni dan boja proti otroškemu raku (International Childhood Cancer Awareness Day – ICCD) je svetovna kampanja o ozaveščanju raka v otroštvu in mladosti, ki je bila ustanovljena leta 2002. Ob tem dnevu

Foto: Občina Kočevje

se poudarja zavzemanje za napredno zdravljenje in oskrbo otrok in mladostnikov z rakom in spodbuja razumevanje težav, s katerimi se srečujejo najmlajši bolniki in njihove družine. Ob dvajseti obležitvi dneva je ICCD skupaj z Združenje za pediatrično onkologijo začelo skupno triletno kampanjo ozaveščanja 'Drevo življenja'.

Pobudi Društva junaki 3. nadstropja so se pridružila slovenska mesta, ki so z zlato barvo osvetlila pomembne javne stavbe in širila glas o najmlajših onkoloških bolnikih in njihovem simbolu, zlati pentlji. Pobudi se je odzvala tudi Občina Kočevje in osvetlila Trg Svetega Jerneja s kipom deklice s piščalko. Ž. N.

Brezposelnost v letu 2020

Gospodarska kriza zaradi epidemije je v Kočevju prekinila trend upadanja nezaposlenosti, ki je veljal od leta 2016. Porast brezposelnosti se je začel spomladi 2020, od marca do novembra je brezposelnost narasla za 1,1 odstotne točke na 15,4 %, ko je bilo kot brezposelnih prijavljenih 1.091 ljudi. Tretjina vseh nezaposlenih v januarju je pri Zavodu prijavljena že tri leta ali več, 43 % vseh nezaposlenih ima osnovnošolsko izobrazbo ali manj, 53 % je žensk.

Na Zavodu za zaposlovanje Slove-

nije sporočajo, da je januarska brezposelnost v Sloveniji zaradi upada zaposlovanja in večjega števila prijav brezposelnih sezonsko porasla. V Sloveniji je bilo 91.499 brezposelnih, kar je 4,8 % več kot decembra 2020 in 14,6 % več kot januarja lani. V Kočevju je bilo januarja kot brezposelnih prijavljenih 1.163 ljudi, kar je 5,9 % več kot decembra in 11,1 % več kot januarja lani, največji porast je prav med novo prijavljenimi.

Januarja se je brezposelnost v primerjavi s predhodnim mesecem

povečala v vseh območnih službah Zavoda za zaposlovanje, največ v OS Murska Sobota, najmanj pa v službi Novega mesta. Na državni ravni je brezposelnost od januarja do novembra 2020 narasla z 8,2 na 8,6 %. Na vrhu po deležu nezaposlenih so pred Kočevjem po novembrskih podatkih Rogašovci v Prekmurju (20,4 %), sledita jim Osilnica (16,7 %) in Kuzma na Goriškem (16,2 %), ki pa sta lani beležili upad nezaposlenosti.

Ž. N.

Foto: Žiga Marin

OBVESTILO

Uredništvo časopisa Kočevska obvešča, da je **rok za oddajo prispevkov** za marčevsko številko **10. 3. 2021**. Gradivo pošljite na naslov **info@kocevska.si**.

Uvodnik

Podatkovno bogastvo interneta je že tolikšno, da se brez ume-
tne inteligence na spletu sploh
ne najdemo več. Googlov iskal-
nik, ki smo ga že tako usvojili,
da njegovo ime uporabljamo
kot sopomenko besede za iska-
nje, sploh ni iskalnik v pravem
pomenu, ampak indeks iskanj,
ki so jih opravili uporabniki
pred nami. Iskanje informacij na
internetu vse bolj postaja kot
nakupovanje, naša poizvedova-
nja so zbrana, sortirana in po-
sredovana v pravem trenutku.
Ste kupili čevlje? Ob naslednjem
brskanju po spletni strani bo iz
kotička pokukala reklama prav
tistega modela, mogoče v dru-
gačni barvi. Iščete informacije o
svetovnem dogajanju? Iskalnik
vam bo ponudil mnenjsko kolu-
mno s prav tiste strani, ki ste jo
obiskali prejšnji teden.

Prav tako kot se v množici raje
oklepamo tistih, ki jih dobro
poznamo, tudi pri debatiranju
raje verjamemo tistim argumen-
tom, ki le utrjujejo naša prepri-
čanja. Smo v informacijski dobi,
a je naš intelektualni horizont
omejen le na majhen mehurček,
zato se ne znamo več soočiti z
drugačnimi mnenji. Danes bi
rekli, da smo netolerantni.

Kdaj sploh potrebujemo tole-
ranco? Slavoj Žižek je v nekem
svojem predavanju opozoril na
dejstvo, da Martin Luther King,
ameriški borec za pravice, nikoli
ni uporabil besede tolerance.
Zanj bi bilo žaljivo, če bi kdo
dejal, da mora ameriške črnce
družba bolje tolerirati. Na slav-
nem pohodu v Washingtonu, ko
se je ob Lincolnovem obeležju
zbralo več sto tisoč ljudi, ni go-
voril o sprejemanju drugačnosti
in bogastvu razlik, ampak je
opozoril na stoletja krivic in de-
jal: "Prišli smo unovčiti ček."

Ali si netoleranten, če ne to-
leriraš netolerance? Načelo je
znano kot paradoks tolerance in
pravi, da mora imeti družbena
toleranca mejo, saj bi jo prav
netolerantni izničili. A bodimo
pozorni, toleranca je tudi teh-
nični pojem, ki določa mero, do
katere je odstopanje še spreje-
mljivo. Rahlo kapljanje iz pipe
že preživimo, a poplave v kleti
zagotovo ne.

Žarko Nanjara
odgovorni urednik

Bi si želeli živeti v pametnem mestu?

Ljudje se v mesta preseljujejo iz različnih razlogov, med drugim tudi zato, ker imajo na enem mestu na voljo vse storitve za svoje potrebe. Število prebivalstva v mestih konstantno narašča. V mesta se preseljujejo mladi, ki si gradijo kariero in imajo v mestih več razvojnih možnosti, ljudje pa si nasploh želijo boljše kakovosti življenja, kar naj bi mesta ponujala.

Ravno zaradi naraščanja števila prebivalcev se morajo mesta reorganizirati na način, da bodo še vedno ostala prostor, ki ponuja kakovostno življenje. Postati morajo trajnostna, razvoj in širjenje pa morajo načrtovati 'pametno'. Tu vstopi v enačbo informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT).

Zasnova pametnih mest naj bi segala že v leto 1960, le da so takrat govorili o kibernetičnih mestih. Dve desetletji pozneje se je pojavil izraz povezana mesta, spet drugi pa trdijo, da so se pametna mesta pojavila po letu 1990 in po prvih pametnih napravah. Prvi pametni telefon z zaslonom na dotik je že leta 1992 predstavilo podjetje IBM. Za njim gredo v korak s časom tudi preostale naprave, mesta in celo države.

Pojem 'pametno mesto' začne svoj pravi pomen pridobivati leta 2010, ko Evropska unija začne podpirati in sofinancirati razvoj mest, ki vključujejo napredne tehnologije in inovativne organizacijske rešitve. Kljub vsemu pa ne obstaja enotna definicija pametnih mest oziroma se te med seboj razlikujejo. Mesta se lahko namreč 'pametno' razvijajo na različnih področjih. Nekateri avtorji trdijo, da mora pametno mesto vsebovati naslednje elemente: pametno ekonomijo, pametno mobilnost, pametne ljudi, pametno bivanje, pametno okolje in pametno vladanje.

Pametna ekonomija v smislu konkurenčnosti spodbuja inovativnost in podjetništvo ter izboljšuje ekonomsko sliko ter produktivnost. Pri pametnem vladanju gre pravzaprav za vključenost državljanov oziroma prebivalcev, meščanov, ki soustvarjajo mestno okolje in pomagajo vodilnim pri sprejemanju odločitev. Pametna mesta pa za svoje delovanje potrebujejo tudi usposobljen in kompetenten kader – pametne ljudi – ki omogočajo razvoj in širitev mest. Spodbujajo se izobraževanje, kreativnost, fleksibilnost in predvsem udejstvovanje v lokalnem okolju. Tudi transport je bistven člen pametnega mesta – prebivalcem je omogočena dostopnost do določenih lokacij in mobilnost. Ta mora biti dosežena kljub naravnim in prometnim nesrečam, emisijam ter povečanemu pretoku prometa. Pametna mesta morajo upoštevati tudi energetske učinkovitost ter razpoložljivost naravnih virov in pripraviti politike, ki bodo trajnostne oziroma usmerjene k zaščiti okolja. Od javne uprave pa se pričakuje, da bo izboljšala storitve, ki olajšujejo zahtevnost administrativnih postopkov. Pametno mesto ne sme zapostaviti

nititistih, ki se na digitalizacijo težje navajajo.

Kako pametna mesta delujejo v praksi?

V španskem mestu Santander se zaradi uporabe senzorjev zelenice zalivajo samo, ko so preveč osušene, koši za smeti pa se izpraznijo samo, ko so popolnoma polni. Pametna je tudi Barcelona, kjer se svetlost javne razsvetljave

le nekaj odstotkov, je leta 2019 na ta način glasovala skoraj polovica državljanov. V digitalni obliki lahko dostopajo do svojega zdravstvenega kartona, se posvetujejo z osebnim zdravnikom, slednji pa jim lahko izda celo recept. Večino dokumentov podpisujejo z digitalnim podpisom, ki ga vnesejo z osebnim geslom, držijo pa se načela, da vsak podatek vnašajo samo enkrat. Ko je enkrat v sistemu,

lahko prebivalstvo zunaj teh velikih urbanih območij lažje drži priključek," argumentira pomen digitalizacije podžupan. Kot pojasnjuje, se zaradi tega razvojne razlike med urbanim in podeželim zmanjšujejo. V tem smislu je podeželje mišljeno kot območja, kjer je poseljenih manj kot 300.000 ljudi. "Bistvo digitalizacije pa je, da z določenimi rešitvami ljudem olajšamo življenje," še pove Košir.

Foto: www.pixabay.com

prilagaja aktivnostim v prometu. Manj je prometa, manjša je svetlost in več ga je, bolj intenzivno svetijo luči.

Tudi v Helsinkih so tovarnjaki, ki pobirajo smeti, preteklost. Za odpadke so postavili posebno podzemno infrastrukturo, vreče smeti pa po teh kanalih brez onesnaževanja in hrupa potujejo do zbirne točke. V ameriškem Palu Altu imajo parkirišča senzorje, ki prebivalce prek aplikacije opozorijo, ko je parkirno mesto prosto. Senzorji v nemškem Darmstadtu zaznavajo kakovost zraka in pošiljajo podatke v podatkovne centre, kjer podatke analizirajo, in če je to potrebno, poročajo o slabi kakovosti.

Digitalna javna uprava

Mala baltska država Estonija je šla celo korak dlje. Digitalizirali jim je uspelo kar celotno državo. Tamkajšnji prebivalci lahko prek interneta opravijo kar 99 odstotkov vseh javnopravnih storitev. Iz udobja svojega doma lahko plačujejo davke, urejajo osebne dokumente in celo volijo.

Prvih volitev na daljavo so se Estonci udeležili že leta 2005. Če se jih je sprva za to možnost odločilo

lahko do tega podatka dostopajo tudi druge institucije.

Digitalna mesta v Sloveniji

V Sloveniji smo, kar zadeva pametna mesta, nekoliko v zaostanku. Prvotno zato, ker smo postali na tem področju aktivni šele po letu 2015. Drugi razlog pa je specifično okolje. Večina ljudi namreč živi v majhnih naseljih, zato pri nas poleg pametnih mest govorimo predvsem o razvoju pametnih naselij in občin oziroma regij.

Kot pojasnjuje podžupan Občine Kočevje Gregor Košir, so se kot pametna mesta dolgo časa razumela velemesta, to pa je bil tudi prvi pristop evropskega principa Smart Cities. "Tam so se ukvarjali z zelo specifičnimi zadevami, kot so recimo upravljanje javnega prometa ali pa toplovodi za ogromna naselja." A velemesta imajo čisto drugačne težave kot slovenska mesta, ki so bistveno manjša. "Kmalu se je zato začelo govoriti o pametnih vaseh, pametnem podežlju oziroma pametnih skupnostih," pojasnjuje Košir.

"Razvoj in digitalne vsebine so pomembni zato, ker z razvojem tehnoloških znanosti in tehnoloških rešitev

Kočevje – pametno mesto?

Čedalje bolj pametno oziroma digitalizirano postaja tudi naše mesto. "Digitalizacija mest, občin ali skupnosti je danes vse bolj izpostavljena tematika. Prehod na pametne tehnologije in rešitve ni le neizbežen, ampak se pravzaprav že ves čas dogaja, le da nanj morda nismo tako pozorni," pojasnjuje podžupan Gregor Košir.

"Zato smo že lani, kot ena prvih občin v Sloveniji, pristopili k pripravi celovite strategije digitalizacije občine kot tudi k oblikovanju konzorcija občin za prijavo na razpis Ministrstva za javno upravo, ki se bo nanašal na vzpostavitev pametnih mest in skupnosti," razloži.

Eno izmed prednostnih območij, ki jih bo strategija obravnavala, je vzpostavitev e-identitete občana, "katere cilj je, da bo posameznik lahko prav vse urejal prek spleta (bodisi aplikacije ali spletne strani) – od oddaje vlog in rezervacij prostorov do izposoje kolesa in uporabe storitev KCK-ja ter drugih javnih zavodov." Drug pomemben del strategije pa je "vpeljava pametnih tehnologij in senzorjev, kar bo omogočalo bistveno lažje in učinkovitejše spremljanje na primer energetske učinkovitosti, kakovosti zraka in vode, stanja na cestah, skratka kakovosti življenja v naši občini na splošno." Na občini pa so se v sklopu strategije posvetili tudi izobraževanju. Načrtujejo namreč šole za starejše občanke in občane pa tudi popolno digitalizacijo delovanja občinske uprave in javnih zavodov.

"Kočevje je nekako pobudnik jugovzhodnega dela, povabili pa smo okoliške občine: Kostel, Osilnica, Črnomelj, Semič, Metlika, Ribnica, Sodražica in Loški Potok," pripoveduje podžupan in dodaja, da gre za precej napreden razpis, saj zahteva razvoj novih tehnoloških rešitev. "Z drugimi besedami, narediti poskušamo nekaj novega in to prilagoditi za svojo uporabo. Vrtimo se okoli okoljskih tem in odpadkov, predvsem zato, ker to zadeva največ ljudi," je še povedal.

Neja Jerebičnik

Prihodnost se bo odvijala v mestih

Sredi leta 2009 je število mestnih prebivalcev preseglo polovico vseh prebivalcev na svetu. Po napovedih Oddelka Združenih narodov za prebivalstvo bo delež mestnih prebivalcev leta 2050 zrasel na dve tretjini, kar znese okoli 2,5 milijarde ljudi prebivalcev našega planeta več. Največji porast pričakujejo Indija, ki ima največje ruralno prebivalstvo, Kitajska in Nigerija.

New Delhi, trenutno drugo največje mesto na svetu s 25 milijoni prebivalcev, bo po izračunih leta 2030 doseglo 36 milijonov prebivalcev. Število prebivalcev najbolj naseljenega mesta na svetu Tokia pa bo z 38 milijonov upadlo. Najbolj urbanizirana področja na svetu so v Severni Ameriki, kjer 83 % prebivalstva biva v mestih, sledijo ji Latinska Amerika in Karibi z 80 % ter Evropa s 73 %. Kitajska je postala država z največjim mestnim prebivalstvom na svetu, trenutno število 600 milijonov se bo po izračunih povzpelo na 900 milijonov leta 2050. Večina gospodarstva je že skoncentrirana v mestnem okolju.

A se bo lestvica najbolj naseljenih mest v prihodnosti korenito spremenila, proti vrhu se bodo povzpela mesta, ki še pred desetletji niso kazala pretiranega razvoja, predvsem v Afriki in Aziji, ki imata še vedno največ ruralnega prebivalstva. Leta 1960 je bil Lagos majhno pristaniško mesto v Nigeriji, zgrajeno po zahodnjaškem vzoru, z vasicami v okolici in le nekaj večnadstropnimi stavbami. A le nekaj generacij pozneje je situacija popolnoma drugačna, mesto z 200.000 prebivalci je postalo mesto z 20 milijoni in danes se eno od desetih največjih mest na svetu razprostira na več kot 1000 km². A nove raziskave kažejo, da te spremembe niso nič v primerjavi s tistimi, ki Nigerijo, državo z največjo rodnoštvom na svetu, še čakajo.

A so mesta tudi dom velikih nasprotij, s prebivalstvom se v mesta seli tudi revščina. Leta 2012 je delež revnih prebivalcev v mestih razvitega sveta dosegel 28 %, v vzhodni Aziji

je pred desetimi leti skoraj polovica mestnega prebivalstva doživljala revščino. Hitro razvijajoča se mesta beležijo tudi porast kriminalitete, kot pri družbenih razlikah v mestih je opazen neenakomeren dostop do javnih storitev, neformalne vezi med novo naseljenimi prebivalci pa so šibke. Izkušnje preteklega leta pa tudi kažejo, da bo zagotavljanje zdravstvene oskrbe v mestih in nadzorovanje izbruhov bolezni eden večjih izzivov.

Težave bodo nastopile tudi pri zagotavljanju hrane. Nevarnosti ne predstavlja le vse večje onesnaževanje, ki spremlja urbanizacijo, ampak tudi izguba rodovitne zemlje, saj je več kot polovica vseh kmetijskih površin na svetu v okolici mest. V južni Aziji rodovitne zemlje že primanjkuje, nova krčenja pa bodo skupaj z globalnim segrevanjem ogrozila številne naravne habitate.

Kdaj mesto postane mesto?

Po predvidevanjih bo delež prebivalstva v mestih Evrope leta 2050 dosegel 80 %. A je stanje v Sloveniji drugačno. Zanj sta značilna suburbanizacija, preseljevanje in širjenje urbanih dejavnosti v predmestja, in primerjalno nizek del mestnega prebivalstva. Število prebivalcev v mestih od osemdesetih let dalje ni preseglo polovice vseh, po predvidevanjih Združenih narodov pa bo ta delež do leta 2050 zrasel na 68 %.

Oprelitev, kdaj se prebivalci naselja smatrajo kot mestno prebivalstvo, pa ni povsem jasna. Definicije mesta večinoma upoštevajo velikost naselja ali gostoto poseljenosti, zaradi posebnosti urbanizacije v Sloveniji

pa je težko razmejiti mestna naselja od drugih, ki to niso. Pri nas velikih naselij in velikih gostot poselitve skoraj ne poznamo, saj je bila za Slovenijo v preteklosti značilna majhna stopnja urbanizacije.

V času Habsburške monarhije so bila največja industrijska središča zunaj območja današnje Slovenije. Do prve svetovne vojne je bilo najhitreje rastoče mesto Trst, ki se je takrat razvilo v svetovljansko središče, z 200.000 prebivalci pa je bilo na prelomu stoletja daleč največje mesto, kje smo bili Slovenci avtohtoni prebivalci. Skupaj z industrializacijo pa se je razvila tudi mobilnost prebivalstva. V kraljevini Jugoslaviji so se na Slovenskem razvijala podjetja regionalnega pomena, nastanek tovarn v manjših naseljih pa ni sprožil množičnega priseljevanja, delavci so na delo prihajali iz okoliških vasi, kar je enkratna značilnost skoraj cele Slovenije v tistem času. Pod vplivom industrializacije smo bili v šestdesetih in sedemdesetih letih priča tudi forsirani urbanizaciji, ko se je delež mestnega prebivalstva postopoma dvigal od 36,1 % v letu 1961 do 48,9 % v letu 1981, takrat pa se deloma umiri.

V prvi polovici 20. stoletja so bile razlike med mesti in podeželjem velike, s procesom urbanizacije pa se je slika spremenila. Mobilnost se je z večjo razpoložljivostjo osebnih prevoznih sredstev ter razvojem cestnega omrežja po vojni povečevala. Redna potovanja na delo čez pol Slovenije so postala nekaj povsem običajnega. Ljudje se preseljujejo v naselja, ki so od zaposlitvenih središč oddaljena pol ure, kar pomeni, da imajo lastno hišo, preostale dejavnosti pa se

odvijajo v mestih. Razlika v tem, kdo je meščan ali ne, pa se zato zakrije. Glede na stalno prebivališče ta oseba ni prebivalec mesta, a večino dneva preživi v mestu, tam dela, se izobražuje, nakupuje ali obiskuje knjižnico, kino, restavracije, gostinske lokale ter vzdržuje socialne stike. S selitvijo nakupovalnih središč na obrobja mesta se je dostopnost povečala za ljudi v obrobni naseljih, v mestih pa včasih celo poslabšala. Tudi preostale tipične demografske razlike, kot sta starostna sestava ali stopnja rodnoštv, so se zabrisale, nekatera naselja, ki nimajo statusa mesta, imajo tudi višjo povprečno raven izobrazbe. Tudi preseljevanje se ne dogaja več na škodo podeželja, ampak selitve potekajo v obeh smereh.

Kar 90 % naselij v Sloveniji ima do 500 prebivalcev, v njih živi tretjina prebivalcev Slovenije, v dveh mestih, ki imata nad 50 tisoč prebivalcev, pa 18 %. Na začetku minulega leta je bilo v Sloveniji 6.035 naselij, od tega jih je bilo 57 brez prebivalcev, največ njih prav v naši občini, 16 naselij je praznih, v naselje Kleč, ki je bilo leto dni prej prazno, pa so se lani naselili štirje prebivalci. Po izračunih statističnega urada je v naši občini tudi najredkeje naseljeno naselje, Trnovec, kjer preračunana gostota znaša le enega prebivalca na 21 km².

Upravljanje mest bo postalo največji razvojni izziv 21. stoletja. Vse hitrejša urbanizacija predstavlja vse več nevarnosti za naše okolje in kakovost bivanja, posebnosti urbanizacije v Sloveniji pa kažejo, da se novih izzivov lahko lotimo z bolj intenzivnim regionalnim razvojem.

Žarko Nanjara

TRADICIONALNA KITAJSKA MASAŽA BLAŽ ABRAHAMSBERG

Vzemimo si čas za svoje dobro počutje.

- TUI NA trad. kitajska masaža
- ŠPORTNA MASAŽA
- REFLEKSNA MASAŽA (se dela na stopalih)
- ANTISTRESNA - SPROSTILNA MASAŽA
- AKUPRESURA

Informacije in naročanje: gsm 031 260 358,
Blaž Abrahamsberg s. p., Tomšičeva 13, Kočevje

DARILNI BONI

Dobite jih v
Mestni cvetličarni,
Reška cesta 10A

"Živo občinstvo in živi igralci, to je bistvo gledališča!"

Igralstvo je zahteven poklic, kjer je za uspeh potrebno trdo delo, a je v pogovoru z Gašperjem Jarnijem takoj jasno, da ga pri delu vodi velika ljubezen do gledališča. Strokovna žirija mu je letos podelila vrhovno kočevsko kulturno nagrado, deklico s piščalko, ki jo je prejel za svoje zasluge za pedagoško delo in širjenje gledališke kulture na Kočevskem. Entuziazma ne skriva, njegovo veselje do gledališkega dela je nalezljivo, kar dobro poznajo mladi, ki jih je spremljal pri prvih korakih na oder in pri učenju gledališke govorice.

Foto: Peter Uhan, MGL

Po letih svobodnega dela si zdaj že tretje leto v igralskem ansamblu Mestnega gledališča ljubljanskega. Kaj zate pomeni ta preskok?

Leto dni sem bil zaposlen v Drami za polovični delovni čas, nato sem bil leto ali dve spet svobodnjak, nakar me je direktorica Barbara Hieng Samobor povabila v Mestno gledališče ljubljansko. Po desetletju in pol svobodnjaštva je to velik korak. Sicer sem preživel, saj sem delal vse možno, kar sem lahko v okviru svojega poklica, a če si svobodnjak, vedno le zakrpaš luknjo v zasedbi, nihče pa ne razmišlja o tvojem igralskem razvoju. Mislim, da imajo v Mestnem gledališču ljubljanskem vizijo, kako delati s svojimi igralci. S svojimi vlogami sem za zdaj zadovoljen, seveda si človek vedno želi več, a mislim, da tudi to v zloženem ritmu raste.

Kako na prostem trgu preživeti kot svobodni igralec?

Če hočeš kot svobodni igralec preživeti, moraš delati prav vse. Slovenija je k sreči tako majhen kulturni trg, da to omogoča. V tujini pa se igralci že na akademijah profilirajo, ali se bodo

usmerili v film, televizijo ali gledališče, in se pretežno držijo svoje smeri. Specifika majhnega trga je tudi v tem, da nimamo agentov, kontakt med igralcem in delodajalcem je dosti bolj neposreden, saj nas direktor gledališča, režiser ali umetniški vodja osebno pokliče. Tudi premajhni smo, da bi bil vmes še en posrednik, saj bi z njim morali deliti še tisto malo fičnikov, kolikor se jih nasuje v igralsko malho. Ne predstavljam pa si, da bi v svojih svobodnjaških letih preživel samo z delom v gledališču.

Kakšno je delo v Mestnem gledališču ljubljanskem?

Ansambel igralcev je relativno mlad, najstarejši igralci so v svojih šestdesetih letih, in to se pozna v njegovi zagnanosti. Režiserji strašno radi hodijo v Mestno gledališče ljubljansko, pravijo, da smo 'gnetljiv' ansambel in nas lahko usmerjajo v različne koncepte. Najlažje to primerjam z Dramo – dramski ansambel slovi kot državna reprezentanca. Ima skoraj 50 zaposlenih, zato ima kar velik delež starejših igralcev, ki ne delajo, imajo pa redno plačo. Tukaj nastane problem, saj imamo regiment mladih

igralcev, ki pa nimajo nobene možnosti priti zraven.

Barbara Hieng Samobor po drugi strani zelo dobro srbi za igralce, da smo vsi nadvse enakomerno zasedeni, čeprav se občasno tudi zgodi, da ima kakšen igralec ali igralka na sezono tri, štiri premiere, kar je v Mestnem gledališču ljubljanskem huda obremenitev. Imamo namreč največje število abonmajev, vsaka predstava ima zagotovljenih vsaj okoli 22 ponovitev, če pa govorimo o uspešnicah, lahko število ponovitev še precej naraste.

Tvoj repertoar trenutno obsega komedije in muzikale.

Takšna je povečini tudi programska politika našega gledališča, mestna gledališča imajo načeloma program z lahkotnejšimi žanri in dramskimi novitetami. Tudi v tej sezoni nastopam v dveh komedijah, v Čehovem Češnjem vrtu in v znameniti komediji francoskega avtorja Labichea – Slamnik. Mislim, da se me bodo komedije in muzikali kar držali.

Javno življenje se le počasi spet odpira, a ste v gledališčih kljub

odsotnosti občinstva delo nadaljevali. Kako ste se prilagodili trenutnim razmeram?

Profesionalno kulturno delovanje je enako kot profesionalno športno udejstvovanje: mi potrebujemo kontinuiteto dela, potrebujemo vaje, saj moramo biti v pogonu. Čeprav nimamo predstav, še vedno vadimo naprej, kot da gre zares, saj pravzaprav gre. Manko predstav pred občinstvom se zna pozneje odražati tudi v igri marsikoga izmed nas, ki bomo ob ponovnem pristnem stiku z živimi gledalci v dvorani lahko delovali manj sproščeno. Nekaj časa bo gotovo potrebnega, da bomo spet zaigrali s polnimi kapacitetami. Igralci smo veliki garači, a imamo srečo, da svoje delo radi opravljamo. Pred kratkim smo imeli premiero Češnjavega vrta. Tri mesece se z delom podrejš tem datumu, in ko pride ta dan in se dvigne zavesa, v dvorani ni skoraj nikogar – zelo neprijeten občutek.

Predstave potem posnamete in jih postavite na polico?

Tako je. Nekatere predstave smo predvajali v živo, za predstavi Češnjevega vrta in Slamnik, v katerih nasto-

pam, pa smo se odločili, da počakamo na občinstvo. Češnjev vrt bo uprizorjen na domačem odru, za Slamnik pa iščemo druge lokacije. Ob začetku sezone bomo verjetno morali upoštevati določene omejitve glede števila obiskovalcev, kar spet pomeni, da bomo morali abonmajske predstave ponoviti večkrat kot sicer. Zato za določene predstave iščemo večja prizorišča, npr. preddverje Križank, Gospodarsko razstavišče in podobno.

A gledališče je vendarle medij, ki nima zveze s kamero; tukaj se gibljejo že v območju televizijskega medija. Gledališče nujno potrebuje to ritualnost, živega igralca na odru in živega gledalca v dvorani, pretok energije med njima, da igralci slišimo odziv občinstva, ki nas ponese. Pri komedijah je to nujno, na določenih mestih pričakuješ odziv, in če je dvorana prazna, to ubije vzdušje.

Si med mlajšimi nagrajenci deklice s piščalko, tvoja karierna pot je še precej odprta. Kako doje-maš priznanje – kot nagrado za dosedanje delo ali spodbudo za naprej?

Nagrado razumem kot neke vrste prijazno spodbudo. Tudi v obrazložitvi je bilo zapisano, da je glavčina nagrade pravzaprav priznanje za pedagoško delo, ki ga opravljam tukaj, a kot si omenil, sem nagrado dobil zelo mlad – vsaj jaz se imam še vedno za mladega.

S kulturno-umetniškimi društvom Jazbec in partnerji smo spletli zelo lepo navezo. V društvu je kup ljudi, ki me s svojo ljubeznijo do dela spominjajo na moje entuziastične začetke. Takšnim ljubiteljem – ne moremo jim reči amaterji – mi nikoli ni težko pomagati. Trenutno pripravljamo igro za odrasle, to bo naša tretja, ki se zaradi vsem znanih razmer valji in prestavlja, ampak nekega lepega dne bo ugledala luč sveta.

Svetlo prihodnost vidim pri otrocih, nekatere od njih spremljam že skozi vse njihovo osnovnošolsko obdobje in se spominjam njihovih začetkov, ko si niso upali izustiti ničesar, zdaj pa znajo artikulirati svoje ideje in se ne bojijo nastopanja. Slej ko prej bodo prišli v situacijo, ko bodo morali nastopati pred ljudmi in takšne izkušnje bodo njihova odlična popotnica za življenje. V tujini je to še precej bolj prepoznano, gledališka metodologija dela in pedagogika se uvajata v splošne kurikulumne.

Gledališko življenje je z odprtjem Kočevskega kulturnega centra zaživelo, abonma pa je bil zapolnjen nad pričakovanji. Kakšno prihodnost za gledališče vidiš v Kočevju?

Treba se je zavedati, da KCK deluje šele pet let, da 'vzgojiš' občinstvo, pa

potrebuješ desetletje ali več. Ubrali so pravilno politiko in začeli z lahkotnejšimi žanri, da pritegnejo ljudi, postopoma pa je treba na repertoar dodajati tudi bolj zahtevne dramske predstave. Na ta način in s pametno programsko shemo lahko z leti vzgojiš občinstvo. V Kočevju se seveda še ne moremo primerjati recimo z Gorenjsko ali Štajersko, kjer imajo gledališča, ljubiteljsko in profesionalno, že večdesetletno tradicijo, zato pa je prihodnost gledališča na Kočevskem še zelo svetla; ustvarjajmo jo skupaj!

Se pa tudi tam še zmeraj zgodi – in to mi je zelo fascinantno, kakšno moč ima gledališki medij – da se nekateri ljudje zelo burno odzovejo na dogajanje na odru, kot da je resnično. Gledališče je bolj neizprosno, je kot gladiatorska arena, neprimerljivo s televizijo ali filmom. Je živa kultura, mi potrebujemo živo občinstvo in žive igralce, to je bistvo gledališča.

Slovenska televizijska produkcija je trenutno v vzponu, serije, kot so Jezero ali Primeri inšpektorja Vrenka, dosegajo rekordno gledanost. Kako gledaš na domačo televizijsko produkcijo?

Zdi se mi, da je skrajni čas, da je napredovala. Pri nas imamo dobre igralce, večji problem vidim v pisanju, saj študija kreativnega pisanja pri nas sploh nimamo. Če je kdo dovolj talentiran, lahko sam pride do te stopničke in začne pisati scenarije. Tukaj imamo še veliko manevrskega prostora, a se produkcija k sreči veča.

Televizijska produkcija se razvija, film pa še vedno stagnira. Do slovenskega filma je dolgo veljala nekakšna nenaklonjenost, očitali so mu pretirano dolgočasnost in neživljenjsko igro.

Če bi mi imeli večjo produkcijo, bi bil tudi nabor dobrih filmov večji. Tudi tukaj so problem scenariji, ni dovolj napisati le dobro zgodbo, ampak jo je treba uspešno prenesti v televizijski ali filmski medij. Kar se pa tiče jezika v filmu, ki mu očitajo, da slovenski igralci igrajo preveč gledališko, se pa ne bi strinjal. Mnogokrat dobimo slabši scenarij, takrat se vsak igralec trudi vlogo oblikovati po svoje, igra potem ni na skupnem imenovalcu in zaradi tega pogosto ne funkcionira. Včasih je res mogoče bilo tako, da so imeli igralci malo preveč zborna izgovorjavo ali gledališko potenciran govor, ki ga kamera ne prenese.

Po mojem je smotrno razmišljati o uvedbi študija kreativnega pisanja in dramatike. Ne moremo se zanašati na to, da bo vsaka generacija prišel en genij in potem sam vlekel voz. To bi morali začeti učiti in dosledno negovati. Tukaj se kaže, da se ne le ta vlada, ampak tudi vse prejšnje do filma še posebej mačehovsko obna-

šajo. V njem enostavno ne vidijo ali še huje, nočejo videti ekonomskih priložnosti, ki jih je ogromno, če pomislimo, koliko sektorjev za sabo potegne filmska produkcija.

Ob vsakem kulturnem prazniku se poudarja vloga kulture in jezika v narodnostnem pomenu, predstavljena sta kot temelj narodnosti, a politiki vse manj skoparijo z obtožbami na račun kulture. Kje ti vidiš pomen kulturnega praznika?

Težko vprašanje. Politiki, pa ne mislim le trenutno vladajočih, ampak kar lepo četico garnitur, ta praznik jemljejo kot izgovor, da si enkrat letno z visoko letječimi publicami po pilatovsko umijejo roke in naslednjih 364 dni v letu niso niti 'k' od kulturnega. Za odnos politike do kulture bi bilo nemara celo bolje, če kulturnega praznika sploh ne bi imeli. Meni in drugim kulturnikom pa ta praznik ogromno pomeni, dobro je, da je dela prost dan. Mi kulturo ustvarjamo vsak dan, ljudje pa jo tudi dobro sprejemajo. Po podatkih statističnega urada je država predlani za kulturo namenila 215 evrov na prebivalca, medtem ko je vsak posameznik iz svojega žepa dal še malo več. Ljudje so lačni kulture in zanje delamo.

Politiki so včasih vsaj pred volitvami prihajali na premiere, zdaj jih pa niti takrat ni. Smo vsak na svojem bregu in med nami je vse več nape-tosti in trenj. Vsekakor pa moram omeniti, da je naša lokalna oblast kočevski kulturi zelo naklonjena; to me veseli in navdaja z upanjem, da lahko skupaj ustvarimo še veliko.

Kakšne vloge so ti ljube kot igralcu?

Meni so zelo ljube kompleksne, dramske vloge z veliko psihološkega ozadja. Je pa res, da trenutno nastopam v bolj komičnih vlogah. Strinjam se, da je komedija precej bolj zahteven žanr od tragedije. Tukaj ne govorim o komedijah komercialnega tipa, kjer gre za učinek na prvo žogo. Če hočeš znotraj dramskega materiala poiskati komično na ravni dramskega lika, govora, giba in odnosov med liki, je pa to veliko garanje. Za tem sloni ogromno dela, vsak projekt zahteva vsaj dva meseca intenzivnih vaj.

Večina del v tvojem repertoarju je starejših. Med njimi so Čehov Češnjev vrt, Cankarjev Za narodov blagor ali Volpone angleškega dramatika Bena Johnsona, ki je bil napisan na začetku 17. stoletja. Kakšen izziv predstavlja uprizoritev del, ki neposredno ne nagovarjajo našega časa, na kakšne načine se jih lotite?

Načinov je toliko, kolikor je režiserjev, nekateri se zvesto držijo

besedila, nekateri ga vzamejo le kot osnovo. Češnjev vrt je režiral legendarni Janusz Kica, ki je tekst na oder postavil že dvakrat, zato ga pozna do obisti, držal se ga je pa zelo dosledno. Izkazalo se je, da lahko tudi na ta način zelo uspešno nagovarjamo današnji čas. Klasike se dandanes največkrat temeljito preberejo in izlušči se tista linija, ki bo odzvanjala v današnjosti. Primer takšnega režiserja je Jernej Lorenci, ki lahko npr. iz Iliade naredi blazno moderen dogodek. Ni pravil. To je vloga najprej umetniškega vodje, da najde tekst, ki bo naslavljal trenutno družbeno in politično klimo, in režiserjevega pristopa. Nekateri režiserji imajo zelo avtorski pristop, igralcem dajejo tudi domače naloge, da znotraj svojih življenj in izkušenj iščemo paralele in tako dodamo k vsebini.

Kateri so tvoji najljubši avtorji?

Na prvo mesto bi vsekakor postavil Shakespeara; v njegovih igrah je ogromno dogajanja in zapletov, kot bi bil v kakšnem akcijskem filmu, poleg tega pa so teme, ki jih odpira, res brezčasne. Zelo ljubi so mi tudi Tom Stoppard, Bertold Brecht, Jean Genet in drugi. Tudi Dušana Jovanovića nikakor ne smem izpustiti.

Si že igral v kakšni Shakespearovi igri?

Sem, na akademiji sem igral Shakespearovega Kralja Leara pa pozneje v Drami v tragediji Romeo in Julija in komediji Kakor vam drago. Po Shakespearovem Hamletu smo pred nekaj leti ustvarili tudi odlično komedijo del' arte Hamlet pa pol, avtorja in režiserja Jake Andreja Vojevca; to predstavo smo odigrali tudi v kočevskem KCK-ju.

Od sodobnih slovenskih avtorjev bi izpostavil Simono Semenič, ki ima pri pisanju igre izredno moderen pristop in je tudi vse bolj prepoznana in nagrajevana. Med mladimi vsekakor izstopa tudi Simona Hamer, zelo zanimiv je tudi mladi avtor Rok Sanda, ki je študiral književnost in kreativno pisanje v Angliji.

Imamo kar nekaj zanimivih avtorjev, ki bodo gotovo še veliko pokazali. Oni so naši novi Cankarji.

Kaj si želiš v prihodnosti?

V gledališču bi rad postopoma rasel, tako po kvaliteti kot kvantiteti vlog. Zaupam naši direktorici in umetniški vodji Barbari Hieng Samobor, da ima določeno vizijo mojega igralskega razvoja. Svoj poklic opravljam z največjim zadovoljstvom, in če bom še naprej pošteno in iskreno delal, verjamem, da bo tudi vse drugo prišlo sproti, od izzivov do uspehov in osebnega zadovoljstva.

Žarko Nanjara

Začenja se gradnja novega 16-oddelčnega vrtca

Na lokaciji vrtca Čebelica, natančneje na pripadajočem igrišču, se bo v kratkem začela gradnja novega objekta, 16-oddelčnega vrtca, ki bo lahko sprejel nekaj več kot 300 otrok. Pogodba med Občino Kočevje, izvajalcem gradbenih del podjetjem CGP in izvajalcem nadzora podjetjem Lokainženiring je bila podpisana 5. februarja. Te dni poteka uvedba v delo, gradbena dela pa se začnejo predvidoma marca. Celotna investicija je vredna 8,2 milijona evrov, z njo pa bomo v občini pridobili nov sodobni objekt, zgrajen po principih sonaravne gradnje, namenjene sodobni predšolski pedagogiki.

Župan dr. Vladimir Prebilič ob podpisu pogodb za začetek del ni skrival zadovoljstva. Izpostavil je, da je novi vrtec nujno potreben, tako zaradi dotrajanosti obstoječega objekta kot dobre demografske slike. Cilj je, da z novim vrtcem ponudimo dobro, spodbudno in zdravo okolje za razvoj otrok. Sama investicija je dobro premišljena, hkrati arhitekturno lepa in vključuje tudi lesene elemente, je še izpostavil. Martin Gosenca, predsednik uprave CGP, je ob podpisu pogodbe povedal, da gre za enega večjih vrtcev v Sloveniji, a da ima podjetje z gradnjo tovrstnih objektov že številne izkušnje, zato iz izvedbenega vidika ni pričakovati težav. Kot primer je navedel gradnjo vrtca v Mokronogu in kmalu tudi v Črnomlju.

Nov objekt vrtca je zasnovan na ideji čebelnjaka in je delo projektnega biroja Svet vmes. Izbrala ga je strokovna komisija na projektnem natečaju, izvedenem v sodelovanju

tnih zunanjih površin pa bo 5.326,55 m². Kot je izpostavil Jure Hrovat iz arhitekturnega biroja Svet vmes, je koncept vrtca narekovala tudi specifična lokacija, zato so igralne površi-

gradnje novega vrtca je načrtovan konec julija 2022, ko sledi še rušitev prizidka obstoječega vrtca in ureditev zunanjih površin z igriščem. Projekt obsega še rekonstrukcijo

Svet vmes, prikaz novega 16-oddelčnega vrtca

z Zbornico za arhitekturo. Ničenergijski objekt bo zgrajen po sodobnih principih sonaravne gradnje, z vsemi spremljajočimi pomožnimi prostori, kot so lastna kuhinja, shramba, garderobe in sanitarije za zaposlene, zbornica, pisarne za vodjo enote itd. Konstrukcija dvoetažnega objekta je hibridna lesena gradnja z jeklenimi okvirji. Skupaj z otroškim igriščem v nadstropju terase bo ponujal 5.025,90 m² površin, od tega čistih igralnih površin 1.551,20 m², doda-

ne zagotovljene tudi na terasi vrtca, hkrati pa ta ponuja še dva atrija, ki omogočata dodatne prostore za igro v vseh vremenskih pogojih.

Vrtec bo imel 8 oddelkov, namenjenih otrokom I. starostne skupine od 1 do 3 let, ter 8 oddelkov II. starostne skupine od 3 do 6 let, znotraj teh pa bo deloval tudi razvojni oddlek, ki smo ga z letošnjim šolskim letom v Kočevju prvič odprli po več kot 15 letih. Skupaj bo tako v vrtcu prostora za do 304 otroke. Zaključek

dovozne ceste s parkirišči.

Investicija v novi vrtec je z 8,2 milijona evri tudi ena največjih investicij občine v zadnjem desetletju. Glavnino sredstev bo zagotovila Občina Kočevje iz lastnega proračuna, od EKO sklada pričakuje 1.085.748 evrov, kandidira pa tudi na razpisu Ministrstva za šolstvo in izobraževanje za sofinanciranje investicij v vrtcih in osnovnih šolah, ki je bil objavljen na začetku meseca.

K. G.

Objavljen je razpis za pospeševanje razvoja podjetništva

11. februarja je bil na spletni strani Občine Kočevje objavljen Javni razpis za dodelitev pomoči za pospeševanje razvoja podjetništva in gospodarstva v občini Kočevje za leto 2021. Sredstva v skupni višini 100.000 evrov so razpisana za tri ukrepe: sofinanciranje materialnih in nematerialnih investicij, sofinanciranje samozaposlovanja in odpiranja novih delovnih mest ter sofinanciranje izobraževanja, usposabljanja in promocije. Sredstva se dodeljujejo na

Foto: Unsplash

podlagi novega Pravilnika o dodeljevanju pomoči za razvoj podjetništva in gospodarstva v občini Kočevje, ki je bil sprejet konec leta 2020 in prinaša določene spremembe tudi v razpisnih pogojih. Potencialne prijavitelje zato opozarjamo na še večjo pozornost pri izpolnjevanju obrazcev in pri prilogah. Rok za prijavo je 15. 3. 2021, vse podrobnosti pa najdete v objavi razpisa na spletni strani Občine Kočevje.

S. M.

Sofinanciranje programov in projektov

Leto 2020 je bilo v vseh pogledih drugačno, saj smo se zaradi pojava novega virusa covid-19 in s tem povezano razglasitvijo epidemije v državi soočili z velikimi izzivi. Tudi na ravni delovanja občinske uprave se nekatere dejavnosti žal niso izvedle, kot je bilo načrtovano, sredstva pa so bila preusmerjena na

reševanje in lajšanje koronakrize. Kljub temu smo v proračunu občine za leto 2021 planirali sredstva za izvedbo javnega razpisa za humanitarne organizacije, in sicer v višini 19.000 evrov. Ker se javni razpis nanaša na izvedbo aktivnosti društev, katerih člani so večinoma del tako imenovanih ranljivih skupin, je

objava razpisa vezana na zdravstveno situacijo. Predvidena časovnica objave je sicer določena za februar 2021, vendar le, če bo Vlada RS preklcala epidemijo nalezljive bolezni covid-19. Z objavo razpisa namreč ne želimo spodbujati aktivnosti, ki so v nasprotju s sprejetimi vladnimi ukrepi in ki bi lahko ogro-

žali zdravje ljudi. Preostali razpisi za sofinanciranje programov so še naprej predvideni za objavo v ustaljenih terminih. Tako bosta javni razpis za sofinanciranje kulturnih programov in projektov ter javni razpis za sofinanciranje programov športa objavljena marca.

L. H., K. G.

Tudi letos subvencionirano odlaganje azbestne kritine

Občina Kočevje tudi letos v sodelovanju s Komunalo Kočevje subvencionira odlaganje odpadne azbestne kritine iz gospodinjstev v višini 80 % nastalih stroškov. Odpadna azbestna salonitna kritina se oddaja v Zbirnem centru Mozelj vsak delovnik med 7. in 17. uro, v poletnem času do 19. ure, ob sobotah pa med 9. in 13. uro. Azbestne plošče morajo biti zložene na paleti

Foto: arhiv Komunale Kočevje

in obvezno ovite s folijo. Subvencijo bo možno uveljavljati predvidoma do 31. 10. 2021 oziroma do porabe proračunskih sredstev. Za uveljavitev je treba ob oddaji odpadkov izpolniti obrazec, ki ga prejmete ob dovozu odpadkov v Zbirni center ali na sedežu podjetja Komunala Kočevje, dostopen pa je tudi na spletnih straneh podjetja.

A. V.

Nadaljnje sodelovanje z Veterinarsko enoto vojske

Župan dr. Vladimir Prebilič in Brigadir Miha Škerbinc, poveljnik sil Slovenske vojske, sta januarja podpisala pogodbo o nadaljnjem sodelovanju Občine Kočevje in Veterinarske enote Slovenske vojske, ki ima sedež na Kočevskem. Veterinarska enota SV že leta pomaga pri vzorčenju in analizi kakovosti pitne vode v javnih zavodih ter kopališke vode jezera in Rinže. Pomemben del sodelovanja pa je tudi izvajanje letnega izobraževanja tehnično-vzdrževalnega kadra na področju

Foto: arhiv Občine Kočevje

pitne vode in preprečevanja razmnoževanja legionele v javnih zgradbah. Občina Kočevje bo svojo pomoč in podporo vojski ponudila predvsem v obliki omogočanja občasne uporabe določenih občinskih površin. Župan dr. Prebilič je ob podpisu pogodbe poudaril prepričanje o še boljšem sodelovanju v prihodnje in dodal, da je ponosen, da lahko Slovenski vojski ponudimo gostoljubje, saj zagotavljajo varnost in pomoč, kadar ju potrebujemo.

K. G.

Na voljo kar 37 zbiralnikov za odpadno olje

Na območju občine Kočevje bo v sklopu LAS projekta Ena kapljica lahko reši svet, ki ga sofinancira Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja, postavljenih kar 37 zbiralnikov za odpadno gospodinjstvo olje. Trenutno jih je 20 že na voljo za uporabo, preostali pa bodo nameščeni do konca pomladi. Dodatni trije zbiralniki pa so na voljo v občini Kostel.

Zbiralniki za odpadno olje so preprosti za uporabo, zelo pomembno pa je, da uporabniki upoštevamo navodila in oddajamo le čisto in precejeno odpadno rastlinsko jedilno olje. V oljni zbiralnik ne spadajo motorna in sintetična olja, trde maščobe, drobtine, ocvirki in ostanki mesa ali zelenjave. V sklopu projekta se bo razdelilo tudi 1900 posodic za kuhinjsko zbiranje olja, uporabimo pa lahko tudi npr. steklenico ali plastenko, in to večkrat. Odpadno jedilno olje bo iz zbiralnikov šlo k prevzemnikom odpadnega jedilnega olja. Če je zbrano olje čisto in brez primesi, ima potencial za reci-

Foto: arhiv Občine Kočevje

klažo (npr. v gorivo).

Nepravilno odlaganje olja lahko povzroči veliko škode. Zlivanje v straniščne školjke in odtoke povzroča okvare na črpališčih in čistilni napravi, kanalizacijske cevi se lahko zamašijo, v njih pa se redijo razni glodavci. Odpadno jedilno olje ravno tako ne spada na kompost ali v naravo, saj lahko s pronicanjem v podtalnico povzroči veliko okoljske škode. V sklopu projekta je tako predvidenih tudi več predstavitev problematike, s poudarkom na varovanju okolja in predvsem vode. Ozaveščanje prebivalstva bo, ko bodo zdravstvene razmere to omogočale, potekalo na različnih dogodkih na območju občin Kočevje, Kostel, Osilnica, Ribnica, Sodražica in Loški Potok. Z Društvom upokojencev Kočevje in kočevskimi šolami pa bo izvedenih tudi nekaj delavnic.

Oljni zbiralniki se postavljajo na obstoječih ekoloških otokih, najdete jih na spletni strani Komunale Kočevje.

K. G.

Oprostitev najemnin poslovnih prostorov

Na objavljeni Javni poziv za oprostitev najemnin za poslovne prostore v lasti Občine Kočevje, zaradi posledic epidemije covid-19, je do 25.

1. 2021, ko je potekalo 1. odpiranje, prispelo skupaj osem vlog najemnikov poslovnih prostorov. Na Javni poziv se je mogoče prijaviti do 15.

3. 2021, ko bo potekalo 2. odpiranje prispelih vlog, ali najpozneje do 30. 4. 2021, ko bo potekalo zadnje odpiranje. Obrazci za prijavo so na voljo

v glavni pisarni Občine Kočevje ali na spletni strani Občine Kočevje pod rubriko javni razpisi.

M. B.

Program kulturnega leta ob 550-letnici mesta Kočevje

V sklopu tematskega kulturnega leta Kočevje mesto 550, ki letos obeležuje 550 let mestnih pravic, je skupina za pripravo programa kljub trenutnim razmeram pripravila pester nabor vsebin, ki bodo obeležile častitljivo obletnico. Zastavljen program se bo zaradi epidemije novega korona virusa v večjem delu odvijal na spletu in prek drugih medijev, deloma pa tudi v prostoru. V prejšnji številki časopisa smo že predstavili projekt Literarno Kočevje tretjič, ki se je začel januarja in bo potekal vse leto. Pokrajinski muzej Kočevje načrtuje postavitev dveh razstav. V Gaju bo na ogled razstava o častnih meščanih Kočevja, predvidoma v Pokrajinskem muzeju Kočevje pa razstava o zgodovini mesta z naslovom Kočevje na obkljuku

Foto: arhiv Pokrajinskega muzeja Kočevje

Rinže. KUD Jazbec in partnerji snuje novo zabavno predstavo Da ne boš sama, ki bo kot spletni dogodek predstavljena v času občinskega praznika v oktobru. Za najmlajše bo na voljo igra V deželi kačariji Pokrajinskega muzeja Kočevje. Zgodovino našega mesta bomo spoznavali tudi prek kratkih filmov, ki bodo predvajani na spletnih kanalih občine, v nastajanju pa je še monografija, ki jo v sodelovanju z Občino Kočevje ob 550. obletnici mestnih pravic pripravlja Mihael Petrovič ml. Močno upamo, da bomo ponovno lahko v živo gostili mednarodni literarni festival Vilenica. Program se bo izvedbeno prilagajal zdravstveni situaciji in veljavnim ukrepom.

N. S.

Za leto 2021 odobrenih 60 javnih del

V občini Kočevje smo kljub epidemiji tudi letos pridobili visoko število javnih del. 20 izvajalcev je tako zagotovilo delo za 60 javnih delavcev. Za primerjavo; lani jih je bilo 61, še leto prej pa 53. Izvajalci javnih del so javni zavodi, javna podjetja, društva in Občina. Največja dela bo tako kot v preteklih letih opravljenega na področju vzgoje in izobraževanja, kjer imamo 19 javnih delavcev, v vseh štirih osnovnih šolah, vrtcu Kočevje in na Ljudski univerzi Kočevje. Sledita šport in kultura s skupaj 17 javnimi deli. Javni delavci opravljajo različna dela,

Foto: Bojan Štefanič

na primer ponujajo učno pomoč v šolah in vrtcih, na področju športa pa skrbijo za nadzor in urejenost javnih športnih objektov in površin, ki so v lasti občine. Javna dela so namenjena zaposlovanju dolgotrajno brezposelnih oseb, ki prek javnih del pridobijo nova znanja in izkušnje, s tem pa tudi reference in samozavest za nadaljnji razvoj in iskanje dela. Zavod za zaposlovanje krije 80 % sredstev, v primeru zaposlitve ranljivih skupin pa 95 %, in nadomestila, kot so prevozi in malice. Preostali del financira Občina.

K. G.

Roški hram predviden za rušitev in novogradnjo

Občina Kočevje je Roški hram in staro knjižnico leta 2015 kupila s ciljem, da se strateško pomembni lokaciji v mestu zagotovi ustrezno namembnost in ureditev, da se stavbi bodisi obnovi ali nadomesti, predvsem pa da prostor s časom dobi pravo vsebino. Kljub številnim naporom za sofinancerska sredstva, soinvestitorja ali samostojnega investitorja, do danes načrti za oživitve prostora še niso bili realizirani. Gre namreč za velik finančni zalogaj, ki ga sam občinski proračun ne zmore. Kar pa ne pomeni, da so se aktivnosti na tem področju ustavile, ravno nasprotno. Ker je stavba Roškega hrama že več let v slabem stanju, prazna je bila že leta pred nakupom, v zadnjem času pa se je zaradi slabe konstrukcije pričela tudi posedati, je Občina Kočevje pristopila k izdelavi načrta za rušitev objekta. Pričakovati je, da bo sam postopek pridobivanja mnenj

Foto: arhiv Občine Kočevje

in dovoljenj trajal nekaj mesecev, stavba pa bo v tem času zavarovana. Nato je v načrtu tako kot v primeru hostla čiščenje lokacije in pozneje s pridobitvijo ustreznega investitorja gradnja identičnega objekta. Mestna

trta se bo ohranila, če bo le možno, z začasno presaditvijo. Objekt stare knjižnice je še vedno primeren za prenovu. Župan je glede načrtov optimističen, saj se mesto razvija na vseh področjih, interes za nove

kapacitete bodisi za turistične dejavnosti ali stanovanja pa je vse večji. Na prvem mestu sta tako zagotovitev varnosti, nato pa primerna ureditev tega dela mesta.

K. G.

Kam v šolo?

Februar in marec sta bila za vse, ki zaključujejo osnovno šolo, in tiste, ki se pripravljajo na maturo, vedno pomembna meseca. Gre za čas sprejemanja pomembnih odločitev, ki bodo imele posledice tako na naši izobraževalni kot tudi karierni poti. Na informativnih dneh se boste seznanili s temeljnimi dejstvi – programi, načinom dela, možno izbiro predmetov in izhodišči za naprej. Pri tem slednjem imam v mislih predvsem srednješolsko raven. Seveda pri tehtanju, kateri program

in katera šola je tista najboljša, tista, ki mi bo dala največ in s tem temelj za poznejše nadaljnje izobraževanje, igra pomembno vlogo še mnogo drugih dejavnikov. Recimo kraj, kjer šola je, pa kam bodo šli moji prijatelji, sošolci in morda sama šola, kakšna je in kako je videti. A pri tem velja biti preudaren, predvsem pa racionalen. Zakaj? Vsakodnevna vožnja je tudi velika obremenitev. Pomeni izjemno zgodnje vstajanje in pozno vračanje, kar močno utruja. Pomeni tudi veliko izgubljenega časa, ki

ga ni mogoče nameniti svojim prostočasnim dejavnostim. Te niso nič manj pomembne od samega šolanja, saj omogočajo razvijanje številnih talentov. Pomeni tudi neznano okolje in zahteva veliko samostojnosti. S čimer ni sicer nič narobe, a naj ta pride ob pravem času ...

Te misli so pomembne zato, da razmislimo, kaj ponuja naš kraj in naša Gimnazija in srednja šola Kočevje. Res se Kočevje ne more primerjati z Ljubljano pa Novim mestom, a omogoča več prostega časa pa

večjo vključenost v življenje našega kraja. A poleg tega dejstva je pomembno še nekaj: trdim, kot nekdanji dijak (res je, da je to že oddaljen zgodovinski spomin) in trenutni župan, ki je z delom naše šole tesno povezan, da se poleg kakovostnih programov ponujajo dobri učitelji in predvsem odlični pogoji šolanja. Pri tem imam v mislih tesno sodelovanje z gospodarstvom v naši regiji, kar omogoča vključevanje dandanes nepogrešljivih praktičnih znanj v sam potek šolanja. Že v kratkem bomo po-

nudili prvi višješolski program mehantronika, z izjemnimi naporji pa bomo naredili vse, da se prihodnje šolsko leto omogoči vpis v srednješolski program računalniškega tehnika. Gimnazijski program pa nam je, in dandanes ni nič drugače, ponudil obilo predznanja za študij na kateremkoli programu visokošolskega izobraževanja. Zato je resnično vreden premislek – če v Kočevju obstaja program oziroma šola, ki me zanima, potem velja ostati doma ...

Dr. Vladimir Prebilič

Bo Osilnica dobila dom starejših občanov?

Izgradnja doma starejših v Osilnici ima dolgo brado. Vsako leto, ko projekt ni začet oz. dokončan, se povečujejo stroški in nedopustno je, da se zavlačuje s tem projektom. Ker se zavedam pomembnosti tega projekta za občino Osilnica, sem na aktualnega ministra za delo ponovno naslovil poslansko vprašanje z naslednjo vsebino:

Pred kratkim so prebivalce občine Osilnica, Kostel, Kočevje, močno vznemirili prispevki v medijih, ki so se nanašali na dokončanje oz. bolj nedokončanje doma za starostnike v Osilnici. Še posebej zato, ker je dokončanje domov za starostnike Vrtojba in Osilnica posebej konkretno opredeljeno v koalicijski pogodbi o sode-

lovanju v Vladi RS za obdobje 2020–2022. Koalicijsko pogodbo so sklenile Slovenska demokratska stranka, Stranka modernega centra, Nova Slovenija – Krščanski demokrati in Demokratična stranka upokojencev Slovenije.

Zdaj kaže, da se ta zaveza iz koalicijske pogodbe ne bo uresničila. Občina Osilnica je izpolnila vse pogoje, ki so jih zahtevali tako v prejšnji vladi kot tudi v sedanj. Najprej so na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti občini 'dali nalogo', naj poišče neki dom, ki bi ga bodoči DSO Osilnica prevzel kot dislocirano enoto. Občina je to zahtevo izpolnila in našla DSO Šiška, ki je pripravljen

DSO Osilnica prevzeti pod svoje okrilje.

Drug pomislek oz. pogoj je bil, da dom zaradi oddaljenosti ne bo poln oz. bodo kapacitete doma ostale nezapolnjene. Občina Osilnica je tudi ta pogoj izpolnila na način in dala v javnost poizvedbe o zainteresiranosti bodočih oskrbovancev doma. Dobili so 71 potencialnih prijav, kar ob kapaciteti doma 80 do 90 postelj predstavlja dovolj veliko zasedenost doma.

Tretji pomislek je bil, da dom ne bo imel dovolj strokovnega kadra. Občina je evidentirala kar 22 prošenj oseb iz medicinske stroke.

Ker so te pogoje v Osilnici izpolnili, je Ministrstvo za delo našlo nove ovire, in sicer so

predlagali, da bi bilo bolje, če bi se v teh prostorih organizirala negovalna bolnica, in ne dom starejših občanov, kajti dom za starejše ne bi bil funkcionalen. Zato so županjo napotili, naj se v zvezi s tem obrne na Ministrstvo za zdravje. Ob tem pa so pozabili, da če je zanje ovira oddaljenost tako za svojce kot za strokovni kader in specialiste, je ta oddaljenost ovira tudi za negovalno bolnišnico.

Ker potekajo resne aktivnosti, da se bo negovalna bolnišnica zgradila v Ribnici, je pravzaprav neverjetno, da bi se še ena tovrstna bolnišnica zgradila še v Osilnici.

Zato ne morem mimo občutka, da pristojno ministrstvo, kljub zavezi v koalicijski po-

godbi, ne išče rešitve, temveč probleme oz. vzroke, kako tega projekta ne bi izvedli.

Zaradi tega Ministru za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti postavljam naslednje poslansko vprašanje:

1. Ali ste odstopili od koalicijske zaveze o dokončanju doma za ostarele v Osilnici?
 2. Če ste, kaj vas je vodilo k temu?
 3. Če niste, ali boste pristopili k dokončanju tega projekta in kdaj?
 4. Ali ste z ministrom za zdravje razpravljali o možnosti izgradnje negovalne bolnišnice v Osilnici, in to kljub izgradnji podobne v Ribnici?
- Nestrpnost pričakujem odgovor!
Predrag Baković

Strategija razvoja

V Kočevju smo si vedno prizadevali, da bi SIDG vodil nekdo iz naše občine. Na začetku februarja nas je razveselila novica, da je direktor omenjenega podjetja postal naš občan g. Robert Tomazin. S svojim dosedanjim delom je namreč dokazal, da je sposoben opravljati najzahtevnejša dela v gospodarstvu, saj je vse življenje povezan s Kočevjem in njegovim naravnim bogastvom – gozdom. V veliko veselje nam je, da bo po dolgih

letih gozd upravljal človek, ki ima znanje in sposobnost, da veliko organizacijo SIDG spremeni v to, za kar je bila ustanovljena, in da se začne panoga lesne industrije razvijati po zastavljeni poti.

Na občinskem svetu bomo obravnavali letno poročilo o športu v Kočevju. Naš predlog je, da se pripravi strategija razvoja športa v Kočevju, ker jo potrebujemo, če želimo, da se naš šport razvije v pravo smer in

da se usklajeno izvajajo športne aktivnosti po celotni kočevski občini. Zavzemamo se, da se strategija športa razdeli na dve panogi, in sicer na zimске športe, kjer naj bo določeno, katere bodo tiste aktivnosti, ki se bodo izvajale pozimi, ter na letno strategijo za letne športe, in to za območje celotne občine in čim večje število občanov. S pravilno zastavljeno strategijo moramo dvigniti raven športa. V Kočevju imamo veliko športne infra-

strukture, kar moramo čim bolj učinkovito izkoristiti tudi za čim večjo vključenost vseh občanov.

Vlada je v tem mandatu začela operativno delovati tudi na infrastrukturi. Za naše občane, ki se vsak dan vozijo v Ljubljano, je pomemben podatek, da so na ministrstvu začeli izvajati cenitve in odkupe zemljišč za izvedbo izgradnje tretjega pasu na cesti Škofljica–Rašica, in sicer od zaključka že zgrajenega tretjega pasu do naselja Turjak, ki bo po-

membno vplivala na pretočnost prometa na tej obremenjeni cesti.

Vlada je začela sproščati ukrepe, otroci so se vrnili v šole in vrtce, odpirajo se nekatere dejavnosti. Začelo se je cepljenje proti covidu-19 za vse starejše ljudi, kar je zelo pomemben dejavnik. Vendar to še ne pomeni, da se nam ni treba držati ukrepov, ki jih je predlagal NIJZ. Pozivamo vse, da ukrepe spoštujejo. Ostanite zdravi.

Luka Bubnjič

Deklica s piščalko

Priznanje Občine Kočevje Deklica s piščalko je prejel dramski umetnik Gašper Jarni. Čestitamo mu za prejeto priznanje, saj soustvarja gledališko dejavnost v Sloveniji, pomembno pa je prispeval tudi k njenemu razvoju na Kočevskem. Eden prvih primerov delovanja v domači občini je bila igra, ki jo je pripravil za Prangerijado v Predgradu. Z vaščani Predgrada mu je uspelo uprizoriti igro, v kateri je bilo zaradi spletk obsojeno nedolžno dekle, ki so jo nato privezali na kaznilni kamen – pranger. Igra se je dotaknila src gledalcev. To je samo eden od pomembnih prispevkov k ohranjanju kulturne dediščine na Kočevskem.

Skrb za kulturno dediščino je

temelj našega razvoja in obstoja, zato opozarjamo na fontano s kipom Deklice s piščalko v Kočevju, ki (še) ni zaščiten pred zimo in zmrzaljo. V preostalem delu leta pa vodomet ne deluje. S tem se izgublja izvorna ideja našega akademskega kiparja Staneta Jarma, ki je deklico zasnoval in s tem mesto Kočevje skupaj s preostalimi deli dvignil na visoko umetniško raven. Les je značilen za njegove skulpture, nanj pa želimo biti ponosni, saj ima svoj čar. Pomemben prispevek k odnosu do lesa predstavlja tudi odnos do Jarmovih skulptur. Samo za primerjavo naj povemo, da je bil Robbov vodnjak v Ljubljani, ki je iz kamna, pred vremenskimi vpli-

vi zaščiten tako, da so ga preselili v Narodno galerijo. Na Mestnem trgu lahko občudujemo le njegovo kopijo.

V razmislek dajemo pobudo žiriji za podeljevanje priznanja deklica s piščalko, da v prihodnjem letu podeli priznanje arhitektu Brunu Urhu, ki ja zasnoval podstavek Deklice s piščalko in fontano, ter kiparju Cirilu Hočevarju, ki je izdelal eleganten podstavek in obnovil fontano. Oba sta domačina in sta veliko prispevala k razvoju arhitekture in umetnosti v Sloveniji.

Občina Kočevje je 3. decembra 2020 pridobila laskavi naziv branju prijazna občina. Prepričani smo, da so na status branju pri-

jazne občine ponosni tudi občanke in občani, saj nam takšni dosežki vlivajo pogum in novo energijo za premagovanje vseh omejitev, s katerimi se srečujemo v zadnjem času.

Prav kultura je med pandemijo zaradi virusa najbolj prizadeta. Gledališča in kulturne dvorane samevajo. Vlaganje v zdravje ljudi je tako tudi vlaganje v kulturo. Slovenski in tuji pridobitniški svet nas je osiromašil in pripeljal do položaja (navajam le kot vzorčni primer), da nam ni omogočeno pravočasno zagotoviti zadostno količino cepiva proti virusu covid-19. Ne glede na mnenja, ali so potrebna ali ne, korona je ni. Države, ki bodo imele denar, bodo

lahko zagotavljale odpornost državljanov proti virusom ali drugim potrebnim dobrinam. Podobno se nam lahko zgodi na področju prehrane, saj nismo samooskrbni in lahko doživimo usodo revnejših držav, kjer marsikje vlada lakota.

Ob kulturnem prazniku slovenskega naroda se spomnimo na svojega največjega pesnika Franceta Prešerna in njegovo pesem Elegijo svojim rojakom. Opozarja na porazno spoznanje, da je slovenski pridobitniški svet v resnici brez čuta za narodno čast in brez smisla za kulturo. Zato nas kliče k samozavesti, ponosu in časti, v kritiko ponižnosti in čaščenja vsega tujega.

Janko Veber

SLOGA

Nevarnosti družbenih omrežij

Družbena omrežja so se v življenja številnih že dodobra zasidrala kot del vsakdana. Zasnovana so tako, da so privlačna za uporabnike in da ti na njih preživijo čim več časa. Ker so uporabniki v veliki meri tudi otroci in najstniki, je pomembno, da se njihovi starši zavedajo pozitivnih in negativnih lastnosti, vplivov in posledic uporabe družbenih omrežij. Prav otroci so tam namreč najbolj ranljivi. Jasno je, da niso vsi starši tehnološko pismeni, saj s sodobno tehnologijo niso odraščali, zato v takšnih primerih veliko težje svetujejo otroku in ga pravilno usmerjajo. A tehnologija med nami ostaja in zelo koristno (če ne celo nujno) je, da se o omrežjih čim več naučimo.

Zelo pomembno je določiti starostno mejo za oblikovanje uporabniških računov. Najnižja dovoljena starost uporabnikov je načeloma 13 let, pri TikToku je celo tako, da bi morali mlajši od 18 let po vseh pravilih imeti dovoljenje staršev. A te omejitve je precej preprosto zaobiti. Ker so družbena omrežja zelo priljubljena, občutijo otroci tudi določen pritisk, da morajo biti na njih prisotni. Naloga staršev je, da se z njimi o tem pogovorijo in jim predstavijo negativne plati in nevarnosti omrežij.

Tveganja

Na družbenih omrežjih smo izpostavljeni različnim tveganjem. Z objavljanjem videoposnetkov lahko razkrijemo svojo lokacijo, premoženje in podobno, če jih posnamemo tako, da je mogoče iz ozadja pridobiti informacije. Prav tako so omogočeni komentarji, kar pomeni, da lahko vsakdo napiše in objavi karkoli. Mogoče je pošiljati zasebna sporočila, kar lahko vodi v nadlegovanje in 'grooming' – spletno komunikacijo odrasle osebe z namenom spolne zlorabe otroka. Uporabnike je sicer mogoče blokirati, mogoče pa je tudi prijaviti neprimerne vsebine.

Instagram temelji na objavljanju fotografij, **TikTok** pa je hiter uspeh dosegel predvsem z deljenjem kratkih, od tri sekunde do minuto dolgih videoposnetkov, za katere so značilne plesne ali komične vsebine, posnetke pa lahko uporabniki opremijo s filtri in glasbeno podlago. Na **Facebooku** lahko objavimo kratke zapise oziroma stanja, povezave, fotografije in videoposnetke. Na vseh družbenih omrežjih se lahko (in tudi se) v različnih oblikah pojavlja spletno nasilje in ustrahovanje, žaljenje, posmehovanje, celo izsiljevanje, grožnje in podobno.

TikTok ne ponuja nobene dodatne zaščite glede vsebine. Z drugimi besedami: naše videoposnetke lahko kdorkoli tudi shrani na svoji napravi in objavi na drugih družabnih omrežjih ali spletnih straneh, kot je YouTube. Avtor video posnetka nadzora nad objavo zunaj TikToka nima. Tveganje predstavlja tudi srečevanje z neprimernimi vsebinami. Zelo enostavno je najti videoe s seksualnimi vsebinami, čeprav aplikacija ne omogoča iskanja s ključnimi besedami, kot so 'seks' ali 'pornografija'. Redki pa niso niti posnetki, kjer otroci in najstniki izvajajo nasilje nad vrstniki.

Foto: Pexels.com

Temna stran družbenih omrežij

V povezavi s TikTocom se v medijih sem ter tja pojavijo novice o njegovih negativnih učinkih, po svetu pa je bilo že nekaj primerov, ko so mladi zaradi določenih izzivov izvajali dejanja, nevarna za življenje. V preteklem mesecu je eden izmed izzivov na tem omrežju privedel do smrti 10-letne deklice iz Italije. Po tem dogodku je Italija družbenemu omrežju odredila, naj omeji dostop za nekatere uporabnike, italijanski organ za zaščito podatkov pa je TikToku naročil, naj do 15. februarja onemogoči dostop do platforme za uporabnike, katerih starost ni mogoče zanesljivo potrditi.

Neprimerne vsebine – te zadevajo predvsem nasilje in pornografijo, spolnost – se pojavljajo tudi na Facebooku, Instagramu in Snapchatu. Čeprav omrežja omogočajo prijavo neprimernih vsebin, ki so pozneje izbrisane, to lahko traja tudi več ur. V tem času pa lahko objava doseže veliko ljudi.

Kljub vsemu je za varnost do neke mere mogoče poskrbeti

Privzete nastavitve ob registraciji na družbenih omrežjih omogočajo popolno javnost vsebin: objav, fotografij in videoposnetkov, je pa mogoče to urediti oziroma zamejiti v nastavitvah. Tam lahko izberemo možnost zasebnega računa, kar uporabniku omogoči, da njegove videoposnetke vidijo le

sledilci, ki jih določi sam. Zasebni profil je veliko lažje nadzorovati, saj deljeno vsebino vidijo le osebe, ki jih uporabnik potrdi in jih zelo verjetno tudi pozna. To omogoča, da ostaja vsebina zasebna in tako ločena od ljudi, ki bi jo lahko zlorabili.

Na spletu lahko delimo ogromno osebnih podatkov, kar še zdaleč ni priporočljivo. Domač naslov, telefonska številka, bančni podatki, kopije dokumentov, kot so osebna izkaznica, zdravstvena kartoteka, vozniško dovoljenje ali potni list na družbena omrežja ne spadajo. Tovrstne informacije lahko odprejo pot različnim zlorabam, je pa zelo pomembno, da to otrokom dobro razložimo. Izrednega pomena je, da se nevarnosti zavedajo in da jim te predstavimo na njim primeren način. Prav tako moramo biti previdni tudi pri objavi fotografij in videoposnetkov. Ogrožena je lahko varnost otrok, predvsem pri objavah fotografij, na katerih so pomanjkljivo oblečeni, ali tuja varnost, če gre za objavljanje vsebin z namenom žalitve ali posmeha druge osebe.

Številna družabna omrežja ponujajo možnost deljenja lokacije – vsakič, ko objavimo fotografijo ali videoposnetek, lahko hkrati objavimo, kje je bila fotografija posneta. To lahko predstavlja veliko tveganje, saj nimajo vsi uporabniki družbenih omrežij dobrih namenov. Če nekdo ve, kje smo, nas lahko tudi fizično zasledujejo. Prav

tako tvegano je, če z deljenjem lokacije druge ljudi obvestimo, kdaj nas ni doma. Z deljenjem dopustniških fotografij, kjer drugim sporočamo, da je trenutno celotna naša družina več ur oddaljena od doma, lahko namreč privabimo roparje. Objavljanje lokacije nikoli ne more biti popolnoma varno. Dodatno se lahko zavarujemo tako, da na svojem telefonu ali tablici preprosto izklopimo lokacijo in storitev vklopimo samo takrat, kadar jo res potrebujemo.

Novost pa niso niti vdori v uporabniške račune. Za svojo varnost lahko naredimo veliko že z uporabo močnega gesla. To naj bo dovolj dolgo, po možnosti najmanj deset znakov oziroma več, vključuje pa naj številke, velike in male tiskane črke ter ločila ali posebne znake. Za varnost na spletu nasploh pa je bistvenega pomena, da ne uporabljamo istih gesel na različnih uporabniških računih. Najmanj priporočljiva gesla so imena hišnih ljubljencev, letnic rojstva ali imen staršev, ker je to prva stvar, ki pride na misel tistim, ki vdirajo v profile.

Previdni moramo biti tudi pri potrjevanju ljudi, ki jim dovoljujemo vpogled v vsebino svojih uporabniških računov. Priporočljivo je sprejemati le vabila tistih, ki jih poznamo: prijateljev, družine, sorodnikov, sošolcev.

Pri registraciji nas družbena omrežja že sama pozivajo, da obkljukamo, ali se strinjamo s pogoji uporabe ter da preberemo in se strinjamo s politiko zasebnosti. Zelo pomembno je, da vedno, preden se pridružimo družbenemu omrežju, ta 'dokumenta' preberemo. Na ta način lahko izvemo veliko koristnih informacij glede tega, kako bo to omrežje zbiralo in uporabljalo naše podatke. Politika zasebnosti je način, da podjetje, ki ima v lasti družbeno omrežje, zagotovi, da so uporabnikovi podatki zaščiteni. Podjetja namreč pogosto uporabljajo podatke uporabnikov, da jih delijo s tretjimi osebami. Na primer s podjetji z igrami (če družabno omrežje ponuja možnost igranja iger) ali preprosto iz oglaševalskih razlogov. To bo vedno zapisano v politiki zasebnosti v razdelku o tem, komu se podatki posredujejo. Bodimo pozorni tudi na informacije o tem, ali je podatke mogoče trajno izbrisati.

Neja Jerebičnik

Manualna limfna drenaža po dr. Voddru in limfedem v ZD Kočevje

Občutek težkih nog, zastajanje vode v telesu, zmanjšana gibljivost v zapestju in gležnju, prirojene nepravilnosti na limfnem sistemu, večje poškodbe, odstranjene limfne žile in bezgavke pri rakavih bolnikih, zlasti pri raku na dojkah in v trebušni votlini, so možni vzroki za nastanek limfedema. Limfedem nastane zaradi zastajanja beljakovinsko bogate medcelične tekočine v tkivu, ki se kaže kot otekanje zlasti zgornjih in spodnjih okončin. Od februarja je v Zdravstvenem domu Kočevje ponovno na voljo specialna fizioterapevtska obravnava, imenovana manualna limfna drenaža, s katero obravnavamo omenjena zdravstvena stanja.

Kaj je limfedem?

Limfedem je kronično obolenje, ki se lahko v veliki meri zmanjša ali odpravi, če se pravočasno začne izvajati strokovno izbrana terapija. Limfedem nastane, kadar limfni sistem ne deluje, kot bi moral, in pride do motnje odtekanja limfne tekočine. Nastala odvečna tekočina začne zastajati v medceličnem prostoru. Posledica zastajanja tekočine je otekline, ki na otip ne boli. Pogosto prizadene noge in roke, včasih zajema tudi del trupa. K nastanku limfedema so v večji meri nagnjene ženske.

Kakšni so znaki limfedema?

Osebe z limfedemom poročajo o občutku težkih nog, rahlih oteklinah, težkem občutku okoli prstana in ure, poročajo o zmanjšani gibljivosti, zlasti v zapestju in gležnju. Nekateri med njimi občutijo odrevenelost, mravljinčenje in pekoč občutek.

Simptomi se poslabšajo, če so osebe z limfedemom izpostavljene višjim temperaturam, daljši telesni aktivnosti in daljši neaktivnosti. Omenjeni simptomi se poslabšajo proti koncu dneva. Priporočena je zmerna telesna aktivnost (dvigovanje rok in nog nad nivo srca, nežno glajenje v smeri prstov proti trupu in kompresija s povoji ali kompresijskimi oblačili).

Lahko limfedem ozdravimo?

Limfedem ni ozdravljiv, lahko pa ga ob ustrezni strokovni terapiji zmanjšamo. To ne pomeni, da se ta ne bo nikoli več pojavil. Ob pojavu limfedema se priporočata čimprej ukrepanje in pozneje mesečno ohranjanje stanja.

Kakšne so komplikacije limfedema?

Limfedem je napredujoče obolenje in lahko povzroči neželene spremembe na tkivih. Zato je pomembno čimprej zdravljenje, s katerim se zmanjša možnost njihovega nastanka.

Oteklina, ki nastaja, se lahko

limfnih žil in s tem pospešujemo limfni obtok. Limfna drenaža ne sme povzročati bolečin in koža ne sme pordeti.

Učinki limfne drenaže?

Primarno vplivamo na limfni sistem, katerega naloga je odstranjevanje večjih molekul iz tkiv. S tehniko

in bronhialnih astmah, zaprtju in problematični aknasti koži.

Kdo je limfterapevt?

Limfterapevt je fizioterapevt, ki je uspešno opravil izobraževanje in izpit ter s tem pridobil mednarodni certifikat. Za izvajanje ročne limfne drenaže v zdravstvene namene je zelo pomembno, da imajo limfterapevti medicinsko predizobrazbo, saj so le tako primerno usposobljeni za strokovno izvajanje ročne limfne drenaže pri ljudeh z zdravstvenimi težavami.

Zakaj se strojna drenaža odsvetuje?

Strojna limfna drenaža je pri bolnikih z limfedemi odsvetovana, ker je strojni pritisk preagresiven in s tem lahko dodatno okvari ali pa poškoduje limfne poti. Opozoriti je treba, da se limfne poti najprej odprejo na telesu, saj le tako omogočimo izhajanje tekočine iz telesa. Strojna literatura opozarja, da obstaja možnost, da se edem premakne iz okončin (roka/noga) v del trupa in ga le z ročno limfno drenažo lahko odstranimo. Če limfedema v delu trupa ne odpravimo, se stanje lahko izredno poslabša.

Pomembno je, da se prvi znaki limfedema jemljejo resno in da osebe čim prej obiščejo zdravnika. Vsak nastali limfedem ima lahko drugačen vzrok in posledično drugačno zdravljenje. Glede na postavljeno diagnozo lahko uspešno izberemo pravo terapijo in s tem dosežemo dobre rezultate. Limfedem se razvija počasi in postopno, vendar lahko povzroči resne komplikacije.

Anja Hočvar, dipl. fizioterapevtka, limfterapevt

Kompresijsko povijanje noge. • Foto: Zdravstveni dom Kočevje

brez strokovne pomoči povečuje in povzroči obsežen kronični limfedem, ki zmanjša samo gibljivost uda, koža pa je bolj dovzetna za nastanek sprememb. Pri več let nezdravljenih limfedemih se lahko posledično pojavijo oblike raka, poznanega kot limfangiosarkom.

Kaj je manualna limfna drenaža?

Manualna limfna drenaža je terapevtska tehnika, kjer s pomočjo posebnih gibov vplivamo na limfni obtok ter tako odstranjujemo tekočino in odpadle snovi iz tkiva. Z nežnimi gibi stimuliramo krčenje

limfne drenaže poleg drenažnega učinka izboljšamo telesno odpornost in zmanjšamo bolečino.

Komu je limfna drenaža namenjena?

Manualna limfna drenaža je namenjena vsem, ki imajo kakršne koli težave z limfnim sistemom. Zlasti osebam po mastektomiji, ljudem, ki trpijo za limfedemom tako primarnega kot sekundarnega izvora. Prav tako se manualna limfna drenaža izvaja po zlomih, zvinih, po lepoteh posegih, opeklinah in brazgotinah, venskih edemih, bronhitisih

Prenovljena strategija cepljenja proti covidu-19

Nacionalni inštitut za zdravje je posodobil strategijo cepljenja proti covidu-19 glede prednostnih skupin za cepljenje in oblikoval priporočila za uporabo posameznih cepiv v trenutnih razmerah, ko so količine zelo omejene.

Prednostne skupine za cepljenje so zdravstveni delavci in sodelavci ter zaposleni in oskrbovanci domov za starejše občane in varstveno-delov-

nih centrih, starejši od 80 let, 75 let, sledijo jim starejši od 70 let ter posebej ranljivi kronični bolniki ne glede na starost. To so bolniki z določenimi rakavimi obolenji ali hudimi boleznimi pljuč, bolniki s prirojenimi okvarami imunosti in osebe na imunosupresivnem zdravljenju ali s stanji, ki povečajo tveganje za okužbo, odrasli na dializi ali s kronično ledvično boleznijo

5. stopnje, bolniki s presajenimi organi ter odrasli z downovim sindromom.

Prejšnji teden je v Slovenijo prislo še 38.000 cepiv. V Sloveniji so trenutno registrirana tri cepiva proti covidu-19, glede na omejene količine cepiv trenutno med njimi ni možno izbirati. mRNA cepiva proizvajalcev Pfizer in BioNTech ter Moderne se uporabljajo za cepljenje zdravstvenih

delavcev in sodelavcev ter oseb, ki so stari 65 let ali več, s cepivom Astra-Zeneca pa bodo cepili mlajše od 65 let ter tudi nepokretne osebe na domu, ne glede na starost, saj je zaradi stabilnosti cepiva možen lažji transport do mesta cepljenja.

Občani se na cepljenje prijavijo pri osebnem zdravniku.

Ž. N.

Mala akademija turizma

Turizem je podjetništvo. Turizem so investicije. Turizem je skrb za izjemno počutje ljudi. In to zahteva več različnih znanj, ki jih bomo naslovili skozi različne delavnice v okviru Male akademije turizma. Prva bo že 2. marca 2021 ob 9. uri.

Kočevsko ima zaradi svojih naravnih lepot izjemen turističen potencial. Tega se danes zavedamo že skoraj vsi. Vprašanje pa je, ali bomo znali potencial svoje butične turistične destinacije izkoristiti. Ključ do tega je v izboljšanju kakovosti ponudbe na vseh ravneh turizma iz leta v leto.

Organizirali bomo praktične delavnice, ki vam bodo pomagale nadgraditi obstoječo turistično ponudbo in privabiti dodatne goste. Na delavnicah boste spoznali, kako izboljšati predstavitev namestitev in dodatne ponudbe, kako izkoristiti nove kanale na pridobivanje tujih in domačih gostov, kakšen učinek ima izboljšanje standardov na dodane vrednosti ter na koncu večji zaslužek ponudnika.

Poseben del akademije bomo na-

Foto: Pexels.com

menili temu, kako prilagoditi namestitvene objekte in ponudbo zaradi okoliščin, povezanih s covidom-19. S predavatelji bomo v praksi pregledali, kako oblikovati ponudbo in ustvariti promocijo, da kar najbolj izkoristite potencial preostalih turističnih bonov. Več kot polovica bonov v letu 2020 ni bila izkoriščena, kar znaša v vrednosti več kot 200 mio EUR!

Mala akademija turizma je odgovor na hitro rastoče potrebe področja in povpraševanje turističnih obiskoval-

cev naše destinacije. Skozi akademijo boste spoznali nove standarde in trende v turizmu. Izbrali smo preverjene in izkušene strokovnjake s področja turizma, ki vam bodo pokazali, kako na različnih spletnih portalih ustvariti dober prodajni oglas, ki bo pretegnil še tako izbirčnega gosta. Naučili se boste, kako fotografirati svojo nepremičnino ali turistične produkte brez profesionalne opreme. Pozornost bomo tudi namenili, kako učinkovito komunicirati in katere spletne plat-

forme uporabljati za promocijo in prodajo nastanitev in doživetij.

Tisti udeleženci, ki imajo inovativen turistični produkt, bodo lahko po delavnicah s pomočjo strokovnjakov razvijali svojo ponudbo skozi program inkubatorja #razvijpotencial2021, ki je objavljen na spletni strani Podjetniškega inkubatorja Kočevje. Na inkubatorju vam pomagajo z angažiranjem strokovnjakov s specifičnih področij. Cilj pa je pripeljati vašo storitev ali izdelek na višjo raven ponudbe in dobičkonosnosti. Pomagajo vam tudi pri pridobivanju finančnih sredstev za razvoj poslovne ideje. Več si lahko preberete na www.inkubator-kocevje.si.

Akademija poteka v sodelovanju Podjetniškega inkubatorja, Zavoda Kočevsko in SPOT točke v okviru Razvojnega centra Kočevje Ribnica. Namenjena je predvsem manjšim ponudnikom, ki želijo ponuditi atraktivno ponudbo ter se izogniti množičnemu turizmu.

Andrej Mladenovič, Marko Stijepič

Karierno svetovanje – izziv in priložnost za mlade

Najlepša je karierna pot, po kateri hodimo z užitkom in ponosno. Pa je res tako enostavno? Da, če jo tlakujemo že v osnovni šoli. Kot osnovnošolec ali srednješolec sanjaš o svoji bližnji prihodnosti in trenutnih interesih. Pomembno je, da svoje interese uresničuješ. Raziskuj ob podpori staršev. Če nisi čisto prepričan, kam vodi tvoja karierna pot, je najbolje, da jo začrtaš po korakih.

Zapiši svoje interese. Vprašaj se, kaj te zanima in kaj rad počneš v prostem času. Ne pozabi, da izbira

poklica temelji na tvojih interesih. **Razmisli o tem, kje si res dober in kaj lahko ponudiš okolju?** O svojih znanjih se **pogovori s prijatelji, starši in sorodniki.** Brskaj po internetu in spoznaj različne poklice. Spodbudna spletna stran za raziskovanje je mojaizbira.si ali dijaski.net. Imej v mislih, da do znanja ne prideš samo v šoli. Šola je nuja, ampak prihodnost gradiš na kompetencah. To so znanja, sposobnosti, vedenja, ki jih imamo za opravljanje določenega poklica.

Foto: LU Kočevje

Če ne veš, kam po osnovni ali srednji šoli, obišči Karierni center za mlade – VšečKAM in GREM

na Ljudski univerzi Kočevje, maja. rupnik@lu-kocevje.si. Obiskalo ga je že več kot 100 vrstnikov s področja Kočevskega in vsem je uspelo najti ustrezno poklicno pot in izobrazbo. Ob podpori rezultatov kariernega testa ugotavljanja poklicnih interesov in pogovora s karierno svetovalko boš zagotovo odkril pravo šolo in poklic zase. Zdaj je pravi čas za oblikovanje tvoje prihodnosti. Vse je brezplačno, saj je financirano iz sredstev MDDSZ in ESS.

Maja Rupnik

'On line' ali nazaj v učilnico?

Lanski jesenski semester Univerze za tretje življenjsko obdobje je podobno kot prejšnji potekal v znamenju epidemije, kar pomeni, da smo študijske krožke spet spremljali z domačega kavča. Kljub neljubi situaciji so ti po zaslugi udeležencev nemoteno potekali, kar je izredno pohvalno in dokazuje, da se je tudi starejša populacija pripravljena spoprijeti z izzivi in se prilagoditi razmeram. Za nekatere je bilo namreč precej težko besedo 'on-line' sprejeti v svoj vsakdanjik, saj je ta zamenjala prijetna druženja ob kavici, ki smo jih bili vajeni.

Ker pa se stanje izboljšuje, lahko upamo, da bomo bližajoči se spomladanski semester začeli spet po starem, in sicer v učilnicah. Ponudba krožkov

"Nad lanskim izletom v Bazo 20 so bili člani Univerze za tretje življenjsko obdobje navdušeni." Foto: Neva Šega

bo za zdaj ostala enaka, kar pomeni, da boste lahko izbirali med jeziki na različnih stopnjah, od angleščine, nemščine in španščine, nadaljevali

bomo tudi z japonskim jezikom in kulturo. Še naprej boste lahko spoznavali zdravilne rastline ter zgodovino domačega kraja, poskrbeli pa bomo tudi, da

boste teden začeli kar se da vitalno ter ostali čili in zdravi. Program bomo popestrili tudi z različnimi enkratnimi predavanji in delavnicami, prav tako si bomo spet privoščili kakšen izlet. Ker pa zdaj obvladamo uporabo spletnih orodij, bodo morda nekatere aktivnosti še vedno potekale na daljavo, sploh tam, kjer bo zanimanje večje, kot je število stolov v učilnici.

Zavedamo se, da spletna druženja ne morejo nadomestiti osebnih, vendar se trudimo po najboljših močeh, da jih temu čim bolj približamo. Seveda se tudi mi veselimo ponovnega srečanja z vami in spomladanskim dogodivščinam naproti stopamo z največjo mero optimizma.

Jana Pintar

Postani del nas, izberi GSŠK!

Če bi bilo letos običajno leto, bi lahko učenci 12. in 13. februarja, ko so v celotni državi potekali informativni dnevi, obiskali tudi našo šolo, kjer bi zagotovo dobili prvi vtis o šoli ter podrobnejša pojasnila o vpisu in izobraževanju. Ker pa je letos z nami svetovna pandemija, ki je veliko stvari obrnila na glavo, med drugim tudi način šolanja, smo na GSŠK za bodoče dijake na oba dneva pripravili video predstavitev in srečanja prek Zooma, na katerih smo jim ponudili potrebne informacije in jim predstavili programe, med katerimi lahko izbirajo na Gimnaziji in srednji šoli Kočevje:

- obdelovalec lesa (nižje poklicno izobraževanje),
- mizar (srednje poklicno izobraževanje),
- oblikovalec kovin – orodjar (srednje poklicno izobraževanje),
- trgovec (srednje poklicno izobraževanje),
- ekonomski tehnik (3+2, poklicno-tehniško izobraževanje),
- ekonomski tehnik (srednje strokovno izobraževanje),
- strojni tehnik (srednje strokovno

- izobraževanje),
- gimnazija,
- izobraževanje odraslih: v vseh navedenih programih in dodatno še lesarski tehnik (3+2), strojni tehnik (3+2), bolničar – negovalec ter maturitetni tečaj.

Da bi ti olajšali odločitev o izbiri srednje šole, navajamo nekaj razlogov, zakaj postani del nas:

Bližina doma in izobraževanje v domačem kraju ti bosta prihranila kar nekaj ur vožnje dnevno in ti s tem omogočila tudi več možnosti za popoldanske aktivnosti.

Pomembna prednost naše šole je zagotovo tudi individualen pristop do dijakov, hitro ukrepanje ob učnih težavah, posebna skrb za dijake s posebnimi potrebami, dobra organizacija dela in usklajeno delovanje učiteljev in drugih zaposlenih.

Šola že leta sodeluje tudi v številnih razvojnih in inovativnih projektih Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, s katerimi še dodatno dvigujemo raven poučevanja. Trenutno smo vključeni v projekte Objem (razvija bralno pismenost, didaktične pristope in strategije), Podvig (razvoj podjetno-

Foto: Pixabay.com

stnih kompetenc) in Popestrimo šolo (izobraževanje strokovnih delavcev za krepitev kompetenc šolajočih). V

okviru evropskega projekta Erasmus+ šola ponuja dijakom poklicnih in strokovnih programov možnost obvezne dvo- ali tritedenske prakse v tujini. Za dijake gimnazijskega programa pa že vse od leta 2005 dalje izvajamo mednarodne izmenjave v tujini.

Na šoli največ pozornosti in naporov namenjamo temu, da se ohrani in razvija tradicija ugledne in kakovostne srednje šole, ki se uspešno prilagaja današnjim pogojem dela in razvoja. Ti dajejo poudarek trajnemu znanju, modernim oblikam učenja in poučevanja ter usposobljenosti mladih za vseživljenjsko učenje.

Zavedamo se, da je izbira srednje šole težka odločitev, zato ti ponujamo možnost, da tudi po informativnem dnevu stopiš v stik z nami prek naslova: informativni@gssk.si, kjer ti bomo z veseljem ponudili vse potrebne informacije. Verjamemo, da ti bomo na ta način olajšali odločitev o nadaljnjem šolanju. Več o sami šoli, izobraževalnih programih in dogajanju pa si lahko prebereš tudi na spletni strani www.gssk.si ali šolskem Facebook profilu (GSŠ Kočevje).

Katja Koleta

LIP ODKUP HLODOVINE

**Vaš partner
v gozdu
že 70 let**

Predelava hlodovine
na lastni žagi

Kratki plačilni roki in
zanesljivo plačilo

Možnost izbire
elektronske izmere

lipbohinj.si

● BARAGA Bojan ☎ 030 634 434

● DEMŠAR Viljem ☎ 040 700 058

LIP BOHINJ

From **wood** to **wonders**.

Ponovno v šolskih klopeh

Preteklo leto je bilo nenavadno za vse ljudi na svetu. Navaditi smo se morali na nove načine vedenja in razmišljanja doma in v šolskem okolju. Kot bi mig-nil, je minilo že več kot pol novega šolskega leta in na OŠ Ljuba Šercerja se je v tem času dogajalo veliko zanimivega.

Septembra smo učenci, učitelji in drugi zaposleni komaj čakali, da stopimo v prostore šole. Takrat je šola spet postala šola, ne le velika prazna stavba. Nov izziv z imenom koronavirus smo pogumno sprejeli. Vsak dan smo se drug od drugega naučili česa novega – drugačnega pozdrava brez kontakta, uporabe nove aplikacije, naprave ... Po podaljšanih počitnicah smo uspešno izvedli šolanje na daljavo, ki nam je bilo zdaj že dobro poznano in zato utečeno. Prsti so čez tipke leteli vedno hitreje, pošiljanje priponk, fotografij in izdelava predstavitev pa so bili mala malica. V spletni Čvekalnici smo klepetali, si izmenjavali pozitivne misli, lepe pesmi, fotografije in se med seboj spodbujali. Ponovno smo potrdili, da z dobrim sodelovanjem med učenci, starši, vodstvom šole, šolsko svetovalno službo, romsko pomočnico, učitelji in drugimi zaposlenimi lahko zmoremo ogromno. Vsak posameznik v našo skupno zgodbo doda pomemben košček znanja, močne volje in pozitivne energije. Povezanost in prijetno vzdušje, ki smo ga ustvarili tudi na daljavo, smo še posebej začutili na zadnji dan pouka v

Foto: Anita Marinko

letu, ko smo si ogledali video proslavo s čudovitimi nastopi učencev.

Po kratkem predahu nas je čakalo

presenečenje, saj smo se 5. januarja lahko vrnili v šolo! Lepo se je bilo vrniti v šolske klopi in se učiti 'v živo'!

Prvi teden nas je prijetno presenetila učiteljica Sandra, ki je delila šolsko pošto. Vsak učenec je prejel ročno napisano voščilo enega od učencev šole. Pozneje smo si lahko ogledali razstavo izdelkov učencev, ki so jih ti ustvarili ob mednarodnem dnevu strpnosti. Vsak četrtek smo kar prek Zooma delali vaje z logopedinjo Andrejo, česar smo se zelo veselili. Veliko novega smo se naučili, a lepe sončne dni smo izkoristili tudi za vragolije na snegu: za sankanje, smučanje, kepanje, izdelovanje snežakov in sprehode v naši čudoviti okoliški naravi. Poskrbeli smo za ptice, za katere smo izdelali različne krmilnice in pogače. Ob deževnih dneh smo izdelovali izdelke iz najrazličnejših materialov, likovno ustvarjali ter si z glasbo in prepevanjem polepšali dni. Da bi spoznali različne poklice, smo si ogledali tudi lutkovno predstavo Majhno težavo imam in ob njej spoznali lutke, ki so se že dolgo skrivale po kotičkih naše šole.

Februarja smo obeležili slovenski kulturni praznik s šolsko video proslavo. Učenci so spet presenetili z naborom različnih nastopov, ki so jih ustvarili z učitelji. V okviru pevskega zbora so učenke naše šole zapele: "Mlade oči so svetle luči, ki dolge noči spreminjajo v jutro. V mladih očeh, veselje in smeh, porajata vedre srčne dni." Upamo in verjamemo, da jih bo na OŠ Ljuba Šercerja še veliko. **Valerija El Habashy, Anita Marinko**

Kultura je kultura – tudi na daljavo

Na Osnovni šoli Ob Rinži obstaja dolga tradicija obeleževanja slovenskega kulturnega praznika. Na proslavi ob kulturnem prazniku se predstavijo nagrajenke in nagrajenci Prešernovega natečaja, ki ga vsako leto na izbrano temo razpišemo na literarnem, likovnem, glasbenem in plesnem področju. Zaradi trenutnih razmer, ki onemogočajo klasično izvedbo natečaja, smo ga zamaknili na čas, ko bodo učenke in učenci spet sedeli v šolskih klopeh.

Vseeno pa smo v skladu z razmerami obeležili kulturni praznik in pripravili spletno kulturno prireditev. Učenke in učenci so s pomočjo mentoric in mentorjev, staršev in verjetno še koga na posnetke ujeli svoje recitacijske, pevske, oblikovalske, pripovedovalske ter glasbene veščine. Letošnjo prireditev smo poimenovali s preprostim, a nadvse aktualnim naslovom Na daljavo. Na daljavo se v zadnjih mesecih odvija pouk, oddaljenost pa je močno posegla tudi v naše medosebne odnose ter razumevanje sveta

Foto: Robert Golja

in samega sebe. Čeprav nam internet poleg pouka prek zaslonov omogoča tudi negovanje družabnega življenja, pa kakovost enega in drugega zagotovo ni ista. Ne le da predvsem pisno sporazumevanje povzroči marsikateri nesporazum, navidezna bližina prek družbenih omrežij pogosto osamljenost le še pogloblja. Pri pripravljanju prispevkov nas je vodila misel o dobrih in temnih platih daljave, ki

smo jo občutili v zadnjih mesecih, pričemer smo ohranjali optimizem. Na številnih srečanjih prek Zooma smo se med snovanjem idej in urjenjem v branju tudi družili in včasih prav pošteno nasmejali. Čeprav bralne vaje niso bile vedno najboljša zabava, so učenci in učenke zvesto sledili navodilom, tudi uro in pol tiho vadili svoj del in čakali, da pridejo na vrsto. Med nastopajočimi je marsikdo že

vešč nastopanja, nekateri pa so se v tej vlogi preizkusili prvič in, sodeč po zavzetosti in komentarjih, ne zadnjič! Tovrstna oblika prireditve je omogočila, da so svoje talente razvijali tudi učenci, ki so se izkazali z montažo posameznih video ali glasbenih prispevkov oziroma zahtevno montažo končnega izdelka.

Na prireditvi smo poskušali na sodoben način združiti tehnologijo in kulturo oziroma umetnost. Z recitacijo njegove poezije smo se poklonili letošnjemu Prešernovemu nagrajencu, Feriju Lainščku, katerega pesem Za sončne ljudi je recitiral celo šolski robotek. Čeprav večino časa preživimo pred takšnimi ali drugačnimi zasloni, pa v sebi ostajamo ljudje. Ljudje, ki čutijo in mislijo. Robotek, ki mu je glas posodila naša učenka, je nastop sklenil z verzi: "V meni je sonce – sonce za vse, sonce za sončne ljudi. Zmeraj naj sije, zmeraj gori, vsak si ljubezni želi." In prav to nas bo za vedno ločilo od strojev.

Tinkara Hodnik

S kulturno-umetnostno vzgojo tudi na daljavo

Učitelji OŠ Stara Cerkev se dobro zavedamo, da ima kultura velik vpliv na razvoj učenčeve ustvarjalnosti, estetske občutljivosti in kritičnega odnosa do kulture in umetnosti ter na zavedanje o pomenu kulturne dediščine. Vse to v šoli krepimo s kulturno-umetnostnimi dejavnostmi in tudi v času šolanja na daljavo smo organizirali številne kulturne dejavnosti, ki so vrhunec dosegle 5. februarja ob slovenskem kulturnem prazniku.

Že decembra smo za učence predmetne stopnje v okviru gledališke vzgoje pri slovenščini pripravili ogled dveh spletnih predstav LGL Ljubljana – Emil in detektivi in Vihar v glavi. S pomočjo mentoric KUD Jazbec in partnerji so spoznavali osnove gledališkega jezika. Ob počastitvi 30. obletnice plebiscita za samostojno in neodvisno Slovenijo so učenci samostojno pripravili e-prireditev, ki smo jo povezali s tradicionalnim Novoletnim živžavom. V januarju smo organizirali kulturni dan z različnimi vsebinami. Šestošolci so spoznavali lutkarstvo in lutke kočevskega lutkarja Matije Glada, sedmošolci so v sodelovanju s PMK spoznavali zgodovino svojih

Foto: Kristina Savič

prednikov – Kočevska: Ogrlica kultur, osmošolci so se lotili raziskovanja nastanka slovenske države, devetošolci pa so potovali po poteh Primoža Trubarja. Razpisali smo tudi tradicionalni Prešernov literarni, likovni in glasbeni natečaj na temo Narazen – pa vendar povezani. Podeljenih je bilo 28 nagrad, vsi sodelujoči učenci pa so prejeli priznanja. Nagrajeni literarni in likovni prispevki so objavljeni na spletni strani šole.

Tik pred kulturnim praznikom smo pripravili e-kulturno prireditev, posvečeno Francetu Prešernu, ki jo je s slovensko himno začela učenka Lara Curl na prečni flauti. Sedmošolka Ajda Bartolme nas je popeljala skozi Prešernovo življenje in poudarila vrhunce njegovega ustvarjanja. Dotaknila se je lanskega projekta RTM z naslovom Razprimo krila. Ravnateljica Sonja Veber je razglasila nagrajence in se zahvalila za velik

odziv. Lara Malnar, Neža Dodič in Neja Ibrahimagič so na zanimiv način deklamirale poezijo slovenskih avtorjev. Z diatonično harmoniko pa se je predstavil Matej Kralj. Po ogledu prireditve so učenci raziskovala Prešernovo življenje in delo, preizkusili so se v kvizu, virtualno obiskali razstavo v Vrbi in Kranju, ustvarjali Prešernove portrete, v sklopu Ramorjevega leta izdelovali makete letal, prisluhnili uglasbeni Prešernovi poeziji in se lotili kulinarčnega izziva, izdelave čokoladnih Prešernovih fig. Kulturni praznik se je za sedmošolce nadaljeval s projektom Rastem s knjigo, ki smo ga izpeljali v sodelovanju s Knjižnico Kočevje. Za promocijo knjige in branja učenci sedmih razredov od Javne agencije za knjigo RS dobijo v dar knjigo, letos je to knjiga slovenskega pisatelja Mateta Dolenc z naslovom Kako dolg je čas, ki je zelo ekološko naravnana.

"Velik odziv mladih umetnikov naše šole dokazuje, da nas kultura vodi po pravi poti v razburkanem morju časa," je ob prazniku sklenila učiteljica Irena Hodnik.

Jasmina Arko

Karierna orientacija na Osnovni šoli Zbora odposlancev

Poklicna pot v preteklosti se pogosto opisuje kot ena sama dolga cesta, ravna od začetka. Taka pot je bila sinonim za nekaj, kar je bilo ob dobri izobrazbi in povprečnem delu poročstvo za stabilno kariero.

Danes se pot kariere predstavlja kot cesto, polno ovinkov. Še več, polno serpentin v eksotični gorski pokrajini. Seveda ponazarja sodobni čas, nasičen s stalnim spreminjanjem in prilagajanjem.

Menim, da tovrstni predstavi nista tako enoznačni. Kot svetovalna delavka učencem na tej poti ponujam veliko informacij, ravno tako prijetna postajališča z zanimivimi razgledi.

Tudi izrazi za dejavnosti, ki sem jih izvajala na šoli, so se spremenili. Včasih smo rekli, da učenca pripeljejo do vpisa v srednjo šolo. Nato smo govorili o poklicnem svetovanju, potem o poklicni orientaciji, danes

pa se v glavnem uporablja besedna zveza karierna orientacija. Slednja najbolje zajame bistvo dela z vedoželjnimi najstniki, saj velja pomen razumeti širše. Gre za osebni razvoj, pri katerem človek napreduje v različnih smereh, odvisno od učenja, dela, priložnosti, angažmaja in sprememb v okolju.

Pri nas ima beseda kariera še vedno nekoliko negativno konotacijo. Večina ljudi ima ob besedi kariera asociacijo na pretirano predanost službi, povzpetištvo, celo na brezobzirno pridobitništvo, stremuštvo in podobno.

Pri delu z učenci vedno naglasim vprašanja, ki učence popeljejo na pot raziskovanja o sebi. Povedo, v čem so dobri, pri čem spretni, kaj jih veseli in radosti, kje se vidijo, kje so njihove prednosti in podobno. Tako sem zastavila tudi izvedbo tehniških

dni na daljavo, ki smo jih za 8. in 9. razred izvedli že v spomladanskem valu epidemije in nato še novembra 2020. Odziv učencev je bil dober, in to kljub nasičenosti z delom pred računalniki.

Učenci naše šole se vsako leto udeležijo dneva odprtih vrat kočevskih podjetij. Predstavniki podjetij nas z veseljem sprejmejo v svojem okolju. Učenci lahko iz prve roke vidijo in slišijo največ o določenem podjetju. Vprašanja o možnostih zaposlitve in štipendiranju so vedno v ospredju. In seveda 'kakšna je plača', saj so mladi zelo neposredni in želijo konkretne odgovore.

Letos izvedba dneva ni bila mogoča v živo, zato so učenci spoznali podjetja prek brskanja po svetovnem spletu. Pri izvedbi dneva smo sodelovali s Kariernim centrom za mlade – VšečKAM in GREM, ki deluje pod

okriljem Podjetniškega inkubatorja Kočevje (PIK) in Ljudske univerze Kočevje. PIK je tudi sicer povezovallec med šolsko mladino in podjetniki in z njimi se bomo povezovali tudi v prihodnje.

Med karanteno prihajam k razrednim uram med učence prek Zooma, na daljavo je bilo treba speljati tudi roditeljski sestanek za starše. Njim smo ponudili tudi dva zanimiva webinarja.

Februar je eden od bolj živahnih mesecev pri kariernem svetovanju, saj na srednjih šolah in dijaških domovih potekajo informativni dnevi. Naj ponovno poudarim, tako kot sem že v obvestilu na spletni strani šole, da ima dandanes večjo veljavo tisti, ki ima več informacij. Pridobivanje teh nič ne stane, le nekaj časa in dobre volje.

Meta Rupar

HUD-PA®KET
PARKETARSTVO IN MALA HIŠNA POPRAVILA

GREGOR HUDOBIVNIK s.p.
Bršljanova pot 4 1330 Kočevje
gsm 031 653 361 e hud.parket@gmail.com

OBNOVLJENI ORIGINALNI

TONERJI

kakovostno, cenovno ugodno, okolju prijazno

BPS Mikec Bastar, s.p., Pri Unionu 15, Kočevje

www.bps.si

mikec.bastar@siol.net

041 690 440

01 89 50 490

Prejemnik desete deklice s piščalko je Gašper Jarni

Gašper Jarni je prejemnik desetega priznanja Občine Kočevje Deklica s piščalko za strokovno odličnost na področju umetnosti, humanističnih znanosti in kulture. Priznanje je prejel za izjemen prispevek k razvoju gledališke dejavnosti v Kočevju.

Epidemiološkim razmeram se je morala prilagoditi tudi občinska prireditev ob slovenskem kulturnem prazniku, ki se je preselila na splet in bila premierno predvajana 8. februarja zvečer. V sklopu dogodka je bilo podeljeno jubilejno deseto priznanje deklica s piščalko, ki ga je prejel domačin, dramski in filmski igralec, lutkar in vsestranski umetnik Gašper Jarni. Strokovna žirija za podeljevanje priznanja, ki so jo sestavljale Lela B. Njatin, Nadja Kovačič, Breda Ilich Klančnik, dr. Anja Moric, dr. Helena Dobrovoljc, Vesna Malnar Memedovič in Nina Sambolec, je v utemeljitvi med drugim zapisala, da priznanje prejema zaradi svojega strokovno odličnega prispevka k razvoju gledališke dejavnosti v Kočevju, v katero je vsadil nacionalne poklicne kriterije in lastne nacionalne odrske izkušnje, s tem pa ustvaril trajno referenčno točko za obravnavo Kočevskega. Dosega mednarodno primerljive rezultate in nacionalno pomembne rezultate v slovenskem kulturnem prostoru, dosega odličnost v konceptualnih zasnovah, metodah izvedbe in rezultatih ustvarjanja ali delovanja ter je tesno povezan z regionalnim področjem občine Kočevje. V svojem zahvalnem nagovoru je Jarni izpostavil, da mu je priznanja še posebej ljubo, ker ga prejema doma, od svojih ljudi. Ne nazadnje je tako ali drugače soustvarjal tudi skorajda vse prireditve Deklica s piščalko.

Slavnostni govornik na prireditvi je bil župan dr. Vladimir Prebilič, ki

Foto: TV Kočevje

se je dotaknil koncepta drugačnosti v pozitivnem pogledu, ustvarjalnosti ter seveda jubileja nagrade deklica s piščalko. Prejemnike je izpostavil kot izjemne ambasadorje Kočevskega. Prireditev Deklica s piščalko je tako kot v preteklih letih gledalcem ponudila tudi pester kulturni program, ki je nastal pod taktirko režiserja mag. Marka Glavača. Osrednji motiv odra je bil 'stari most' iz Gaja, na katerem se je zvrstilo kar 29 nastopajočih. Ob jubileju Deklice s piščalko je bila postavljena tudi pregledna razstava Deklica s piščalko 2012–2021. Ogledate si jo lahko v Pokrajinskem muzeju Kočevje ali kot interaktivno digitalno postavitev; povezavo najdete na spletni strani Občine Kočevje.

Gašper Jarni – središčna osebnost kočevske gledališke dejavnosti

Gašper Jarni je ustvaril izvorni pristop k združevanju entuziastičnega in profesionalnega v umetniški pedagogiki ter tako vzpostavlja in izpopolnjuje odrske veščine otrok in njihovih mentorjev. V gledališki dejavnosti na območju občine Kočevje je vseprisoten in kot središčna osebnost odrskega dogajanja vzpostavlja kontinuiteto v zgodovini gledališča na Kočevskem, med drugim v sodelovanju s KUD Jazbec in partnerji ohranja tradicijo amaterskega gledališča. Je viden akter osrednjih kulturnih dogodkov v Kočevju, tudi kot moderator in spodbujevalec medobčinskega povezovanja ter udeležb v vseslovenskih tekmovanjih na področju gledališča.

Kot kontrapunkt pedagoški dejavnosti se kaže njegova osebna gledališka pot. Pogosto je sodeloval s prelomnim dramskim piscem in režiserjem Dušanom Jovanovićem, ki je bil tudi njegov mentor na akademiji. Kot študent je bil trikrat nagrajen za vloge, ki jih je oblikoval, pozneje pa je prejel nacionalno priznanje za animiranje lutk. Njegova gledališka igra je postdramska, torej izrazito sodobna. Ob besedilu in vlogi, kakor je zamišljena v besedilu, svoje početje hkrati komentira, torej vzpostavi dialog na eni strani z avtorjem oz. besedilom, na drugi strani pa izpostavi lastno igralsko veščino, svoj notranji in izkustveni pogled na izzive, s katerimi se spopada uprizoritev, tudi lastni dvom o početju pred občinstvom. S svojo igro opozarja, da je problem globlji, kot se kaže v samem besedilu. Jarni je izstopajoči igralec tudi tam, kjer se gledališče srečuje z glasbo. Izraziti in natančni, ekspresivni pevski nastopi, ki jih podpira z dolgoletnim obštudijskim izpopolnjevanjem petja dokazujejo, da je scenski nastop kultiviral in izpilil do perfektnosti, zato je tudi član v Sloveniji za muzikal najbolj usposobljenega igralskega ansambla Mestnega gledališča ljubljanskega. Tovrstni kolorit njegovega scenskega razpona se prelija v pedagoško prakso na Kočevskem in gledališko tradicijo na regionalnem območju Kočevja razvija v smeri sodobnih odrskih praks.

N. S., K. G.

KOČE
VJEM
ESTO
Σ550

Kočevska se v svetu zablešči,
kadar uveljavlja
z lokalnimi vsebinami
prežeto misel o človeku.

Lela B. Njatin

OBČINA KOČEVJE

Izšla knjiga o priznanju deklica s piščalko

Letos bo deset let od ustanovitve priznanja Občine Kočevje Deklica s piščalko. Kot deseti je priznanje prejel dramski umetnik Gašper Jarni zaradi strokovno odličnega prispevka k razvoju gledališke dejavnosti v Kočevju, v katero je vsadil nacionalne poklicne kriterije in lastne nacionalne odrske izkušnje ter s tem ustvaril trajno referenčno točko za obravnavo Kočevskega. Sedem predhodnih nagrajencev pa je ob jubileju napisalo eseje, ki jih je Občina Kočevje izdala v zborniku *Lokalitetno v identiteti*.

V zborniku ni esejev vseh nagrajencev, ker sta akad. kipar **Stanislav Jarm** in akad. slikar in likovni teoretik **dr. Milan Butina** priznanje prejela posthumno (2012 in 2019), Jarni pa je bil za nagrajenca razglašen ravno na slovesnosti, ob kateri je izšla knjiga. Zbornik je po vrsti druga oblika ohranjanja trajne vrednosti priznanja, saj Občina Kočevje za to skrbi že tako, da od nagrajencev pridobiva avtorske pravice od nagrajencev za ustanovitve *Zbirke Občine Kočevje Deklica s piščalko*, ki naj bi imela domicil v Pokrajinskem muzeju Kočevje.

Na tematsko zaokroženost zbornika kaže naslov uvodnega prispevka župana Občine Kočevje **dr. Vladimira Prebiliča** *Lokalno domoljubje kot relikv v sodobni družbi?* V njem je izrazil prepričanje, da je lokalna komponenta identitete človeštvo ohranjala pri življenju skozi tisočletja ustvarjanja, danes pa se nenehno želi ustvariti status sinonima oz. sopomena med domoljubjem in nacionalizmom. V prispevku razpravlja o tem, zakaj je tako in zakaj se na Kočevskem kaže nestrinjanje s tem ter posledično drugačno ravnanje.

Klavdij Sluban, ki je priznanje prejel leta 2013, je svoje razmišljanje podal v obliki intervjuja in ga pospremil z lastnimi fotografijami. Z njim se je pogovarjala **Bogi Pretnar**. Osredotoča se na razmerja med globalnim okoljem in lokalno osebno identiteto. Oboje je povezano z Livoldom, ki umetniku pomeni spodbudo za ustvarjanje in predložilo njegovega ustvarjalnega načina, hkrati pa je zanj prostor odmika od socialnega življenja v družinski mir.

Naslednje leto je bila nagrajena **dr. Marija Makarovič**. Za zbornik je pripravila pogovor z avtorji in avtoricami življenjskih pripovedi s slovenske in hrvaške strani doline Kolpe in Čabranke po izidu knjige *Dva bregova, eno srce*, v katerem je objavljena njena raziskava in jo je 2002 izdal Pokrajinski muzej Kočevje. Med pogovorom so izpraševanci zvečine pojasnili, zakaj med samo raziskavo niso želeli odgovarjati na kočljiva vprašanja.

Vito Oražem, prejemnik priznanja 2015, je za zbornik prispeval esej o medijskem delu kitajskega umetnika **Šu Binga** *Oči kačjega pastirja*, predstavljen 2017 med razstavo *Skulptura 21* v muzeju Lehmbruck v Duisburgu. Oražem je najprej tematiziral, v

Foto: Lela B. Njatin

kolikšni meri se medijska slika lahko reciklira, nato pa obdelal idiome preostanka, ikoničnega in zadeve. Ugotovil je, da Šu Bingovi naključni posnetki pridobijo smisel po tem, ko so reciklirani.

O razstavi *Ljubljana se klanja Sloveniji III: Kočevje*, ki je bila 2019 v Galeriji Vžigalica/MGML v Ljubljani, je pisala **Lela Angela Mršek Bajda**, prejemnica Priznanja 2016. Filozofsko je analizirala ikonografsko in hermenevitično plast razstavljenega glede na ontološko poravnavo. Na podlagi tega je definirala metafizično dekonstrukcijsko paradigmo smrti, utemeljeno v figurah prizor, spomin in analogija, ter ugotavljala nasprotja med ekonomskim režimom in estetskim režimom umetnosti.

Dr. Boris A. Novak je priznanje prejel leta 2017. V eseju, objavljenem v zborniku, se je naslonil na svoj ep *Vrata nepovrata*, ki je po delih v več knjigah izhajal pri založbi Goga v obdobju 2014 do 2017. Kot enega ključnih toposov v njem je predstavil Kočevsko in jo opisal kot zapuščeno domovanje kočevskih Nemcev, prizo-

rišče roške ofenzive, največje preizkušnje partizanskega osvobodilnega gibanja, ter nato množično grobišče. V epu nagrajenec obiskuje kraje, ki so zaznamovali njega in njegove prednike. Kočevska je zaznamovala njegovega očeta **Anteja Novaka**.

2018 je nagrado prejel **dr. Mitja Ferenc**. Kočevsko je opisal kot deželo posebnosti, ki večinoma izhajajo iz dogajanja v drugi svetovni vojni in v obdobju po njej: iz izselitve večinskega prebivalstva – kočevskih Nemcev, pomorov nasprotnikov partizanskega gibanja, neustrezne naseljevalne, kadrovske, gospodarske politike, zaplembe nemške imovine, neuspelega poskusa organiziranja socialističnega gospodarstva, zaprtega območja, načrtnega rušenja sakralnih objektov, razpadanja vasi nekdanjih nemških prebivalcev in njihovega spreminjanja v ruševine ter brisanja sledi o obstoju nemške skupnosti na Kočevskem.

Dve leti pozneje je bilo Priznanje podeljeno **Gregorju Guštinu**. Za zbornik je zapisal spomine na začetke svoje kariere poti. Prikazal je razmere v baletnem izobraževanju v Kočev-

ju, Ljubljani in Mariboru na začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja ter podal pričevanje o vzajemnosti med akademskim izobraževanjem v Sloveniji in šolami vrhunskih mojstrov v tujini. Pomembno mesto za oblikovanje profila baletnega umetnika je pripisal motivacijski vlogi družine in pedagogov.

V zborniku *Lokalitetno v identiteti* so dokumentirana še ključna dejstva o namenu, ustanovitvi in načinu podeljevanja Priznanja Občine Kočevje Deklica s piščalko. Poleg tega **Nadja Kovačič** predstavlja skulpturo *Deklica s piščalko*, po kateri se imenuje priznanje, navedene pa so tudi prireditve, v okviru katerih se podeljuje priznanje, snuje in režira pa jih akad. kipar **Marko Glavač**. Zbornik je uredila **Lela B. Njatin** v sodelovanju z uredniškim svetom, naslovnico je oblikovala **Mina Fina**, besedilo pa **Boštjan Lisec**. Knjiga obsega 135 strani standardnega formata A5 in ni v prodaji. Izposodite si jo lahko v Knjižnici Kočevje in drugih knjižnicah po Sloveniji.

Lela B. Njatin

Iztekanje časa, Boris Jesih – slike

Človeštvo se je znašlo v obdobju velikih negotovosti. Obdobje, ko ne moremo predvideti, kaj nas čaka jutri. Postavljeni smo pred preizkušnjo, kako se bomo znašli v času velikih sprememb, ki so družbene, gospodarske pa tudi osebne. Verjetno zdaj veliko bolj kot kdajkoli prej razmišljamo o svojem obstoju. Se zavedamo časa, ki mineva in se izteka, da bi lahko spremenili svoj egoistični model življenja v odnosu do sveta?

Človek že dolgo ni več povezan z naravo in naravnimi zakonitostmi, med katere spada tudi minevanje. Zlasti sredi 20. stoletja, ko je tehnološki razvoj skokovito napredoval, se je človek nenavadno hitro obrnil stran od narave. Pretrgal je vez z njo, jo nehal spoštovati in jo začel izkoriščati za svoje lastne potrebe, ne glede na posledice. Številni umetniki so se na te spremembe začeli odzivati tako ali drugače.

Boris Jesih je svojo umetniško pot začel konec šestdesetih let 20. stoletja v obdobju revolucionarnih družbenih sprememb. Te so tudi v likovni umetnosti začele povzročati premike, ki so sledili načelom zgodovinskih avantgard. Umetniki so v svojo umetnost začeli uvajati spremembe v smislu novih umetniških praks in načinov izražanja, pri čemer so te akcije prinesle v umetnost tudi nova vprašanja in nove odgovore.

Jesih se je od samega ustvarjalnega začetka odzival na problematična družbena dogajanja. Najprej je bila to komercializacija ženske in njenega telesa. Erotiko, kakršno so prikazovali množični mediji zlasti v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, je Jesih kritično prevrednotil. Izrabo ženskega telesa v komercialne namene je ironiziral. Žensko je prikazal kot objekt splošne uporabe, kot razosebljeno, čutno nezaznavno bitje. Po letu 1972, ko je študijsko bival v Zvezni republiki Nemčiji in se v Berlinu izpopolnjeval v grafiki na Visoki šoli za upodabljajoče umetnosti, je motiv ženske erotike popolnoma opustil. Tematsko se je obrnil k naravi ali emocionalni obravnavi človeške figure v njej. Kot je večkrat povedal Jesih sam, mu je študijsko bivanje v tujini omogočilo distanco in s tem spoznanje, kaj je za umetnika resnično pomembno. To je avtentičen odnos do prostora, v katerem živiš. Vse od takrat postaneta Jesihov osrednji likovni motiv narava ali figura v pejzažu. Spremenil je tudi slikarske tehnike, kjer se meje med slikarstvom in risbo začnejo brisati. Začel je kombinirati tehniko jajčne tempere ali akrila z risbami s svinčnikom, tušem ali barvnimi svinčniki. Hkrati je ohranjal tudi svojo zavezanost h grafiki.

Boris Jesih se v Likovnem salonu Kočevje predstavlja s svojimi slikarskimi deli, ki zajemajo obdobje od konca devetdesetih let prejšnjega stoletja do danes. V njih lahko prepoznavamo umetnikovo angažiranost v nagovarjanju odgovornosti člove-

IZTEKANJE ČASA, Boris Jesih – slike, razstava v Likovnem salonu Kočevje, 2020 • Foto: PMK Kočevje

ka v odnosu do narave, do okoljske problematike, pa tudi danes aktualnega minevanja. Na slikarskem delu z naslovom *Iztekanje časa* je upodobil osebno poetično izpoved. Drevo, natančneje jablano, postavi v središče kot metaforično personifikacijo življenja. Njeno nasprotje predstavlja podoba propadanja in smrti. Okoli

jablan je v enakomernem ritmu razporedil dvanajst geometrijsko izrisanih krogov. Vanje je vrisal diagonale, kot bi bili urini kazalci, vendar jih postavlja zunaj samega centra. Krog kot simbol popolnosti, s črtami zunaj središča, dobi povsem drug pomen. Čas, ki se(ne)enakomerno izteka, čas kozmične metaforike. Od tod tudi naslov razstave *Iztekanje časa*. Poudarek je na človeku, njegovem odnosu do bivanjskega prostora in na splošno univerzuma.

V izboru del so predstavljena le Jesihova slikarska dela, čeprav se motivno neločljivo prepletajo tudi z njegovimi grafikami in risbami.

Platna zapolnjujejo izseki krajin, ki jih je ujel v fotografski objektiv na potepih po gozdnih obronkih Škofje Loke in so mu služila kot izvorna izhodišča likovnih interpretacij. Bodisi so to kolovozi, pogledi na gozd ali osamljena drevesa (največkrat je to jablana). Motive večkrat ponavlja, variira in s tem ohranja svoj razpoznavni slikarski znak. Megličasti pejzaži in nejasni pogledi na krajino, ki se oddaljuje v perspektivi, so v svojem bistvu okrnjeni v prostorski iluziji.

Oddaljena pokrajina, potopljena v megleno atmosfero, kjer je namesto sonca umeščena umetna svetloba, postane nedosegljiva. Na ta način poudari dejansko oddaljenost sodobnega človeka od narave. Metaforičen prikaz človekovega ravnanja so tudi triptihi grap ali brezen. So univerzalne prisposobe opomina za človeštvo, ki nezadržno drvi v prepad, opomniki za človeške napake v preteklosti ali za nespametne posege v naravno okolje, ki človeka potiskajo na rob obstoja.

Boris Jesih je s pretanjenimi slikarskimi in risarskimi postopki ustvaril lastno likovno govorico. Ustvaril je lasten znakovni sistem, ki dopolnjuje iluzijo krajinske upodobitve ali njenega izseka. Elementi, ki se v njegovem slikarstvu nenehno pojavljajo, so postali njegov razpoznavni znak, ki pa ni le to. Ima tudi globlji, simbolni pomen. Tako jablana postane nesporen objekt greha in prisposoba za raj. Prisposoba za človeštvo, ki raj uničuje s svojim neodgovornim ravnanjem, pohlepom in malomarnostjo. S svojo simbolno govorico tako Jesihova dela postanejo dokumenti in pričevalci človeštva, sveta ter vse večjega razkoraka med človekom in naravo ter nagovarjajo gledalca v razmislek.

Razstavo slikarskih del Borisa Jesiha, ki smo jo v Likovnem salonu Kočevje postavili že decembra lani, smo za obiskovalce lahko odprli šele dan pred kulturnim praznikom. Zato jo podaljšujemo do konca marca, vas pa prijazno vabimo k ogledu, preden se njen čas izteče.

Nadja Kovačič, Pokrajinski muzej Kočevje

BIOGRAFIJA

Boris Jesih (1943, Škofja Loka), je leta 1966 diplomiral na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani ter leta 1968 končal slikarsko specialko pri prof. Zoranu Didku. V grafičnih tehnikah se je izpopolnjeval na Hochschule für bildende Künste (Visoka šola za upodabljajoče umetnosti) pri prof. Martinu Engelmannu v Berlinu. Svojo mednarodno uveljavitev je utrdil leta 1985, ko je bil s svojim delom uvrščen na pregledno razstavo 200 let litografije v dunajski Albertini. Do leta 2009 je bil na Pedagoški fakulteti v Ljubljani redni profesor za grafiko, risanje in slikanje. Deluje na področju risbe, slikarstva in grafike. Za svoje delo je prejel več kot 20 domačih in mednarodnih nagrad.

Boris Jesih: *Iztekanje časa*, mešana tehnika / platno na leseni plošči, 2001
Foto: Boris Jesih

Arkova vila na Prešernovi 6

Med odvetnikom dr. Hansom Arkom in mladim vodstvom Kočevskih Nemcev ni vladala kakšna posebna ljubezen: "Ni več česa povedati, poročilo je predloženo," je o svojem rivalu oktobra 1941 zapisal SS-Sturmbannführer Wilhelm Lampeter, ki je tri leta prej s pomočjo Berlina spodnesel dolgoletnega prvega moža Kočevske kmečke stranke, podpredsednika okrajnega odbora Jugoslovanske radikalne stranke in zastopnika nemških prebivalcev jezikovnega otoka. "Malomeščan, reaktionar, liberalec," je 25-letnik v nekem drugem dopisu nizal očitke na račun skoraj tri desetletja starejšega soproga Erne Stöckl, hčerke direktorja kočevskega premočgovnika.

A tudi med Slovenci Arko, po katerem se od leta 1959 imenuje ulica v avstrijskem Geisingenu, kjer sicer nikoli ni živel, je pa prijateljaval s tamkajšnjim županom, večkrat ni užival simpatij. Ob napadu sil osi na Jugoslavijo je bil aprila 1941 s še 20 drugimi vidnimi Kočevjarji celo zaprt, a že po treh dneh izpuščen. Ko so nemški prevratniki prevzeli

Foto: Mihael Petrovič ml.

oblast v mestu, pa je bil imenovan za župana, vendar so Italijani tako njega kot Lampetra, ki mu je kočevski 'Volksgruppenführer' Josef Schober – kakšna ironija! – zaupal dolžnosti okrajnega glavarja, po dobrih dveh tednih odstavili in na prejšnje položaje spet namestili slovenske uradnike. Po preselitvi Nemcev je Arko odvetniško dejavnost nadaljeval v Brežicah, s koncem vojne pa si je dom ustvaril na

avstrijskem Koroškem, kjer je poleti 1953 tudi umrl.

Čeprav so torej Arkovi Kočevsko pozimi 1941/42 zapustili, pa so za njimi v mestu ostale sledi. Maja 1928 je namreč časopisje poročalo, da namerava dr. Arko 'za Cankarjevo cesto' zgraditi novo enonadstropno hišo, ki je bila še isto leto s hišno številko 307 tudi dograjena. Približno sočasno je Kočevje v Podgorski ulici dobilo še

gospodarsko poslopje, v katerem je Matija Klun izvajal opekarsko dejavnost, nastajala je tekstilna tovarna, ob vstopu v mesto pa je zrasel današnji gasilski dom. Slednji je bil zgrajen tudi z Arkovo pomočjo, saj vsestransko aktivni jurist ni vodil le domačega pevskega društva, bil tajnik športnega kluba ter usklajeval priprave na slovesnosti ob 600-letnici nemške naselitve Kočevske, temveč je poleg preostalega predsedoval tudi krovni organizaciji kočevskih gasilcev.

Čeprav je predel mesta ob Šeško-vem domu med drugo svetovno vojno hudo trpel – Dušan Smola, ki je takrat s starši živel v Arkovi vili, se še danes spominja, kako so povsod naokoli padale bombe – pa je zapuščina dr. Arka vseeno preživela. Po vojni je vila najprej postala (utesnjeno) zatočišče štirih družin, potem pa domovanje Ožboltovih in s tem še ene prepoznavne kočevske osebnosti: Tone Ožbolt se je namreč uveljavil kot avtor del s partizansko tematiko, med njimi tudi s Kajuhovo nagrado ovenčane knjige Dežela Petra Klepca.

Mihael Petrovič ml.

EKOLOŠKI OTOKI

Kotiček Komunalne Kočevje

- V občini Kočevje je postavljenih kar **90 ekoloških otokov**.
- Namenjeni so zbiranju odpadnega **papirja in steklene embalaže**.
- Na **12 ekoloških otokih** so postavljeni tudi zabojniki za **embalažo**.
- Na **8 ekoloških otokih** so postavljeni **zbiralniki odpadne elektronske opreme**.
- Na **37 ekoloških otokih** bodo postavljeni **zbiralniki odpadnega jedilnega olja**.

Lokacije ekoloških otokov lahko najdete na spletnem zemljevidu na spletni strani Komunalne Kočevje: <https://odpadki.komunala-kocevje.si/>

NA EKO OTOKE SODIJO LE PAPIR S PAPIRNO EMBALAŽO TER STEKLENA EMBALAŽA.

MEŠANA EMBALAŽA SE LAHKO ODLAGA NA EKO OTOK LE, ČE JE TAM POSTAVLJEN TUDI RUMEN ZABOJNIK.

ODPADKI SE NA EKO OTOKIH ODLGAJO V ZABOJNIKE IN NE POLEG NJIH!

NIKOLI NA EKO OTOK NE SODIJO:

- AVTOMOBILSKE GUME
- PLENICE IN DRUGI MEŠANI KOMUNALNI ODPADKI
- TEKSTIL
- OKENSKO, AVTOMOBILSKO IN DRUGO STEKLO
- SIJALKE
- POHIŠTVO IN SEDEŽNE GARNITURE
- KOLESA IN DRUGA ŠPORTNA OPREMA
- VEJE, TRAVA IN OSTALI BIOLOŠKI ODPADKI
- ODPADKI OD ZAKOLA ŽIVALI (DROBOVINA, KOŽE, GLAVE)

ODLAGANJE BIO ODPADKOV

Biološki odpadki se praviloma odlagajo v **kompostnik**.

Če nimate možnosti uporabe kompostnika in uporabljate **zabojnik za biološke odpadke**, pa le-teh **NE ODLGAJTE V PLASTIČNIH VREČKAH**, saj to otežuje njihovo predelavo v kompost.

Odlaganju bioloških odpadkov so namenjene **biološko razgradljive vrečke**. Če jih nimate, pa **zavijte odpadke v časopisni papir** in narejeno bo dvojno dobro - odpadke boste primerno odvrgli, poleg tega pa boste ponovno uporabili odpadni papir.

Kočevsko med nominiranci na svetovni turistični borzi v Berlinu

kočevsko
Skrivnostni gozd Slovenije

Destinacija Kočevsko se je lani uvrstila na prestižni seznam med 100 najbolj trajnostnih destinacij na svetu, kjer smo poleg uvrstitve na seznam kot destinacija prejeli tudi posebno pohvalo za oddajo izjemne zgodbe naše destinacije ter bili izpostavljeni kot primer dobre prakse zelenega in trajnostnega destinacijskega delovanja.

Vse turistične destinacije, ki so bile lani izbrane med 100 najbolj trajnostnih, so se uvrstile tudi v izbor za nagrado Green Destination Story Awards, ki jih bodo v okviru sejma ITB Berlin podelili 12. marca 2021, destinacija Kočevsko pa je nominirana v dveh kategorijah: Narava in ekoturizem ter People's Choice – izbira ljudstva.

Komisija prireditve Green Destination Story Awards nagrade in priznanja podeljuje v petih kategorijah: Skupnost in kultura, ITB Zemlja, Narava in Ekoturizem, Otoki in obala ter COVID in turizem, pri izboru pa se osredotočajo na različne pomembne kriterije, kot so: inovativni pristopi, učinkovitost pri reševanju realnih problemov na področju trajnosti v turizmu ter splošna uporabnost njihovih rešitev. Organizatorji so letos prvič dodali še šesto kategorijo nagrad - People's Choice, kjer lahko pri glasovanju prek spleta za svojo najljubšo destinacijo do 3. marca 2021 glasuje prav vsak. Glasovanje poteka prek spletnega portala GreenDestinations, na povezavi: <https://greendestinations.org/peoples-choice-award/>.

Destinacija Kočevsko je strokovno komisijo za uvrstitev med nominirance za nagrado Green Destination Story Awards, v kategoriji Narava in ekoturizem, prepričala z zgodbo, posvečeno programom opazovanja medveda kot metode ohranjanja populacije rjavega medveda na Kočevskem. V njej smo predstavili naše programe opazovanja medveda in drugih živali ter predvsem izpostavili program Opazovanje in spoznavanje medveda v njegovem življenjskem okolju, ki ga je lani Slovenska turistična organizacija prepoznala kot butično in avtentično doživetje in ga

Za nagrado Green Destination Story Awards lahko svoj glas za destinacijo Kočevsko v kategoriji People's Choice oddate tudi vi.
Foto: Marjan Artnak za Zavod Kočevsko

uvrstila med vrhunska petzvezdnična doživetja Slovenije (Slovenia Unique Experience). Doživetja, ki prejmejo ta naziv, udeležencem na nepozaben, izkustven in trajnostni način predstavijo lokalne posebnosti in jim omogočijo osebno in poglobljeno doživljanje lokalnih zgodb.

Naš program Opazovanje in spoznavanje medveda v njegovem življenjskem okolju obiskovalce popelje v skrivnostni gozd, kjer gostje v družbi lokalnega vodnika doživijo divjo naravo destinacije Kočevsko in spoznajo njene edinstvene posebnosti. Program gozdne dogodivščine obsega iskanje sledi in stopinj živali obisk 'Medvedove sobe' v Kočevski Reki, spoznavanje poučnih zanimi-

vosti in drugih zgodb o medvedu, gozdno piknik košarico, napolnjeno z lokalnimi kulinaricnimi dobrotami, ter večerno opazovanje medveda v spremstvu lovca, ki poskrbi za varnost udeležencev. Tako kot vse svoje programe opazovanja živali smo tudi to doživetje razvili v skladu s standardi trajnostnega turizma in z najmanjšim možnim vplivom na okolje, zlasti na prostoživeče živali, pri tem pa so nam s strokovnimi usmeritvami in nasveti pomagali pri Zavodu za gozdove, OE Kočevje in Tovarni trajnostnega turizma Goodplace.

Poleg nominacije v kategoriji Narava in ekoturizem je naša destinacija nominirana tudi v kategoriji People's Choice, kjer lahko z glasovanjem za

vašo najljubšo destinacijo na zgornji spletni povezavi sodelujete tudi vi.

Ocenjevanje destinacij in podelitev nagrad Green Destination Story Awards pripravlja neprofitna mednarodna organizacija Green Destinations. Njihovo ekipo ocenjevalcev sestavljajo strokovnjaki, ki svoje ocene pripravljajo na podlagi strogih meril ter priznanja podeljujejo tistim destinacijam, ki v turistični panogi iščejo odgovorne in trajnostne rešitve ter ustvarjajo navdihujoče zgodbe, ki so lahko zgled drugim. Poleg ocenjevanja vsako leto organizirajo tudi eno od največjih konferenc o trajnostnem turizmu, to je Global Green Destinations Days.

Nadija Kolmanič

GV SERVIS d.o.o., Reška cesta 21a, 1330 Kočevje

DELOVNI ČAS

8:00 - 16:00

KONTAKT SERVIS

041-532-666

podpora@vidrih.si

www.vidrih.si

Svetovanje pri nakupu nove opreme
Namestitev operacijskega sistema
Vzdrževanje programske in strojne opreme
Vzpostavitev domačega ali brezžičnega omrežja
Postavitev računalniškega omrežja na domu
Nastavitev in priklop omrežnih naprav
Namestitev gonilnikov
Odstranitev virusov, trojanskih konjev, spyware in adware
Čiščenje registra

Pleskarstvo
Steklarsko
Andreja Lebar sp.
Za pripravo ponudbe nam
pišite na:
info@storitve-lebar.si
Reška cesta 15
1330 Kočevje
01/89 555 97

Najboljša spletna trgovina za vse
ljubitelje sestavljanek (puzzle)

SLIKOPLESKARSKA DELA
IZDELAVA TOPLOTNO
IZOLACIJSKIH PISAD
UOKVIRJANJE SLIK
**STEKLO IN STEKLARSKA
DELA**
stekleni nadstreški, ograje, pregradne stene,...
steklene stene za tuš kabine
steklene kuhinjske stenske obloge

Kmalu v kinu!

V letu 2021 nas bo v kinu po krajšem premoru spet zabavalo veliko obetavnih filmskih naslovov

RAYA IN POSLEDNJI ZMAJ

Animirana domišljajska akcijska pustolovščina
RAYA AND THE LAST DRAGON

KRUDOVI: NOVA DOBA

Animirana komična pustolovščina
THE CROODS: A NEW AGE

ČRNA VDOVA

Domisljajska akcijska pustolovščina
BLACK WIDOW

PETER ZAJEC: SKOK V PUSTOLOVŠČINO

Animirana komična družinska pustolovščina
PETER RABBIT 2: THE RUNAWAY

HITRI IN DRZNI 9: DRZNA SAGA

Akcijski kriminalni triler
FAST & FURIOUS 9

TOP GUN: MAVERICK

Akcijska drama
TOP GUN: MAVERICK

MINIONI: GRUJEV VZPON

Animirana družinska pustolovščina
MINIONS: THE RISE OF GRU

DUNE: PEŠČENI PLANET

Akcijska znanstvenofantastična drama
DUNE

NI ČAS ZA SMRT

Akcijski film
NO TIME TO DIE

MISIJA: NEMOGOČE 7

Akcijski film
MISSION: IMPOSSIBLE 7

Nestrpno pričakujemo priložnost za ponovno snidenje z vami, do takrat pa za obvestila in novice spremljajte naša spletna mesta.

www.kck.si

[@kckkocevje](https://www.instagram.com/kckkocevje)

[@kulturnicenterkocevje](https://www.facebook.com/kulturnicenterkocevje)

Kulturni
Center
Kočevje

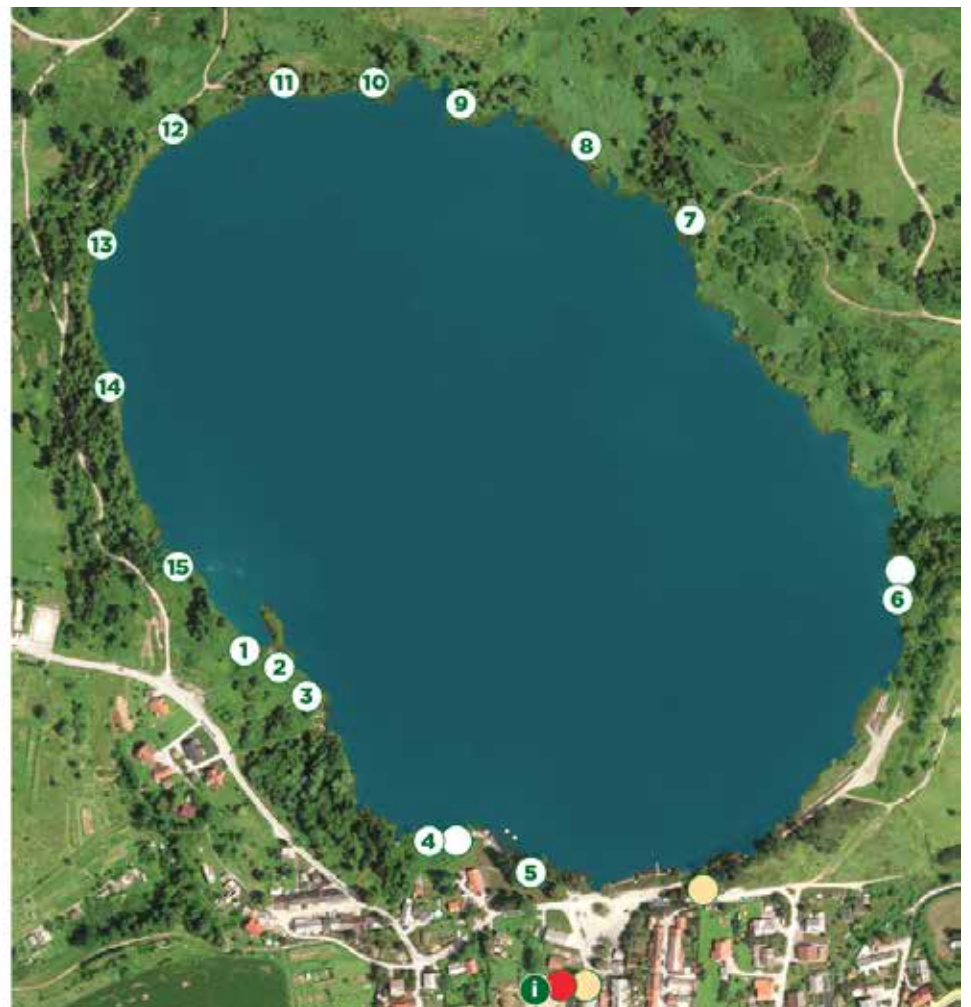
Nov režim urejenega ribolova na Kočevskem jezeru

Kočevsko jezero spada med vodne bisere mesta Kočevje in naše destinacije. Zaradi izjemne lokacije v neokrnjeni naravi, le lučaj od središča mesta, in čiste vode jezero skozi vse leto privablja številne domače in tuje obiskovalce. Kočevsko jezero je nastalo po letu 1978, ko so na dnu rudniške kotanje prenehali kopati rjavi premog in je območje postopoma zalila voda, ki je hladna in bogata s kisikom, zato so v njej svoj dom našle številne rastlinske in živalske vrste.

Zaradi bogate populacije rib in lepe okolice je Kočevsko jezero v zadnjih nekaj letih postalo zelo priljubljena lokacija za ribolov različnih vrst rib. Ribišstvo na Kočevskem jezeru bo z novo sezono postalo urejeno in regulirano, saj v sodelovanju z Občino Kočevje in Ribiško družino Kočevje z letošnjim letom uvajamo nov režim ribolova.

Po novem režimu bo ribolov na Kočevskem jezeru lahko potekal le na urejenih in označenih 15 ribolovnih mestih, ki jih bodo morali ribiči predhodno rezervirati, za njihovo uporabo pa bodo morali na dan plačati nadomestilo v znesku 15 EUR. Ribolovna mesta bodo označena s posebnimi tablicami, na katerih bo navedena zaporedna številka posameznega mesta in njegovo ime (npr. ribiško mesto 1

- Ribiška mesta**
- 1 OTOKI, 1 pozicija
 - 2 PLOŠČICE, 1 pozicija
 - 3 PLETNA, 1 pozicija
 - 4 PETKOV PLAC, 2 poziciji
 - 5 GOZDIČEK, 1 pozicija
 - 6 MALA PLAŽA, 2 poziciji
 - 7 VRBE, 1 pozicija
 - 8 SKAKALNICA, 1 pozicija
 - 9 PAVLOVIČ, 1 pozicija
 - 10 BREZE, 1 pozicija
 - 11 RDEČA PLAŽA, 1 pozicija
 - 12 SUHA VRBA, 1 pozicija
 - 13 BORI, 1 pozicija
 - 14 TRATAR, 1 pozicija
 - 15 GREBEN, 1 pozicija
 - ekološki otok (oddaja smeti)
 - sanitarni objekt
 - TIC

Ribiška mesta ob Kočevskem jezeru • Foto: Arhiv Zavoda Kočevsko

OTOKI). Rezervacija ribiških mest in registracija ribičev bo obvezna in bo potekala v neposredni bližini Kočevskega jezera, v TIC Jezero, kjer bo uporabnik ribiškega mesta prejel tudi magnetno kartico, s katero bo lahko dostopal do sanitarnih objektov v Campu Jezero Kočevsko ter tam uporabljal WC in prho (med sezono kampiranja, ko je sanitarni objekt odprt). Uporabniki ribolovnih mest bodo morali ob prenočitvah poravnati tudi turistično takso.

Poleg uporabe ribiškega prostora bo znesek nadomestila vključeval tudi parkiranje v bližini TIC Jezero (parkiranje ob obali jezera oz. ob ribolovnem mestu bo prepovedano). Uporabniki bodo prejeli tudi tri vrečke za ločevanje odpadkov, ki jih bodo lahko odložili na ekološkem otoku pri TIC Jezero. Uporabniki bodo zadolženi in odgovorni, da na ribolovnem mestu vzdržujejo čistočo in mesto pred odhodom očistijo, odpadke pa ustrezno ločijo in odložijo v označene zabojnike ter z njimi ne onesnažujejo okolice jezera. Na ribo-

lovnih mestih bo prepovedano tudi popivanje, razgrajanje ter motenje okoliških prebivalcev z nepotrebnim hrupom, kurjenje odprtega ognja ter drugo uničevanje okolice.

Nov režim urejenega ribolova bo veljal za vse ribiče, tudi za domačine, ki so včlanjeni v Ribiško družino Kočevje in imajo prebivališče v občini Kočevje. Tudi oni bodo morali uporabiti ribolovnih mest predhodno obvezno rezervirati v TIC Jezero (osebno ali s klicem na številko +386 (0)31 699 600) ter tam prevzeti vrečke za ločevanje odpadkov, da bodo lahko mesto zapustili čisto in neonesnaženo. V njihovem primeru bo nadomestilo za uporabo ribolovnega mesta krila Ribiška družina Kočevje, plačila turistične takse pa bodo kot občani občine Kočevje oproščeni. Za preostale člane Ribiške družine Kočevje, ki svojega stalnega prebivališča nimajo prijavljenega v naši občini, bo strošek nadomestila uporabe izbranega ribolovnega mesta prav tako krila Ribiška družina, ker pa prihajajo iz drugih krajev, bodo morali ob morebitnih prenočitvah poravnati turistično takso (v TIC Jezero).

Tako kot do zdaj bodo morali ribiči za ribolov imeti tudi ustrezno ribolovno dovolilnico (enodnevno ali tridnevno), ki jo bodo lahko kupili v TIC Jezero ter na nekaterih drugih lokacijah v Kočevju (Trgovina Kostevc, Ribič bar, Kava Bar Peron ali prek spletne strani Ribiške družine Kočevje).

Ribiška družina Kočevje je sicer v letu 1989 v Kočevsko jezero začela vlagati večje količine rib, predvsem roparice in krape, zato jezerska voda v Kočevju danes slovi kot izjemna kraparska voda in odličen revir za ribolov roparic. Poleg krapa in ščuke jezero naseljujejo še amuri, somi, smuči, boleni, kleni, navadni ostriži, ploščiči, linji in rdečeperke.

Ribolovna sezona rib v Kočevskem jezeru za nekatere ribe poteka vse leto (npr. krap in amur), za druge pa le v posameznih obdobjih: linj, bolen, som in klen od 1. 7. do 30. 4.; ščuka od 1. 5. do 31. 1.; smuč od 1. 6. do 31. 1. Dovoljeni dnevni ulov obsega: 1 krap ali 1 bolen ali 2 linja ali 3 kleni ali 1 amur ali 1 kg drobiža (ostriž, rdečeočka, rdečeperka); 1 smuč ali 2 soma.

Nov urejen režim ribolova bo pripomogel k večji preglednosti dogajanja ob Kočevskem jezeru, ribiči pa bodo ob večdnevem ribolovu zdaj plačevali tudi turistično takso in s tem postali del uradne statistike gostov in števila ustvarjenih prenočitev v destinaciji Kočevsko. Z uveljavitvijo urejenega režima ribolova bomo na jezeru uskladili številne dejavnosti, ki se skozi leto odvijajo na jezeru (jadranje, plavanje, čolnarjenje, SUP-anje in druge športne dejavnosti). Upoštevaje novega ribolovnega režima bodo nadzorovali čuvaji Ribiške družine Kočevje, morebitne kršitve pa bo sankcioniral medobčinski inšpektorat in redarstvo.

Nadija Kolmanič

ribiško
mesto 1
OTOKI

kočevsko

+386 (0)31 699 600

Ribiška mesta ob
Kočevskem jezeru
Foto: Arhiv Zavoda
Kočevsko

Oživljanje Kočevja za mlade z mladimi

Sodobne mestne uprave oživljajo središča s spodbujanjem različnih vsebin, ki v tja privabijo ljudi. Težava pa je, da nikoli nismo prepričani o tem, kaj ljudi zanima in kaj jih bo pritegnilo k obisku. To še toliko bolj velja za mlade, ki so glede tega še manj predvidljivi, glede vsebin pa še bolj zahtevni. Zato je oživljati središče za mlade skoraj nemogoče, medtem ko zelo dobre rezultate kažejo primeri, v kateri se središča ne oživljajo posebej za mlade, ampak skupaj z njimi.

Mladim težko predpišemo, kaj naj jih zanima ali s čim naj se ukvarjajo. Če torej želimo sodelovati z mladimi, je boljše, da namesto da izberemo vsebino, raje sledimo njihovim interesom. Torej, ugotovimo, katere vsebine jih dovolj zanimajo, da se z njimi že ukvarjajo, še bolje pa je, da jih sami že razvijajo, tudi na ravni primerne opreme ali infrastrukture. Kaže, da je ena izmed takih vsebin v Kočevju sestavljena iz različnih urbanih športov; rolanja, rolanja, uporabe skirojev, bmx-a in podobno. Velik interes mladih bo Občina podprla z novim rolkarskim parkom t. i. skateparkom.

Skatepark Kočevje

Začne se z iskanjem nove lokacije v središču Kočevja, kjer bo nov skatepark – poligon, sestavljen iz različnih objektov za vadbo. Resnici na ljubo vseh objektov niti poimenovati ne

Foto: Nik Vidmar

znamo prav, kar morate razumeti, nismo namreč rolkarji. Smo se pa zato predstavniki programa Vsi v mesto! z lokalnimi rolkarji, bmx-arji in tistimi, ki uporabljajo skiro, mlajšimi in starejšimi, povezali že takoj na začetku, še preden je bila izbrana točna lokacija in narisani prvi načrt. Da bo le novi skatepark čim bolj po meri uporabnikov, hkrati pa je to tudi največ, kar lahko naredimo za to, da bodo lokalni rolkarji (in preostali) skatepark vzljubili. Vemo namreč, da so najbolje vzdrževani in prijetni tisti mestni prostori, ki jih imajo uporabniki enostavno radi.

Skupaj s kočevskimi rolkarji, bmx kolesarji in drugimi bomo pripravili načrt skateparka. Glede na to, da imajo kočevski rolkarji izkušnje z načrtovanjem in izdelovanjem objektov, pa bomo del parka pustili prazen, da ga lahko (nikoli ne) dokončajo sami, občina pa jim bo pri tem pomagala z materialom in podobnim. Da ga nikoli ne dokončajo sami, smo zapisali zato, ker se najboljši skateparki vsake toliko malo spremenijo. To je način, ki zagotavlja, da se ga uporabniki ne naveličajo, hkrati pa omogoča, da si objekte prilagajajo.

Z izdelovanjem lastnih objektov

in skrbjo za te so kočevski rolkarji že večkrat dokazali, da z veseljem sodelujejo pri razvoju kulture in infrastrukture urbanih športov v Kočevju, naša naloga pa je, da jih podpremo. Tako bo skatepark temeljil na partnerstvu med občino in uporabniki. Partnerstvo, v katerem bo vsak naredil tisto, kar najbolje zna.

Za koga oživljamo mesto

Za sodobna mesta in kraje je precej običajno, da se mestne uprave podobno kot kočevska občina trudijo oživiti središče. Čeprav se del mestnega življenja preseli v bleščeča nakupovalna središča, praviloma zgrajena bolj na obrobju, pa kaže, da si meščani želijo nazaj v mesto in da si želijo bolj živo mestno središče. Z več dogajanja in ponudbe, predvsem pa središče, v katerem bi bilo več ljudi.

V procesu oživljanja mestnih središč je prvo vprašanje, za koga središče oživljamo. Prevečkrat se najprej pomisli na obiskovalce in turiste, vendar pa so najbolj živahna in zanimiva tista središča, ki so polna lokalnih prebivalcev, saj le oni dajejo središču kraja posebno vzdušje ali avtentičnost. Zato pri oživljanju središča Kočevja predvsem mislimo na prebivalce in njihove želje ter potrebe. In zato je najboljši pristop k oživljanju sodelovanje s tistimi, za katere središče oživljamo.

Aidan Cerar, IPoP

Vsako drevo šteje!

V Kočevju po ulicah, naseljih in parkih zeleni več kot 40 različnih drevesnih vrst. Ohlajajo in čistijo zrak, zadržujejo padavine, dajejo senco in na mnogo načinov vplivajo na kakovost bivanja. Danes drevesom v mestih pripisujemo vse večji pomen, po mnenju strokovnjakov opravljajo okoli 70 različnih funkcij: ekološke, mikroklimatske, socialne, izobraževalne, ekonomske in še številne druge. T. i. krivulja okoljskih koristi, ki jih ponuja ali proizvaja drevo, narašča s starostjo drevesa. Zato je treba poskrbeti za vsako odraslo drevo v mestu, in to ne glede na lastništvo, saj so drevesa del našega skupnega prostora, ter z drevnino dolgoročno načrtno ravnati.

Življenje mestnega drevesa je bistveno težje od življenja drugih dreves in veliko težje doseže veliko starost. Življenjsko dobo jim skrajšujejo povežena in poteptana, tlakovana in pozimi soljena tla, temperaturni in sušni ekstremi skozi vse leto, ki so v mestu mnogo ostrejši kot v naravnem rastišču, in vedno tudi pomanjkanje potrebnega ravnega prostora.

Nepravilno obrezana drevesa na vrtu nekdanjega lokala Metkača. Foto: Žarko Nanjara

Temu se pridružujejo še gradbeni posegi v njihovi bližini in neustrezno vzdrževanje dreves.

V občini Kočevje smo na tem področju v zadnjih 10 letih naredili pomemben korak, kar danes opažajo že širša slovenska javnost. Obdobje petih let strokovnega vzdrževanja javne zelene infrastrukture se odraža na približno 1500 ustrezno negova-

nih drevesih, okoli 200 posajenih mladih drevesih, ki bodo gradniki mestne drevnine našega mesta od leta 2050, na vzpostavljenem registru ter načrtnem delu z urbano drevnino. Pa vendar se nam še vedno dogajajo neprimerne prakse, nepravilni posegi v drevje, celo obglavljenja dreves, pri katerem gre za povsem neprimerne in nedopustno ravnanje.

Z namenom izboljšanja slabih praks je bila 9. februarja organizirana delavnica pravilnega vzdrževanja odrasle drevnine. Odziv je bil navdušujoč, kar potrjuje vse večjo ozaveščenost in zavedanje pomena strokovnega ravnanja z drevesi, našega mesta in naše zelene prihodnosti.

Tina Kotnik, Tanja Štajdohar Urh

Fotograf, rojen v gozdovih

"Zelo zabavno je bilo, ko so nas med izvajanjem fotografskega tečaja po sončnem zahodu zaklenili na Piranski zid, čeprav so vedeli, da smo še vedno na zidu. Potem smo morali prek kovinske ograje z vso fotografsko opremo plezati nazaj na cesto," pojasnjuje utrinek s fotografske delavnice Nejc Trpin.

Magister geografije se s fotografijo profesionalno ukvarja že vrsto let in ni naključje, da se fokusira predvsem na pokrajino. "Že kot otrok sem bil zaljubljen v gore. Vedno sem se želel povzpeti na najvišje vrhove in občudovati razgled. Tudi danes so gore rdeča nit moje pokrajinske fotografije. S fotografijami gora želim prenesti vzdušje ter lepoto gorske pokrajine na opazovalca ter ga opogumiti, da se morda tudi sam kdaj odpravi na podobno pustolovščino," pripoveduje. V zadnjem času se veliko posveča tudi športni fotografiji, v objektiv pa poskuša ujeti tudi aktivnosti na prostem, kot so plezanje, alpinizem in gorsko kolesarjenje. Pred tem se je ukvarjal tudi z zgodbami in reportažami.

Iz želje po potovanju se je v njem razvila tudi želja po fotografiranju, čeprav prizna, da je zdaj najbrž že obratno. S fotografijo se je začel ukvarjati ob koncu srednje šole, bolj aktivno pa leta 2009, ko se je včlanil v lokalno fotografsko društvo ter se nato pod mentorstvom Vasje Marinča začel učiti osnov fotografije in kompozicije. "Vasja mi je med najinim raziskovanjem Kočevskega nesebično predajal svoje znanje, za kar sem mu še danes zelo hvaležen," še pove.

"Pokrajina je brezčasna, vendar lahko ob pravem trenutku in ugodni svetlobi s fotografijo zajamemo veliko občutkov, vzdušja in lepote narave," pojasnjuje svoj fotografski vzvod. "Ker sem poleg fotografije delal tudi v turizmu, se je nabralo kar nekaj držav in prav v vsaki se da ustvariti odlične fotografije," je dejal. Kot posebnost pa poudarja Islandijo, saj so "barve, motivi in divjina te otoške države nepredstavljivi. To je zagotovo destinacija, ki bi jo moral obiskati vsak fotograf." Njegova popotovanja lahko spremljate na spletni strani, kjer že tako sijajne fotografije še dodatno oplemeniti s kratkimi opisi doživetij. Nekaj utrinkov in zanimivosti pa lahko vidite tudi na njegovem profilu na Instagramu.

Pravi, da so fotografi postali ustvarjalci zgodb, zanj pa so pomembni tudi akterji, zato se slej kot prej soočijo tudi s fotografiranjem ljudi. V obeh primerih je za fotografa najpomembnejše, da s pritiskom na sprožilec ujame pravi trenutek. Slednje – pritiskanje na sprožilec – je Trpinu bistveno bolj pri srcu kot postprodukcija: "Če svetlobe in pravih razmer ni, ju bomo težko pričarali. Postprodukcija je pomembna predvsem iz vidika, da se odpravijo pomanjkljivosti fotografske kamere, ki še zdaleč ni tako popolna kot človeško

Foto: Osebni arhiv Nejca Trpina

oko. Seveda pa se da pri tem uporabiti tudi različne trike, ki fotografijo naredijo bolj všečno."

Kot pravi, se je bolj kot na razstave osredotočal na objave v različnih medijih. Med drugim je objavil tudi reportažo o suhi robi v slovenskem National Geographicu. Ker so standardi za objavljene zgodbe v tej reviji zelo visoki, je to za fotografa res velik dosežek. Objavljal je tudi popotniško-reportažne zgodbe v reviji Slovenian Traveller,

mine, si zabeležil občutke, hkrati pa mi je ponudila še dodaten motiv, zakaj oditi na posamezno destinacijo. Zato sem želel organizirati delavnice, ki bi združevale ljubezen do potovanja in fotografije, na katerih bi lahko popotniki fotografi poleg spoznavanja novih dežel veliko časa posvetili tudi fotografiranju najbolj fotogeničnih krajev v deželi ali pa ustvarili zgodbe njihovega potovanja po novi deželi," pojasnjuje nastanek ideje.

njegove fotografije pa so bile objavljene v Landscape Photography Magazine in v več mednarodnih revijah. Vidimo pa jih lahko tudi na spletnih medijih, kot so Delo, RTVSLO, Mladina. "Tudi nekaj razstav in nagrad se je nabralo čez leta," skromno pove.

Kočevce je tudi eden izmed treh ključnih členov delavnic pokrajinske in popotne fotografije Trips4photos, ki so jih začeli izvajati leta 2016.

"Ko sem začel potovati po svetu, mi je fotografija postala pomemben del potovanja. Tako sem si ustvaril spo-

ponujajo tudi izobraževanja in nasvete, kako v danem trenutku napraviti čimboljše fotografijo. Kot pravi, sta bili pred izbruhom pandemije najbolj priljubljeni destinaciji ravno Slovenija in Hrvaška, vse več povpraševanja pa je tudi po Češki. Kot zanimivost poudarja še, da so delavnice primerne za vsakogar, ne glede na fotografsko predznanje. Ker potujejo z majhnimi skupinami, se lahko posvetijo vsakemu posamezniku.

Po več letih se je med popolnim zaprtjem vrnil v Kočevje in tu preživel nekoliko več časa. Kot pravi, je bila to zanj priložnost, da posname fotografije Kočevske, ki jih prej ni utegnil. "Prednost pokrajinske fotografije je, da sta vreme in svetloba, tudi če običeš že obiskane točke, vedno drugačna. Vmes napreduje tvoje znanje, izboljša se tudi oprema. Najraje pa fotografiram nad Kolpsko dolino, saj so razgledi nad kanjonom reke Kolpe fantastični," pojasnjuje.

Je mogoče s pametnim telefonom narediti dovolj kakovostno fotografijo, ki bi lahko stopila ob bok profesionalni? Trpin odgovarja, da fotografijo naredi fotograf, ne fotoaparat. Poleg tega pa je najboljši aparat tisti, ki ga imaš v pravem trenutku pri sebi. Pametni telefoni so naredili ogromen preskok pri kakovosti fotografije in počasi stopajo ob bok profesionalnim aparatom – ne nazadnje so s pametnimi telefoni za test posneli tudi fotografije za ugledne revije in rezultati sploh niso bili slabi," pojasnjuje in dodaja, da tudi s pametnim telefonom lahko nastanejo vrhunske fotografije, če fotografira nekdo z znanjem. Ob vsem tem pa pravi, da bo "zagotovo preteklo še kar nekaj vode, preden bi lahko izpodrinili večje fotoaparate v smislu kakovosti zajema fotografije."

Klasične albume s fotografijami so zamenjale časovnice na družbenih omrežjih. Se s tem spreminja tudi naš odnos do fotografije? Trpin vidi prednosti digitalne fotografije v tem, da vsebino lahko vidimo takoj, z deljenjem na spletu pa jih lahko vidi bistveno več ljudi kot prej. "Po drugi strani pa se na splet objavlja tudi ogromno tehnično nedovršenih fotografij, ki jih v časih filma razvijalci ne bi niti razvili, še manj pa bi našle prostor v albumih. Kljub temu se v zadnjem času opaža porast tiska fotografij – bodisi za spominske knjige bodisi za okrasitev stanovanj. "Ljudje se zavedamo, da so lahko fotografije na papirju trajnejše kot pa v digitalnem zapisu," zaključuje. **Neja Jerebičnik**

Avtohiša Vrtin
Kočevje 21
8340 Črnomelj

+386 (0)7 35 66 101
info@vrtin.si
041 782 167 Matic

NA ZALOGI PREKO 50 RABLJENIH VOZIL Z GARANCIJO

PRODAJA IN SERVISIRANJE VOZIL

KAROSERIJSKA POPRAVILA

SERVISIRANJE VSEH ZNAMK VOZIL

QUICK CHECK CENITVE POŠKODOVANIH VOZIL

UVOZ VOZIL PO NAROČILU

ZA VAS POSKRBI MATIC OBRANOVIČ, KI VAŠE VOZILO
ODPELJE IN PRIPELJE BREZ DOPLAČILA

Renault CLIO

OMEJENA SERIJA I FEEL SLOVENIA

Narejen v Sloveniji

Bogata oprema
Prihranki do 2.600 €*
Paket zimskih pnevmatik

*Akcijska ponudba velja za model Renault Clio I Feel Slovenia TCe 100 LPG. Prihranki do 2.600 € vsebujejo redni popust v višini 700 €, dodatni popust v višini 600 €, ki velja ob nakupu z Renault financiranjem, subvencionirano obvezno in osnovno kasko zavarovanje za 99 € v vrednosti 304 €, podaljšano jamstvo (5 let ali 100.000 km, karkoli se zgodi prej) v vrednosti 500 € in vzdrževanje za motor TCe 100 LPG po polovični ceni (5 let ali 100.000 km, karkoli se zgodi prej) v vrednosti 561 €. Pogoji akcije je sklenitev finančne pogodbe z minimalno financirano vrednostjo 6.000 €, minimalnim trajanjem 36 mesecev z Renault financiranjem. Ob nakupu vozila, ne glede na obliko financiranja, kupec prejme brezplačen paket zimskih pnevmatik. Priljubljenost si pravico do napak. Poraba pri mešanem ciklu 5,1-7,8 l/100 km. Emisija CO₂ 107-136 g/km. Emisijska stopnja: EURO 6D FULL. Emisija NOx: 0,017-0,0175 g/km. Vrednosti meritev porabe in emisij ustrezajo novemu standardu meritev WLTP. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanji koncentraciji prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5}, ter dušikovih oksidov. Več informacij o ponudbi, nakupu in pogojih nakupa je na voljo na renault.si. Slika je simbolna. Renault Nissan Slovenija d.o.o., Dunajska 22, 1000 Ljubljana.

Renault priporoča **Castrol**

RENAULT
Passion for life

SLOVENIA
BEST IN CLASS 2019

renault.si

AVTOHIŠA VRTIN D.O.O. Kočevje 21, 8340 Črnomelj
tel: 07 35 66 101, mob: 040 454 020

**SAMO 39 KM
IZ KOČEVJA**

Retro trendi, ki se vračajo: gramofoni in vinilke

Začelo se je s prvim fonografom Thomasa Edisona leta 1877, pozneje pa smo dobili tudi vinilne plošče in gramofon, ki je sčasoma postal nosilec v večini gospodinjstev. Tega je izumil Emile Berliner. Sredi šestdesetih let so prišle kasete z osmimi skladbami, ki so omogočile predvajanje najljubših melodij tudi v udobju osebnega avtomobila. Zdela se je, da posneta glasba nikakor ne more biti boljša ali vsaj bolj priročna. Potem so izumili še digitalno snemanje, ki je odprlo vrata zgoščenkam in pozneje še digitalnemu pretakanju. Če mislite, da so 'vinilke' zato ostale v preteklosti, ste se krepko zmotili.

Kasete so prihajale in odhajale, podobno se je dogajalo z zgoščenkami, predvajalniki MP3 pa so nadomestili telefoni. So gramofonske plošče brezčasne ali gre samo za kratek retro trend? Leto 2020 je bilo prvo leto po več kot eni generaciji, odkar je prodaja fizičnih vinilnih plošč presegla prodajo CD-jev. Razloga za to sta dva. Prvič, prodaja CD-jev se je v zadnjih letih močno zmanjšala, kot drugo pa je prodaja vinilnih plošč dejansko narasla.

Dejstvo je, da se je način poslušanja glasbe močno spremenil. Slišimo jo lahko na vsakem koraku – med vožnjo, v nakupovalnih središčih, v čakalnici, v telovadnici, v kavarni in celo med hojo po ulici. Glasbe ne poslušamo več tako kot včasih. Ljudje so si v dnevu namreč načrtno organizirali čas za poslušanje glasbe.

Foto: pexels.com

Kdaj ste nazadnje poslušali celoten album od začetka do konca?

Medtem ko lahko na telefonu točno določeno pesem slišimo kadarkoli in do skladb, albumov in

celo posnetkov koncertov kadarkoli dostopamo, je pri fizičnih gramofonskih ploščah drugače. Ploščo moramo kupiti in odpreti, nato pa namestiti na predvajalnik, nastaviti glavo in vklopiti. Glasba v tem smislu ni več le kulisa, temveč gre za izkušnjo. Kot kaže, se h klasičnemu pristopu poslušanja glasbe ponovno vračamo.

Eden izmed razlogov za to bi lahko bila dejanska oprijemljivost plošče. Čeprav do glasbe v digitalni obliki zlahka in kadarkoli dostopamo, s tem izgublamo lastništvo. Ko to glasbo predvajamo, namreč nismo njeni lastniki. Po drugi strani pa so vinilne plošče fizični predmeti, ki jih lahko

držimo v rokah, zbiramo, kupujemo osebno in je že nakup plošče sam po sebi poseben dogodek.

Drugi razlog tiči v tem, da so vinilke preprosto kul. Nekatere raziskave kažejo, da je skoraj polovica vseh sedanjih kupcev vinilnih plošč mlajših od 25 let. Milenijci so namreč ustvarili nove subkulture, ki vračajo nekatere izmed zastarelih trendov. S tem postanejo ti predmeti ponovno privlačni tako tistim, ki trende postavljajo, in tudi tistim, ki jim sledijo.

Tretji, zaradi katerih se vinilne plošče ponovno prebujajo, so njihovi zbiratelji. Raziskava je pokazala, da je 27 odstotkov kupcev vinilnih plošč starih 36 let ali več. Ta podatek lahko nakazuje na to, da se zbiratelji, ki so z vinilom odraščali, poskušajo ponovno povezati z mladostjo.

Četrti razlog je izkušnja ob poslušanju. Čeprav večina ljudi glasbo še vedno posluša prek slušalk ali računalniških zvočnikov, ljubitelji vinila še vedno namenjajo čas in denar napravam Hi-Fi v svojih domovih. A dober komplet zvočnikov, skupaj s kakovostnim gramofonom in stereo sprejemnikom je le del tradicionalne izkušnje. Bistvo izkušnje je poseda-nje in pozorno poslušanje, v nasprotju z lahkoto predvajanja pretočne glasbe v ozadju ali med delom. Če si album namensko zavrtite, je izkušnja popolnoma drugačna.

Neja Jerebičnik

Glasba v internetnih oblakih

Z vstopom v digitalno dobo so se spremenili tudi zapisovanje in poslušanje glasbe ter način dostopa. Najpogostejši način dostopa do glasbe na internetu danes predstavljajo pretočne storitve ali 'streaming services', ki uporabniku omogočajo, da do vsebin prek internetnega omrežja dostopa nemudoma, brez potrebe po predhodnem nalaganju datotek, ponudniki storitev pa poslušalcem ponujajo dostop do velike izbire posnetkov.

Najpogostejše uporabljena platforma za predvajanje pretočne glasbe je YouTube. Sredi leta 2018 so poročali o več kot milijardi obiskovalcev, ki so stran obiskali z namenom poslušanja glasbe. Dve leti in pol pozneje jih je bilo na mesec več kot 2,5 milijarde. Drugi največji ponudnik pretočne glasbe je Spotify, ki je bil ustanovljen leta 2006 na Švedskem. Ponuja dve naročniški možnosti, plačljivo in zastonsko z oglasi, uporabniki pa lahko izbirajo med več kot 70 milijoni skladb. Konec minulega leta je imel

345 milijonov uporabnikov, od teh 155 naročnikov. S tem zaseda 36-odstotni delež pretočne glasbe na svetu, dostopen pa je v 93 državah, od julija lani tudi v Sloveniji. Spotifyu sledita Apple Music in Deezer, ki pa v Sloveniji ne dosegata visokega odstotka.

V ZDA, ki so največji trg pretočne glasbe, ta predstavlja 85 % vsega glasbenega trga. Prihodki od predvajanja pretočne glasbe so v prvi polovici leta 2020 zrasli za 12 %, torej na 4,8 milijarde dolarjev. Ta vključuje plačljive storitve (Spotify, Deezer ipd.), internetne radijske postaje in pretočne vsebine z oglasi (kot je npr. YouTube). Število naročnin v ZDA se je v prvi polovici preteklega leta povečalo na 72 milijonov.

Reprezentativnih podatkov, na kakšne načine Slovenci poslušamo glasbo, ni. V Sloveniji proizvajalci fonogramov (slušnih zapisov) večino prihodkov ustvarijo s prodajo fizičnih zapisov, digitalno področje pa je popolnoma neurejeno. Uvid v navade

poslušalcev nam daje lanska raziskava ene od večjih slovenskih glasbenih založb. Po podatkih založbe Nika Records je v Sloveniji od julija 2019 do aprila 2020 konzumacija glasbenih njihovih izvajalcev prek YouTubea zrasla na 98,65 odstotka. A slovenski izvajalci od tega ne dobijo popolnoma ničesar, saj država ni podelila licence, s katero bi katera od kolektivnih organizacij pobirala nadomestila iz naslova avtorskih pravic za glasbo na YouTubeu. Te pa prejmejo, če ogledi prihajajo iz tujine. Zneski, ki jih ustvarjalci vsebin na YouTubeu prejmejo, pa se razlikujejo tudi po državah, ki imajo vzpostavljeno monetizacijo, saj imajo nekatere sklenjene bolj ugodne pogodbe.

Zakonodaja ne sledi hitro razvijajočemu trgu, tudi na evropski ravni. Avtorji in drugi imetniki avtorskih pravic po zakonodaji sicer lahko sklepajo pogodbe s ponudniki vsebin na spletu, a je v praksi stvar drugačna, saj posamezniki nimajo tolikšne

pogajalske moči kot multinacionalne korporacije, tega pa ne morejo prepustiti niti kolektivnim organizacijam. V Sloveniji namreč dovoljenje za kolektivno upravljanje pravice dajanja na voljo javnosti (to so storitve, ki ponujajo dostop na zahtevo) ni izdano ne kolektivni organizaciji ne neodvisnemu subjektu upravljanja, SAZAS-u je Urad za intelektualno lastnino tovrstno obračunavanje leta 2013 celo prepovedal.

Glasba ni bila še nikoli tako dostopna, a kljub vse večjemu številu predvajanj najkrajšo potegnejo prav glasbeniki. Številni avtorji tako kritizirajo poslovne modele nove glasbene industrije, med najbolj znanimi sta Taylor Swift in Thom Yorke, ki se borita za pravičnejšo razdelitev sredstev. Najmanj med vsemi ponudniki glasbenih naročnin avtorjem nameni prav Spotify, na udaru kritik pa je tudi YouTube, ki glasbenikom ne razporeja denarja, ki ga posredno zasluži z oglaševanjem.

Žarko Nanjara

Losos v omaki

RECEPT

Sestavine:

- 200 g dimljenega lososa
- 200 g šampinjonov
- 30 g masla
- 0,3 dl olivnega olja
- pol čebule
- 2 stroka česna
- 1 dl dobrega belega vina
- 1,5 dl sladke smetane
- 1 trikotnik sira za mazanje
- sol
- poper

Priprava

Rezine dimljenega lososa narežemo na trakove. V ponvi segreje-mo maslo in na njem popečemo lososa. Pečemo približno 2 do 3 minute, nato ga preložimo na krožnik. V ponev dodamo olivno olje in na njem prepražimo sesekljano čebulo in česen, dodamo šampinjone ter prilijemo belo vino in dušimo približno 5 minut. Nato dodamo sladko smetano, sir in popečene trakove lososa. Po potrebi dolijemo malo vode. Vse skupaj zmešamo in kuhamo še nekaj minut. Solimo in popramo po okusu.

Priloga: krompir s kodrolistnim ohrovtom. Krompir in kodroli-stni ohrovt skuhamo v slani vodi, vsakega v svoji posodi. Ohrovt odcedimo in nasekljamo na drobno, krompir pa pretlačimo. Na olivnem olju prepražimo dva stroka česna (toliko, da zadiši), do-damo kodrolistni ohrovt in hitro prepražimo ter dodamo pretla-čenemu krompirju in vse skupaj zmešamo.

Recept je pripravila Bojana Klepac

-30%

BRBL

BRBL FIREWOOD

17,49 €

Navedene cene so v evrih in imajo obračunan DDV.

Obiščite nas na spletni strani www.brbl.net

Zahvala donatorjem Zavoda Sopotniki

Zavod Sopotniki v občini Kočevje od februarja 2018 ponujamo brezplačne prevoze za starejše občane v sodelovanju z Občino Kočevje. Storitve izvajamo tudi v sodelovanju z lokalnimi podjetji, ki se vključujejo v okviru donatorstva. Podpora vseh donatorjev, ki vlagajo v storitev Sopotnikov Kočevje, je nepogrešljiva in neizmerno dragocena.

Pizzeria Gajba, Gostišče Veronika in Gostišče tri zvezde prostovoljcem, ki dnevno opravijo tudi polnih 8 ur dela, vsak dan zagotavljajo toplo malico za s seboj. Gostilna Beljan in

Mestna kavarna Kočevje prostovoljcem ponujata topel napitek, kadar se na svoj prostovoljski dan oglasijo pri njih. Pekarna Lina in Pekarna Almir pa vsak dan za prostovoljce nudita brezplačen rogljiček. Avto servis Majerle Boštjan ponuja mesečno pranje in notranje čiščenje namenskih vozil zavoda Sopotniki. V preteklosti sta nas s toplimi malicami za prostovoljce podpirala tudi Gostilna Falkenau in Okrepčevalnica Gaj.

Zakaj se podjetja odločajo, da sodelujejo v projektu? Zadaž stojijo ljudje, posamezniki z dobro voljo, pronicljivi

Foto: Zavod Sopotniki

vim dojemanjem sveta, zavedanjem, da niso sami, temveč da so okoli njih tudi takšni ljudje, ki potrebuje-

jo pomoč, in jim to tudi ponudijo. Donatorsko vključevanje v storitev Sopotnikov jim ponuja možnost, da naredijo nekaj dobrega za starejše, in to kar v okviru svojih poslovnih aktivnosti.

Podjetja se na naš poziv za sodelovanje odzovejo z veliko mero posluha za potrebe starejših. To so dejanja, ki nas ženejo naprej in nam dajejo potrditev, da delamo dobro in smo lahko še naprej ter še bolj uspešni pri izvajanju prevozov! Hvala, da ste z nami človek človeku 'sopotnik'!

Janja Smrkolj

MEDOBČINSKI INŠPEKTORAT IN REDARSTVO OBČIN KOČEVJE, KOSTEL IN OSILNICA OBVEŠČA

Z odmetavanjem snega na cesto in pločnik ogrožate udeležence v prometu

Naša občina, ki postaja vse bolj turistično zanimiva in tudi gospodarsko razvijajoča, zasluži boljše ravnanje s komunalnimi odpadki vseh nas, ki tukaj stalno živimo. Ne samo zaradi vse večjega števila turistov, poslovnih partnerjev in drugih obiskovalcev, ki prihajajo k nam za daljši ali krajši čas, ampak tudi zaradi nas samih. Ravnanje z odpadki je osnovno ogledalo, v katerem se zrcali odnos do okolja in ljudi. Prvi vtis, ki ga obiskovalec naših krajev dobi o nas, so prav videz, urejenost in čistoča naših naselij ter naravnega okolja.

Naš namen je obvestiti, spomniti in apelirati na občane, da se vsi skupaj potrudimo za boljše ravnanje s komunalnimi in drugimi odpadki ter tako izboljšamo svoj življenjski prostor. Kosovnih odpadkov ni dovoljeno odlagati poleg zabojnikov, ker tja ne spadajo in tudi ne bodo odpeljani med rednim odvozi komunalnih odpadkov, saj za to navsezadnje komunalna vozila niti niso primerna. Povsem napačno je razmišljanje, da so bili kosovni odpadki ustrezno oddani že s tem, ko jih postavimo ob zabojnike, s pričakovanjem, da jih bo izvajalec javne službe tudi odpeljal. Kosovni odpadki se zbirajo ob posebnih letnih, napovedanih in objavljenih akcijah odvoza, ali pa je možno uporabiti pravico do enkratnega letnega brezplačnega odvoza kosovnih odpadkov do 3 m³ prostornine, o katerem se posebej uporabnik dogovori z izvajalcem javne službe.

Naša dolžnost je, da odpadke pravilno sortiramo glede na njihovo vrsto (frakcijo) ter jih odvržemo v ustrezne zabojnike, ki so besedilno in barvno označeni: mešani komunalni odpadki, embalaža (plastika) in bio odpadki. Vsi ti zabojniki so z obvezno vključitvijo v sistem odvoza odpadkov na razpolago vsakemu uporabniku (povzročitelju odpadkov).

Preventivni nadzor ločevanja je pokazal, da ločevanje odpadkov še vedno ni zadovoljivo. Stanje je še posebej slabo v skupnih zbiralnicah – ekoloških otokih. Ekološki otoki so namenjeni zbiranju frakcij, ki se ne odvažajo neposredno od gospodinjstev, torej zbiranju papirja in papirne embalaže ter stekla in steklene embalaže.

Uporabnike storitev ravnanja s komunalnimi odpadki ponovno prosimo, da si sami zagotovijo ustrezne zabojnike za odlaganje odpadkov ter da na ekoloških otokih odlagajo le frakcije, ki se tam odlagajo. Pozivamo vas, da navodila za ločevanje odpadkov dosledno upoštevate!

Če se iz različnih razlogov zgodi, da imamo v določenem obdobju več odpadkov, kot dovoljuje kapaciteta zabojnikov, jih ne odvržemo kar poleg njih v navadnih vrečkah. V takih situacijah je možno ločene odpadke oddati zgolj v posebnih tipiziranih in z logotipom izvajalca javne službe označenih vrečkah, ki jih je možno pri izvajalcu tudi nabaviti. Če pa količine oddanih komunalnih odpadkov redno presegajo kapacitete zabojnikov, je treba zagotoviti dodaten zabojnik za posamezne vrste odpadkov. Povečanih količin odpadkov nikakor ne odlagajte v naravo oziroma na ekološke otoke. Takšno ravnanje je neodgovorno, nedopustno, ne nazadnje pa je zanj predpisana tudi globa, ki sega, glede na vrsto prekrška, od 100 pa vse do 5.000 EUR.

Inšpektorat in redarstvo Skupne občinske uprave občin Kočevje, Kostel in Osilnica to problematiko redno obravnava in bo v prihodnje na tem področju še dodatno intenziviral svoje napore, vse z namenom doseganja zgoraj navedenih ciljev.

Janko Kalinič

NOVA ŠKODA OCTAVIA

ŠKODA

JORAS CENTER
Ob železnici 7, Ribnica
tel.: 01 836 90 40

Kombinirana poraba goriva in izpusti CO₂: 4,9–3,9 l/100 km in 113–91 g/km, emisijska stopnja: EURO 6, specifična emisija dušikovih oksidov (NOx): 0,0461–0,0291 g/km, trdi delci: 0,00038–0,00012 g/km, število delcev: 2,14–0,04 x 10¹¹. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov.

Mašila ali 'jezikovno smetenje'

JEZIKOVNI
NASVET

Mašila so zvočna prvina govora, najpogostejše pa jih uporabljamo pri javnem nastopanju. Predvsem med nepripravljenim govorom si z njimi pomagamo umiriti misli, se zbrati ali si le podaljšati čas za premislek. So nekakšni 'morilci' tišine. Najbrž ste se že kdaj znašli v vlogi govornika, če ne drugje, vsaj na kakšni osnovnošolski predstavi, in najbrž se še dobro spomnite vseh tistih 'hmm', 'amm', 'eee', 'mmm' 'pač', ki so tudi najpogostejša govorna mašila. Mašila med javnim nastopanjem zlasti nezavedno uporabljamo predvsem zaradi strahu pred tišino. V govoru so namreč kazalniki slabe pripravljenosti na nastop in neizkušenosti ter kršijo načela dobrega sporočanja. Predvsem pri javnem nastopanju je pomembno, da s čim manj besedami povemo čim več. Ljudje med javnim govorjenjem uporabljamo veliko nepotrebnih jezikovnih 'smeti' oz. nenujnih besed, a se tega pogosto seveda niti ne zavedamo, postanejo neka-kšna stalnica našega besednjaka oz. naša značilnost govora. Pogosto pa lahko z njihovo pomočjo tudi lepo niansiramo pomene povedanega oz. se natančneje izrazimo.

Kako se izogniti mašilom?

Strokovnjaki javnega nastopanja svetujejo, da se najprej **dobro pripravite** in z vadite govor. Mašila se namreč v naš govor najpogostejše prikradejo takrat, ko nanj nismo pripravljeni. Zelo pomaga tudi, če se kdaj udeležite delavnic javnega nastopanja, saj imajo strokovnjaki s tega področja veliko trikov, ki pomagajo izboljšati javno nastopanje brez mašil. Preden v živo nastopite, se doma **posnemite** in poslušajte, ali pretiravate z mašili. Še vedno je čas, da jih odpravite ali vsaj ozavestite. Še en zelo dobrodošel nasvet pa je, da se med nastopanjem nikar ne bojte tišine. Tudi najbolj prepričljivi govorniki tišino namenoma izkoristijo za to, da jim poslušalci še bolj zaupajo.

Najpogostejša mašila

V govoru pogosto uporabimo besede, ki so pomensko prazne, z njimi samo poudarimo povedano ali pa to čustveno obarvamo. Najpogostejša je **dejansko**, ki potrjuje pravilnost zapisanega ali povedanega. Zelo priporočljivo je, da jo uporabimo čim manjkrat, lahko pa jo nadomestimo z ustreznici, kot je **prav-zaprav**, ki je pomensko tudi blizu, saj izraža ugotovitev o resničnosti stanja ali pa se poudarja neka trditev. Zelo priročna beseda je tudi **načeloma**, saj deluje kot alibi, da tisto, kar zatrjujemo in kar naj bi bilo kakšno v skladu s pravili, ne velja vedno in v vseh primerih. V teh primerih lahko uporabljamo tudi **praviloma**, **navadno** in **običajno**.

Pogosto se uporabljajo tudi druga prava mašila, kot so seveda, pač, različni, nekakšni in nekako ali določeni itd. Vsem dobro poznano mašilo je tudi retorično vprašanje, običajno kar na koncu trditve ali povedanega: **Kajne?, A ne?, Se strinjate? ...**

Branje kakovostne literature je najboljši trening, če se želite izogniti mašilom med javnim nastopanjem.

Kočevska je časopis Občine Kočevje, vpisan v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 1955 • Kočevska, št. 63, februar 2021 • Naklada 6500 izvodov • Gospodinjstva na območju občine Kočevje jo prejmejo brezplačno • Izdajatelj: Občina Kočevje, Ljubljanska cesta 26, 1330 Kočevje / zanj župan dr. Vladimir Prebilič • Odgovorni urednik: Žarko Nanjara • Oblikovna zasnova, prelom in priprava za tisk: WooCHE, oblikovanje, Marko Vovk, s. p. • Lektorica: Saša Erjavec Kobe • **Kontakt: info@kocevski.si • Časopis Kočevska, Ljubljanska cesta 26, 1330 Kočevje** • Trženje: Matej Kosten, 040-652-837, marketing@kocevski.si • Tisk: DELO časopisno in založniško podjetje, d. d., Dunajska cesta 5, 1509 Ljubljana • Ponatis celote ali posameznih delov in njihova uporaba v drugih medijih je dovoljena le s predhodnim pisnim dovoljenjem izdajatelja. Uredništvo si pridržuje pravico sprejeti v objavo ali zavrniti poslano gradivo v skladu s svojo uredniško politiko. Pridržujemo si tudi pravico spreminjanja naslova ter krajšanja člankov. Kadar gre pri naštetem za večje spremembe, se bomo skušali posvetovati z avtorjem, vendar je končna odločitev naša. ISSN številka tiskane izdaje: 2591-0744; ISSN številka spletne izdaje: 2591-0752

KNJIŽNICA KOČEVJE PRIPOROČA

Slavenka Drakulić

Dora in Minotaver

Beletrina, 2021

Slavenka Drakulić je ena najuspešnejših in najbolj prevajanih hrvaških pisateljic. Z romanom Dora in Minotaver, ki je njena deveta knjiga, prevedena v slovenščino, nas seznani z Doro Maar in njenim turbulentnim razmerjem s slikarskim genijem 20. stoletja s Pablom Picassom. Na osnovi Dorinega najdenega zvezka Drakulićeva rekonstruira njeno življenje, ko je bila Dora pomemben člen pariškega nadrealističnega umetniškega kroga. Razkriva njeno intimo in odvisnost od Pabla Picassa, človeka, ki je v vsem, kar ga je obkrožalo, videl samo material za ustvarjanje in je Dorino podoba ujel v serijo portretov. Skozi oči Dore Maar slavni slikar pred nami zraste kot podoba Minotavra, nič kaj privlačna in precej brutalna osebnost, vse prej, kot bi pričakovali od zaželenega ljubimca.

Paolo Giordano

Raztrgajmo nebo

Mladinska knjiga, 2020

Paolo Giordano, italijanski pisatelj in doktor fizike, je že s svojim prvcem Samotnost praštevila osvojil najuglednejšo italijansko knjižno nagrado, navdušil pa je tudi bralce. Njegov četrti roman Raztrgajmo nebo v središče dogajanja postavlja štiri glavne junake. Tessa kot najstnica poletje z očetom preživi pri babici v Apuliji, kjer spozna tri fante svojih let - skrivnostnega Berna, zadržanega Tommasa in premišljenega Nicolo. Spozna njihov svet, popolnoma drugačen od njenega, svet, stkan iz drugačnih verovanj, tako skrivnostni in čaroben, svet večnega prijateljstva. Tu Tessa sreča prvo in edino ljubezen in vez med njo in Bernom zasenči vse drugo. V letih, ki sledijo in ko štirje mladi odrasčajo, se njihove poti večkrat razidejo in znova združijo, prijateljstvo in ljubezen pa sta, vse do osupljivega konca, večkrat na preizkušnji.

Andrij Bačyns'kyj

140 decibelov tišine

Malinc, 2021

Andrij Bačyns'kyj je pisatelj, ki najraje piše detektivke za mladino, in tudi ta roman ima nekaj značilnosti tega žanra. Avtor nam približa svojo domovino Ukrajino in vse težave, ki jo pestijo: revščino, kriminal in korupcijo. Enajstletni Sergij je glasbeno izjemno nadarjen deček, ki doživi grozno tragedijo. Podivjani voznik tovornjaka povzroči nesrečo, v kateri umrejo starša in sestra, sam pa postane gluho. Pošljejo ga v zavod, kjer se kljub trudu zaposlenih ne počuti dobro. Pobegne, toda svet zunaj zavoda je za gluho otroke še bolj krut in kmalu pristane v kriminalni združbi. Današnja Ukrajina je v marsičem podobna, primerljiva Veliki Britaniji v 19. stoletju, gre tudi tu za podobno združbo, kot nam jo opisuje Dickens v svojem najbolj znanem mladinskem romanu Oliver Twist. Sergij je pogumen deček in na srečo spozna tudi poštene ljudi, ki mu bodo pomagali. Sergiju bo mogoče uspelo najti srečo, samo upamo lahko na kanček sreče še za preostale gluhe otroke.

Ruth Tormo

Naravnost za nosom!

Zala, 2020

Prvenec katalonske pisateljice Ruth Tormo je v njeni domovini doživel odličen sprejem. Roman obravnava klasično mladinsko temo, odrasčanje, in sicer na prijeten, zanimiv in izviren način. Glavna junakinja je tipična najstnica Mila, ki ji je najpomembnejše mnenje vrstnikov. Vse se spremeni, ko v njen razred pride novi sošolec Liam. Prvo, kar opazijo na njem, je njegov veliki nos, kar seveda pri najstnicah pomeni, da ni privlačen in zanimiv. Toda Liam je zelo razgledan, bister, prijazen in samosvoji fant. Ni mu do običajnih najstniških vrednot in živi svoje življenje. Bolj kot ga Mila spoznava, bolj ji postaja všeč, toda še vedno se boji svojih prijateljic in tega, kaj bodo rekle, če ga vidijo z njim. Ali bo Mila razumela, da se človek ne meri po videzu ali tem, koliko se njegovo vedenje in razmišljanje sklada z drugimi? Zelo verjetno, saj imajo mladinski romani običajno srečne konce.

Utrinek

"Pred nami je tisoč življenj, ki bi jih radi živeli, ampak ko ridemo tako daleč, gre samo za eno."
(John Steinbeck, Grozdi jeze)

Foto: Greg McFall/NOAA

Zanimivosti

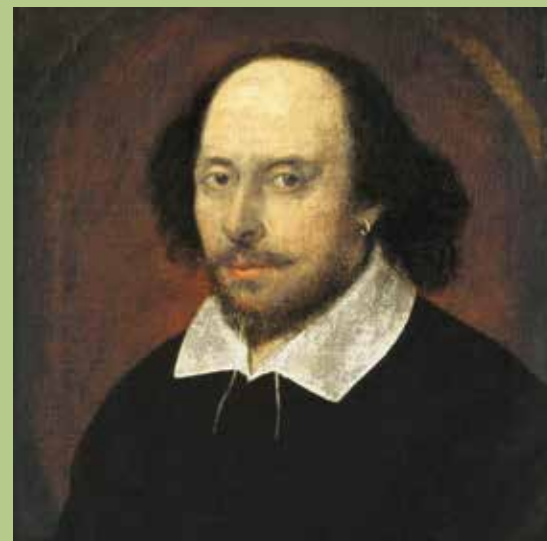
Biološka pestrost našega planeta je tako velika, da znanstveniki ne morejo niti oceniti, koliko vrst pravzaprav živi na Zemlji. Nedavne ocene kažejo, da na Zemlji živi okoli 8,7 milijona evkariontskih vrst (npr. gliv, rastlin in živali), kar pomeni, da je 86 % zemeljskih in 93 % morskih vrst še vedno neodkritih. Kljub vsem pa je to zanemarljiv delež. Prokarioti, večinoma preprosti enocelični organizmi, kot so npr. bakterije, sestavljajo veliko večino vseh vrst živih bitij. Odkar je švedski biolog Carl Linne začel sistematično razvrščati in poimenovati organizme, smo odkrili 1,2 milijona novih vrst, kar je še vedno le 15 % vseh.

Kdaj se je na Zemlji prvič pojavilo življenje, ni znano, a na podlagi ostankov fosilov v sedimentnih kamninah znanstveniki ocenjujejo, da se je razvilo pred vsaj 3,7 milijarde let, če ne že kmalu po nastanku Zemlje pred 4,5 milijarde leti, ko so se oblikovali oceani. Večcelični organizmi so se v biološki zgodovini pojavili neodvisno vsaj 25-krat. Eden od prvih habitatov so bili termalni vreli na dnu morij. Zemlja takrat še ni imela ozonskega plašča, ki bi organizme na površju branil pred UV-žarkom. Najprej so površje Zemlje naselile glive in predniki rastlin pred milijardo let, a se je življenje razcvetelo 500 milijonov let pozneje. Ko so se pojavila prva drevesa, so v morju že milijone let plavali morski psi.

Zgodbe iz karantene

Isaac Newton, Charles Jervas (1689)
Foto: Royal Collection, London

Shakespearjev portret, Martin Droeshout (1622)
Foto: Wikimedia Commons

Kmalu po tem, ko je Isaac Newton končal študij, je univerza v Cambridgeu zaprla svoja vrata zaradi bližnjega izbruha kuge. Čeprav kot študent ni pretirano izstopal, je Newton v naslednjih dveh letih osame razvil osnove optike in integralnega računa, po slavni anekdoti pa so ga mogoče prav jablane z vrta družinskega posestva navdihnile pri razvoju gravitacijske teorije.

Epidemija je zaznamovala tudi delo Williama Shakespearja. Dramatik je imel srečo že nekaj mesecev po rojstvu, ko se je izognil hudemu izbruhu kuge, zaradi katere je umrla četrtnina prebivalcev njegovega rojstnega mesta. Težave zaradi bolezni je imelo tudi njegovo poklicno življenje, gledališča v elizabetinski dobi so bila mnogokrat zaprta zaradi izbruhov bolezni, med letoma 1603 in 1613, ko je Shakespearja gnala največja umetniška vnaša, kar dve tretjini časa. Težavna doba odzvanja v številnih njegovih delih, tudi v tragedijah Kralj Lear in Macbethu, ki jih je spisal v tem času, epidemije pa nastopijo tudi kot literarni prijem: glasniku Merkuciju pot prekriža karantena, zato Romeo ne prejme vesti, da je Julija hlinila smrt.

Najbolj slavno delo, povezano s karanteno, pa je prav gotovo Dekameron, italijanskega pisca Giovannija Boccaccia. 'Človeško komedijo' je zagotovo navdihnili epidemija kuge v Firencah leta 1348. V zbirki novel si deseterica mladih, ki so pobegnili pred kugo v Firencah v osamljeno vilo na podeželju, pripoveduje zgodbe, v katerih se prepletajo ljubezen, tragedije, življenjski nasveti ter humor. Delo, napisano v firenškem narečju in vrhunec zgodnje italijanske proze, je bilo zelo priljubljeno, zato se je ohranilo veliko prvih izvodov, nekatere tudi z avtorjevimi ilustracijami.

Skok čez plot

Tasmanija je svoje ime dobila po nizozemskem raziskovalcu Abelu Tasmanu, ki je otok opazil leta 1642. Ljudje so otok naselili pred najmanj 40 tisoč leti, ob prihodu Evropejcev pa je tam živelo devet različnih narodnostnih skupin. Tasmanija je avstralska zvezna država, ki poleg glavnega otoka obsega še 334 sosednjih, njeno glavno mesto je Hobart, za Sydneyjem drugo najstarejše mesto v Avstraliji.

Država z dobrim pol milijona prebivalcev se hvali z najčistejšim zrakom na svetu, kar dve petini tasmanskega površja sta zaščiteni kot svetovna dediščina.

Tasmanija ima povsem unikatni floro in favno, na otoku še živi mnogo starodavnih vrst ali reliktoev, ki so pred desetletji in stotinami milijoni let naseljevali večja področja, a so se zaradi dolge izoliranosti ohranile le v Tasmaniji. Je dom edinih še živčih stokovcev, sesalcev, ki nesejo jajca, kljunaša in kljunastih ježkov. Na njej živi največji mesojedi vrečar, tasmanski vrag, ki zraste do 65 cm in tehta 12 kilogramov in je še pred 400 leti je živel tudi v celinski Avstraliji, naziv največjega pa je nasledil od tasmanskega tigra, ki je izumrl leta 1936, bližnjega sorodnika, ki je imel dobil po prostem vzorcu na hrbtu.

Foto: www.pixabay.com